

Revitalizace chmelařských objektů u kláštera v Žatci

UNESEŠ UNESCO?

Diplomová práce

Bc. Petra Kučerová

vedoucí práce doc. Ing. arch. Tomáš Efler

Fakulta architektury ČVUT v Praze

ZS 2023/2024

ABSTRAKT

V diplomové práci se věnuji revitalizaci vybraných bývalých chmelařských objektů v Žatci, ke kterým, jakožto historické vrstvě města, přistupuji s pokorou a citlivostí. Funkční náplň objektů jsem vymýšlela s ohledem na blízkou budovu základní školy, dětský domov a fakt nedostatečné kapacity bydlení pro seniory, s touto na tyto aspekty plynule navázat a již fungující objekty tím v místě podpořit. Urbanistickou strukturu uzavřeného bloku otevírám. Kromě koncepčních tvarových změn v bloku do hmoty stávajících řešených budov nezasahuji. Celá jedna polovina lze nazvat komunitním centrem, neboť sdružuje činnosti, které podporují dobré fungování místní žatecké komunity. Naplňuji ho prostory jako jsou kavárna, jógový sál, místo pro žatecké spolky, nízkoprahový klub, ateliér pro pořádání workshopů, komunitní kuchyně, coworking a byt, sloužící například jako startovací bydlení pro děti z dětského domova. Polovinu druhou tvoří 9 menších městských nájemních bytů pro aktivní seniory a denní centrum pro seniory, kde je ordinace lékaře, seniorský klub a sušárna ovoce, tedy oprášená funkce chmelové sušárny a potenciál budování vlastního seniorského projektu. Ač se na první pohled může zdát, že skutečnost zápisu města na seznam UNESCO nereflektuji, je tomu přesně naopak. Dělán tak právě proto, aby Žatec UNESL UNESCO.

KLÍČOVÁ SLOVA

Žatec, chmel, sušárna, šířárna, sklad, konverze, obnova, komunitní centrum, UNESCO

ABSTRACT

In my diploma thesis, I focus on the revitalization of selected former hop buildings in Žatec, which, as a historical layer of the city, I approach with humility and sensitivity. I devised the functional content of the objects with regard to the nearby primary school building, orphanage and the fact that there is insufficient housing capacity for the elderly, with the desire to smoothly follow up on these aspects and thereby support the already functioning objects in the place. I open the urban structure of the closed block. Apart from the conceptual shape changes in the block, I do not interfere with the mass of the existing buildings. The entire object A can be called a community center, as it brings together activities that support the good functioning of the local Žatec community. I fill it with spaces such as a cafe, a yoga hall, a place for harvester associations, a low-threshold club, a studio for organizing workshops, a community kitchen, coworking and an apartment, which serves, for example, as a starter home for children from an orphanage. Building B consists of 9 smaller urban rental apartments for active seniors, a day care center for seniors, a doctor's office, a seniors' club and a fruit dryer, i.e. the dusted off function of a hop dryer and the potential of building one's own senior project. Although at first glance it may seem that I do not reflect the fact of the city's inscription on the UNESCO list, it is exactly the opposite. I am doing precisely what Žatec will need.

KEYWORDS

Žatec, hops, oast house, warehouse, conversion, adaptive reuse, community center, UNESCO

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji všem svým blízkým, že při mě stáli i v tomto hektickém čase během práce na diplomním projektu. Největší dík patří mému vedoucímu, docentu Tomáši Eflerovi, který mi poskytoval trefnou zpětnou vazbu a především za to, s jakým neutuchajícím nadšením předává svým studentům zájem o památky.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Petra Kučerová AR 2023/2024, ZS	
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: Revitalizace chmelařských objektů u kláštera v Žatci (ČJ) Adaptive reuse of hop buildings behind the monastery in Žatec (AJ)	
JAZYK PRÁCE: ČEŠTINA	
Vedoucí práce:	doc. Ing. arch. Tomáš Efler Ústav: památkové péče
Oponent práce:	
Klíčová slova (česká):	Žatec, chmel, sušárna, šifírna, sklad, konverze, obnova, komunitní centrum, UNESCO
Anotace (česká):	V diplomové práci se věnuji revitalizaci vybraných bývalých chmelařských objektů v Žatci, ke kterým, jakožto historické vrstvě města, přistupuji s pokorou a citlivostí. Funkční náplň objektů jsem vymýšlela s ohledem na blízkou budovu základní školy, dětský domov a fakt nedostatečné kapacity bydlení pro seniory, s touhou na tyto aspekty plynule navázat a již fungující objekty tím v místě podpořit. Urbanistickou strukturu uzavřeného bloku otevírám. Kromě koncepčních tvarových změn v bloku do hmoty stávajících řešených budov nezasahuji. Celá jedna polovina lze nazvat komunitním centrem, neboť sdružuje činnosti, které podporují dobré fungování místní žatecké komunity. Naplňuji ho prostory jako jsou kavárna, jógový sál, místo pro žatecké spolky, nízkoprahový klub, ateliér pro pořádání workshopů, komunitní kuchyně, coworking a byt, sloužící například jako startovací bydlení pro děti z dětského domova. Polovinu druhou tvoří 9 menších městských nájemních bytů pro aktivní seniory, denní centrum pro seniory, ordinace lékaře, seniorský klub a sušárna ovoce, tedy oprášená funkce chmelové sušárny a potenciál budování vlastního seniorského projektu. Ač se na první pohled může zdát, že skutečnost zápisu města na seznam UNESCO nereflektuji, je tomu přesně naopak. Dělán tak právě proto, aby Žatec UNESL UNESCO.
Anotace (anglická):	In my diploma thesis, I focus on the revitalization of selected former hop buildings in Žatec, which, as a historical layer of the city, I approach with humility and sensitivity. I devised the functional content of the objects with regard to the nearby primary school building, orphanage and the fact that there is insufficient housing capacity for the elderly, with the desire to smoothly follow up on these aspects and thereby support the already functioning objects in the place. I open the urban structure of the closed block. Apart from the conceptual shape changes in the block, I do not interfere with the mass of the existing buildings. The entire object A can be called a community center, as it brings together activities that support the good functioning of the local Žatec community. I fill it with spaces such as a cafe, a yoga hall, a place for harvester associations, a low-threshold club, a studio for organizing workshops, a community kitchen, coworking and an apartment, which serves, for example, as a starter home for children from an orphanage. Building B consists of 9 smaller urban rental apartments for active seniors, a day care center for seniors, a doctor's office, a seniors' club and a fruit dryer, i.e. the dusted off function of a hop dryer and the potential of building one's own senior project. Although at first glance it may seem that I do not reflect the fact of the city's inscription on the UNESCO list, it is exactly the opposite. I am doing precisely what Žatec will need.

1. Analyticko-teoretická část

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne
12.01.2024

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Žatec v kontextu

Unikum žatecké oblasti na republikové i světové úrovni spočívá v dlouhé tradici pěstování chmele a jeho dalšího zpracování. Je zde specifická kombinace klimatických, nadmořských a půdních podmínek ideálních právě pro pěstování chmele. Vedle Žatecka se pěstuje chmel na území České republiky i v oblasti úštěcké a tršické (Obr. 1).²

Zářné období chmelařského rozkvětu je však minulostí a v současnosti je nutno čelit otázkám, jaký postoj zaujmout k odkazu předků v podobě bývalých sušáren, siřiren a skladů chmele rozestých v hojné míře po celém žateckém Pražském předměstí, které již neslouží svému původnímu účelu. Je potřeba stanovit přístup, jakým lze najít vyváženost mezi ochranou stavebního dědictví, které je svědectvím jedné epochy, a aktivním využíváním budov v podobě smysluplných konverzí. Taktéž si klademe otázky, jak metodologicky souhrnně posuzovat vhodnost jejich budoucího užívání, dle jakých kritérií stavby třídit a popisovat, jak hledat vhodné funkce.

Obr. 2: Žatec z nadhledu

Obr. 3: Žatecké komíny

Obr. 4: Žatecké náměstí Svobody

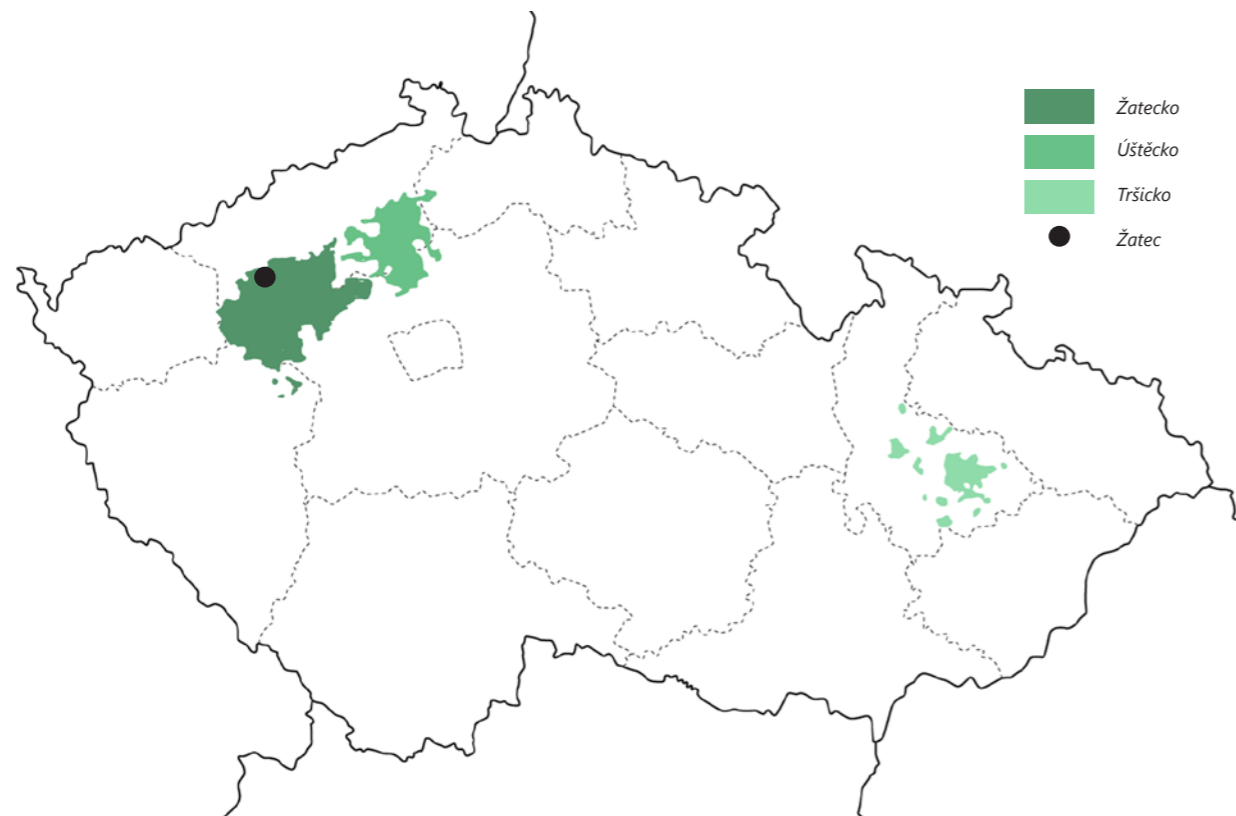
Obr. 5: Dreherův pivovar

Obr. 6: Chmelařské muzeum na náměstí Prokopa Velkého

Obr. 7: Zámek Stekník s okolní krajinou a chmelnicemi

Obr. 1: Chmelařské oblasti v ČR

příroda a krajina

Žatecko je místem souladu různých přírodních podmínek, které vytváří ideální klima pro pěstitel-
ské nároky chmelové rostliny. Tyto jedinečné podmínky, díky kterým má žatecký chmel tak vysokou kvali-
tu, nelze snadno napodobit. V době růstu, od května do poloviny července, potřebuje chmel dostatek
srážek, mlhy a rosy. V období květenství a při tvorbě chmelových hlávek si rostlina žádá teplo a sucho,
které pomáhá vytvořit srážkový stín Krušných hor. Důležité jsou i přírodní bariéry chránící chmel před
silnými větry. Polohou se nejlépe pěstování daří v nížinách a nivách potoků či řek, velkou roli hraje i typ
půdy, kterou je v Žatci permská červenka, pro chmel nevhodnější. Nejdůležitější je však mít zkušenosti s
pěstováním a zpracováním chmele, které se na Žatecku předávají po staletí z generace na generaci.⁶

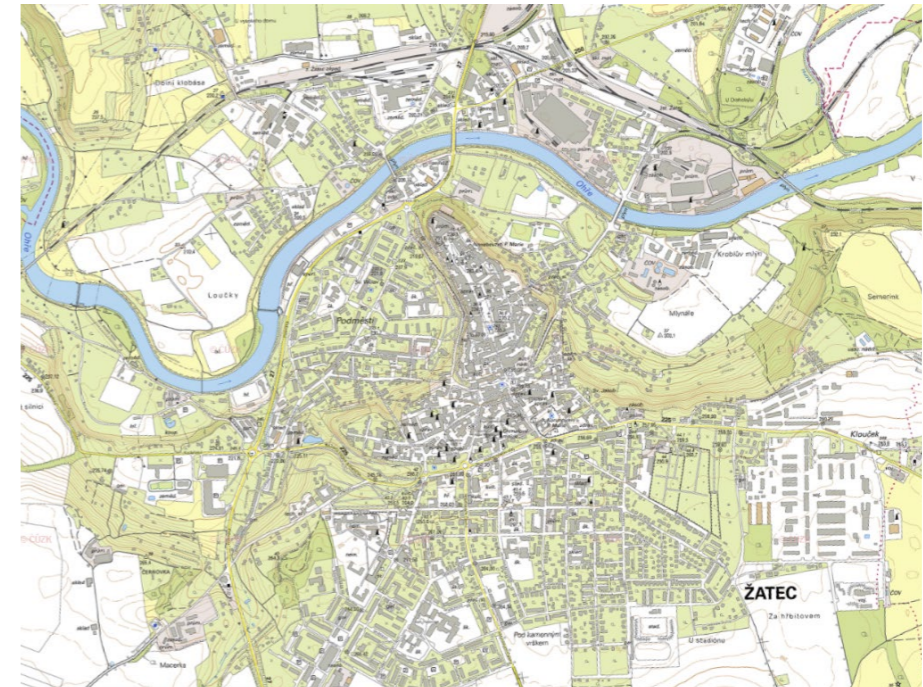
Jak lze vidět na stínovaném modelu reliéfu (Obr. 6), město Žatec bylo založeno na náhorní plošině.
Tuto náhorní plošinu obtéká řeka Ohře, která rozděljuje město. Přes Ohři jsou na území Žatce postaveny
3 mosty pro automobily, 1 železniční most, 1 lávka pro pěší a 2 jezy. Přibližně 10 kilometrů od Žatce se
nachází velké vodní dílo, vodní nádrž Nechranice.

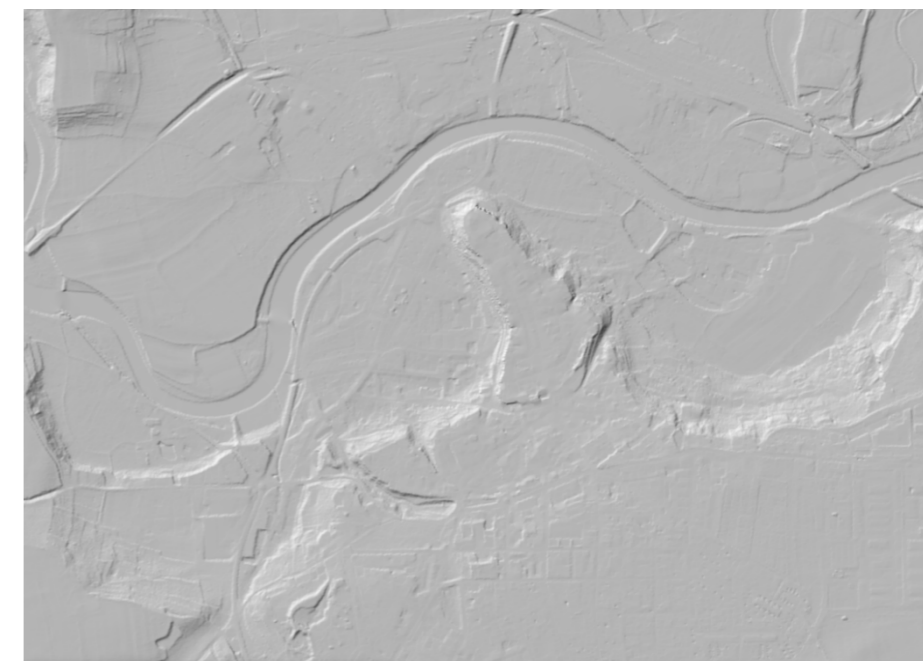
Ortofoto Žatec ⁴

Ortofoto Žatec-širší centrum ⁴

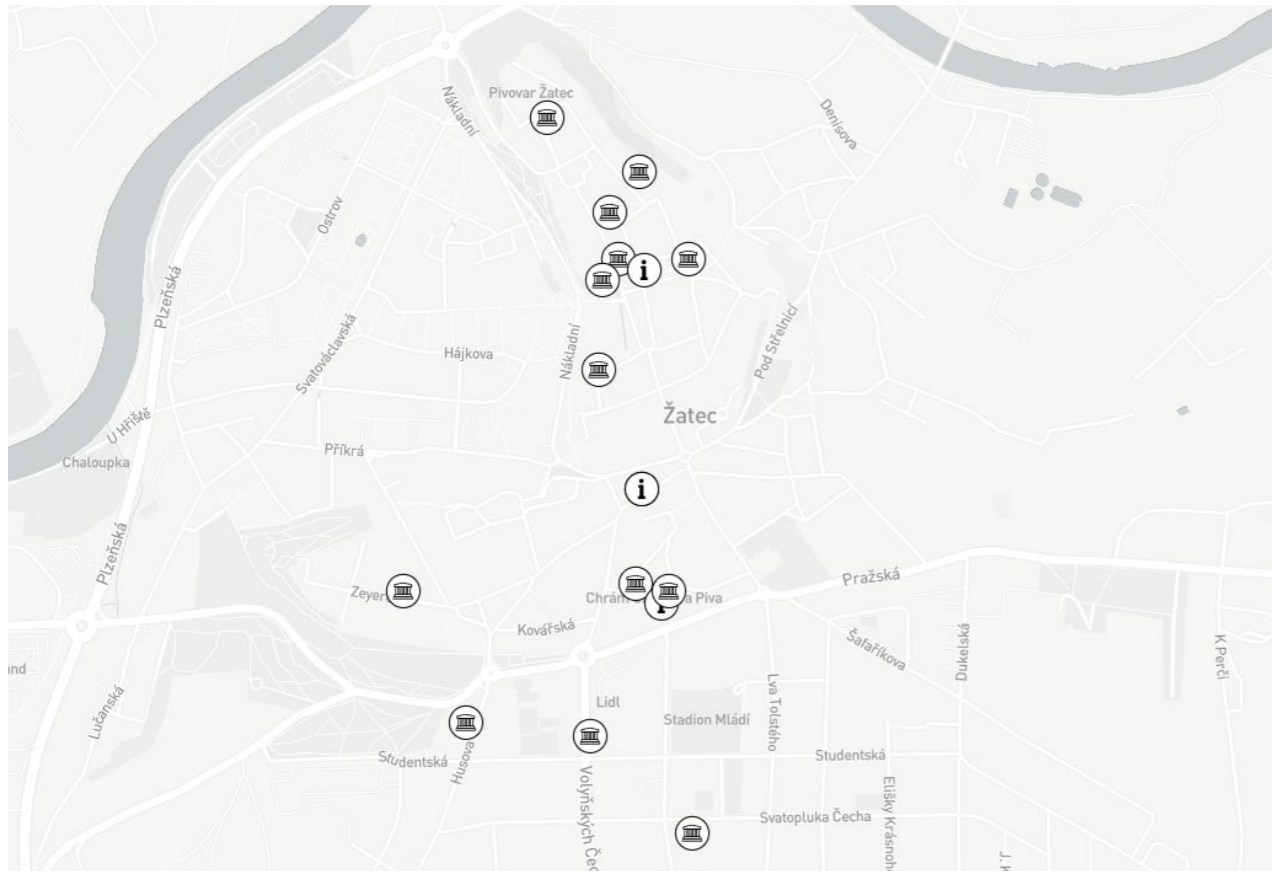

Základní mapa ČR ⁴

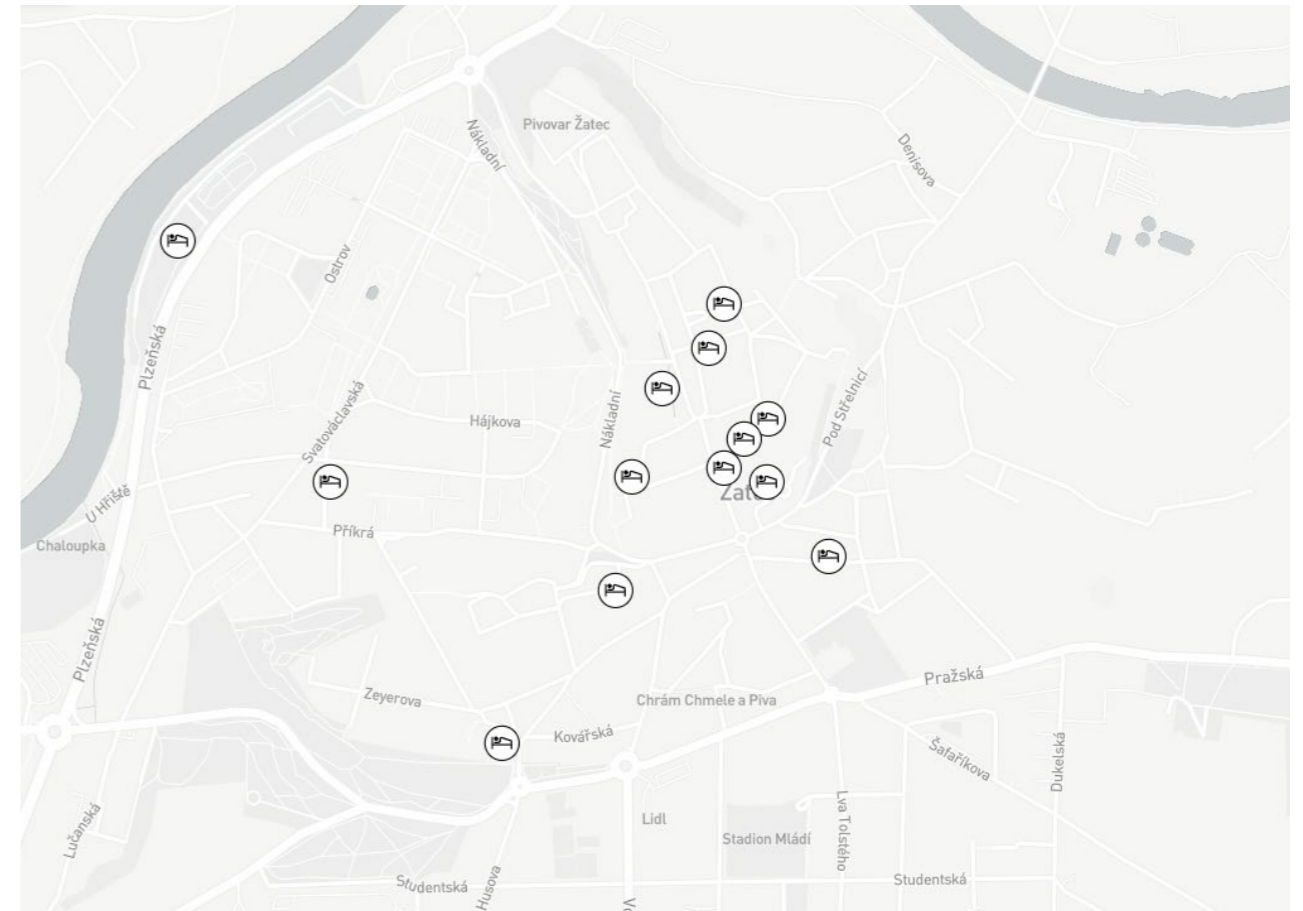

Stínovaný model reliéfu ⁴

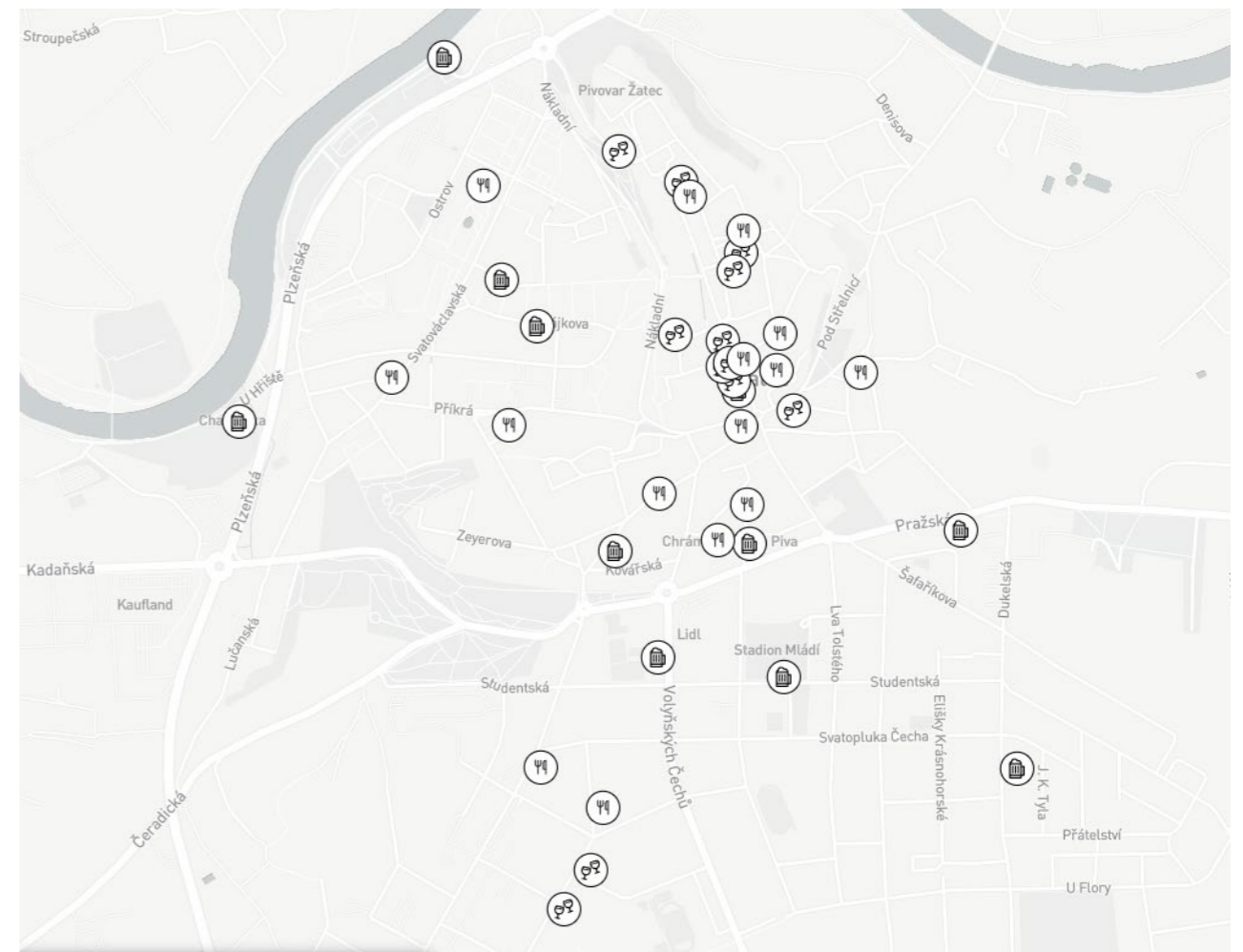
Muzea a expozice ⁴

Hotely a penzióny ⁴

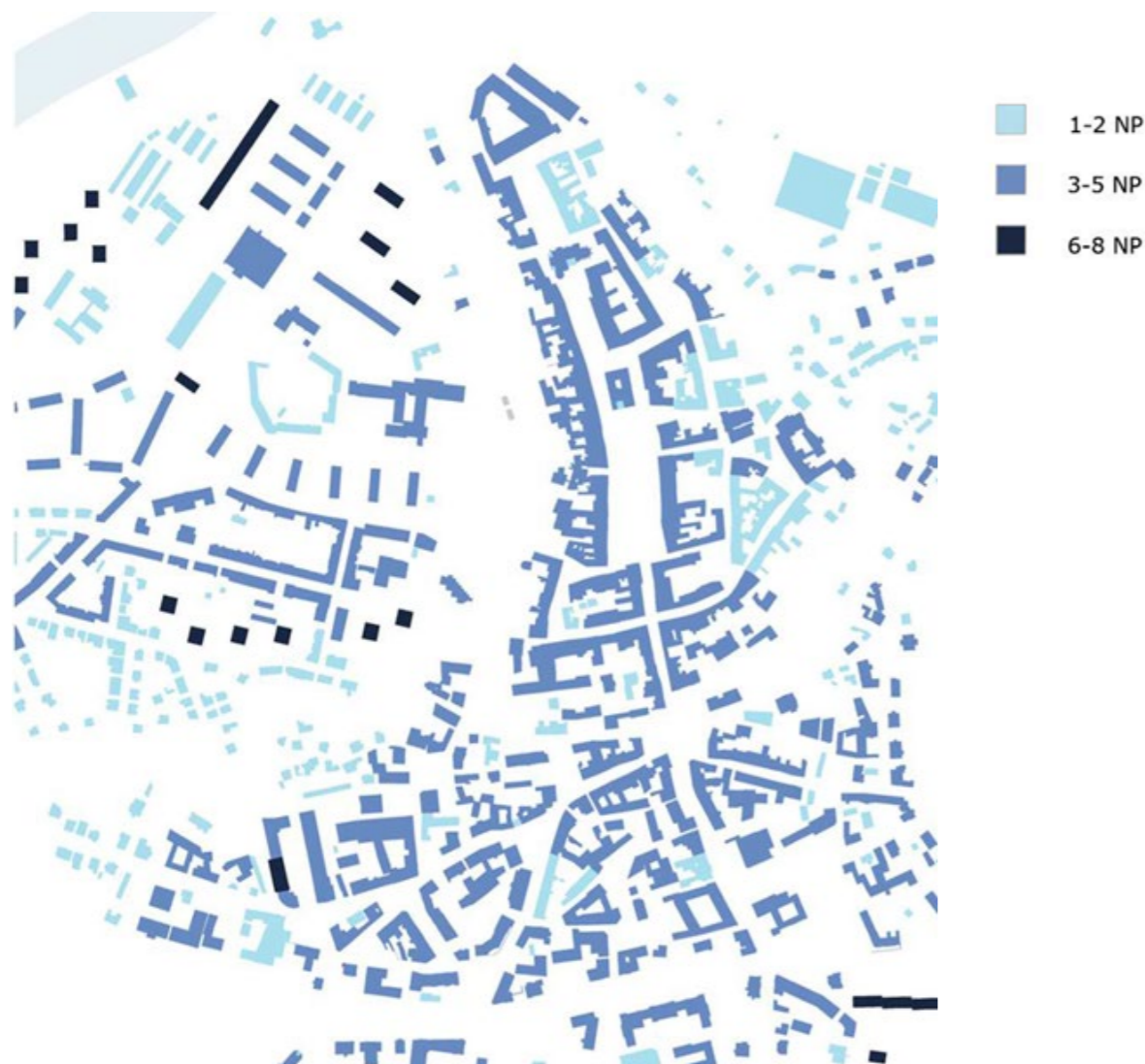
Obr. 8: Funkce budov

Restaurace, bary, kavárny, bistra, pivnice ⁴

Obr. 9: Veřejný prostor a zeleň

Obr. 10: Podlažnost

SPRÁVNÍ OBLASTI

ADMINISTRATIVE DISTRICTS

27-5. Vybavení správních obvodů obcí s rozšířenou působností vybranými druhy zařízení k 31. 12. 2022

Selected types of establishments in administrative districts of municipalities with extended powers as at 31 December 2022

Kraj, správní obvody obcí s rozšířenou působností Region, administrative districts of municipalities with extended powers	Školství Education			Zdravotnictví ¹⁾ Health ¹⁾		Sociální služby poskytované ve vybraných zařízeních Social services provided in selected establishments		
	mateřské školy ¹⁾ Nursery schools ¹⁾	základní školy ¹⁾ Basic schools ¹⁾	střední školy ²⁾ Secondary schools ²⁾	nemoc- nice Hospitals	ordinace praktického lékaře ³⁾ Surgeries of a general practitioner ³⁾		domovy pro seniory Retirement homes	domovy se zvláštním režimem Homes with a special regime
					pro dospělé for adults	pro děti for children		
Ústecký kraj	461	332	151	19	394	174	39	40
Bílina	11	5	1	1	7	2	-	-
Děčín	50	35	15	2	31	13	4	4
Chomutov	39	26	12	1	37	16	2	2
Kadaň	20	19	5	1	24	12	4	2
Litoměřice	42	31	13	1	36	13	3	3
Litvínov	17	13	7	2	19	13	4	3
Louny	28	19	4	1	27	10	1	1
Lovosice	23	15	4	-	14	6	1	3
Most	25	18	17	1	30	16	4	2
Podbořany	10	8	4	1	7	5	1	2
Roudnice nad Labem	33	18	6	1	13	8	2	2
Rumburk	20	22	9	1	23	8	2	5
Teplice	55	42	20	2	47	21	4	4
Ústí nad Labem	59	37	18	1	55	21	6	4
Varnsdorf	13	9	7	2	13	5	-	2
Žatec	16	15	9	1	11	5	1	1

¹⁾ počet zařízení

²⁾ počet středních škol celkem je součtem zařízení podle jednotlivých oborů vzdělání

³⁾ včetně detašovaných pracovišť

¹⁾ number of establishments

²⁾ The number of secondary schools in total is a sum of schools by individual programme.

³⁾ including detached workplaces

Tabulka občanské vybavenosti z databáze českého statistického úřadu¹⁴

Capacity of collective accommodation establishments

Collective accommodation establishments total

Period: 2021

Regions / AD MEP	Accommodation establishments	Rooms	Bed places	Places for tents and caravans
Ústecký Region	537	9,967	26,654	2,192
Bílina	4	61	180	i.d.
Děčín	109	1,576	4,454	424
Chomutov	44	827	2,163	438
Kadaň	77	1,089	2,960	i.d.
Litoměřice	40	944	2,835	i.d.
Litvínov	21	275	690	.
Louny	17	275	801	i.d.
Lovosice	15	238	625	.
Most	17	378	878	.
Podbořany	7	183	661	i.d.
Roudnice nad Labem	11	302	727	51
Rumburk	32	498	1,396	50
Teplice	61	1,451	3,371	i.d.
Ústí nad Labem	42	1,224	2,984	407
Varnsdorf	31	453	1,527	45
Žatec	9	193	402	.

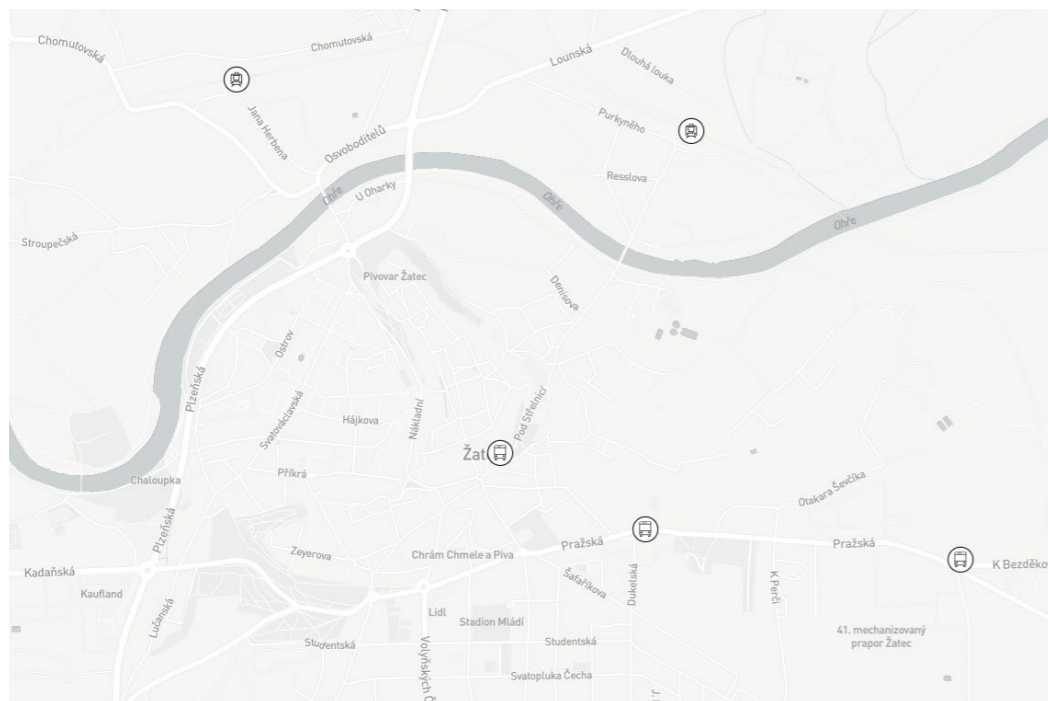
Code: CRU02DORP/6

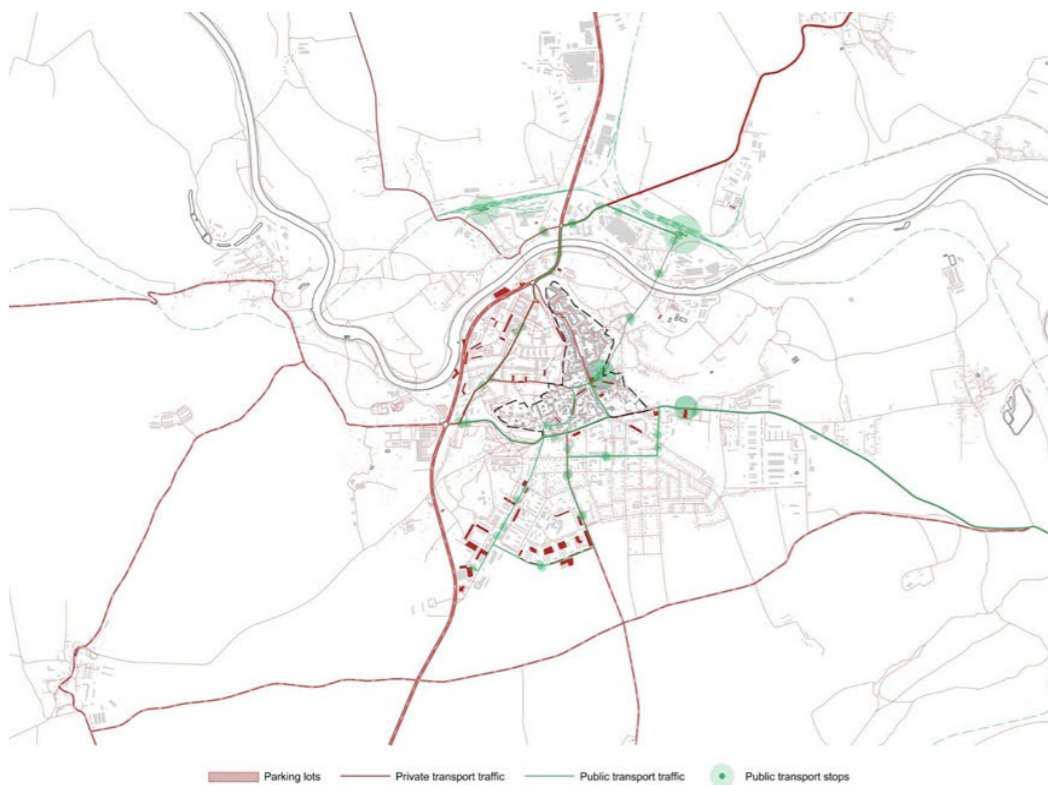
doprava

Žatec se nachází v jižní části Ústeckého kraje, 72 kilometrů vzdušnou čarou severozápadně od Prahy. Cesta autem z Žatce do Ústí nad Labem trvá přibližně 1 hodinu, z Žatce do Prahy přibližně 1 hodinu a 15 minut po dálnici D6 nebo D7. Vlakové je možné jet do Žatce na dvě vlakové stanice, které se nachází na severním okraji města, za řekou Ohří. Do centra města a na autobusové nádraží lze pokračovat městskou hromadnou dopravou. Poloha vlakových stanic v nížinaté pánvi je pochopitelná vzhledem ke geomorfologii města, jehož centrum leží na vyvýšeném ostrohu (Obr. 3). Ve výstavbě jsou v okolí i nové úseky dálnic.

K začátku roku 2023 žilo v Žatci 18 280 obyvatel, což je přibližně o 1000 obyvatel méně než k roku 2013.¹ Ve městě dochází tedy k postupnému populačnímu úbytku.

Autobusové a vlakové zastávky⁴

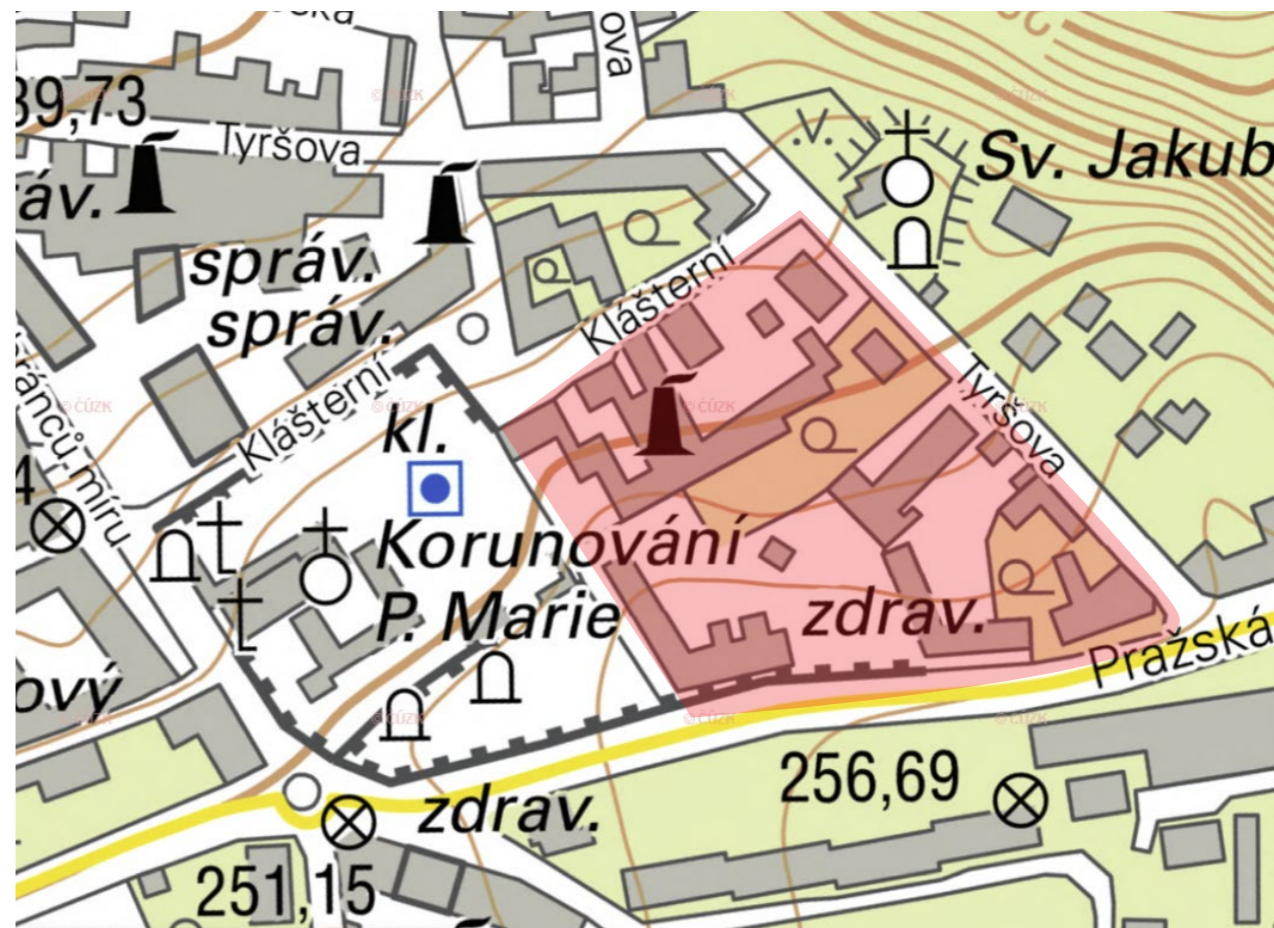

Obr. 13: Individuální a veřejná doprava

vymezené území

Ortofoto řešeného území⁴

Základní mapa ČR řešeného území⁴

Územní plán s výsekem řešeného území ⁷

LEGENDA :

Hranice	
	hranice řešeného území
	katastrální hranice
	hranice zastavěného území k 9. 8. 2007

Plochy s rozdílným způsobem využití				
I.	II.	III.	IV.	
				bydlení kolektivní (BK)
				bydlení individuální (BI)
				bydlení vesnické (BV)
				bydlení rekreační (BR)
				rekreace kolektivní (RK)
				rekreace - zahrádkové kolonie (RZ)
				občanské vybavení (OV)
				občanské vybavení - sport (OS)
				občanské vybavení - hřišťov (OH)
				veřejná prostranství (VP)
				veřejná prostranství - zeleň (VZ)
				smíšené obytné plochy - městské (SOM)
				smíšené obytné plochy - vesnické (SOV)
				smíšené obytné plochy - se službami (SOs)
				dopravní infrastruktura - pozemní komunikace (DK)
				dopravní infrastruktura - dráhy (DD)
				dopravní infrastruktura - letiště (DL)
				dopravní infrastruktura - ostatní plochy (DP, DG, DV)
				technická infrastruktura (TI)
				výroba - průmyslová výroba a skladování (PV)
				výroba - zemědělská výroba (ZV)
				výroba - zahradnictví (ZA)
				smíšené výrobní plochy (SV)
				plochy specifické - Armáda ČR (AR)
				zemědělské plochy - zahrady (ZZ)
				zemědělské plochy - omá půda (ZO)
				zemědělské plochy - trvalé travní porosty (ZT)
				zemědělské plochy - chmelnice (ZC)
				vodní a vodohospodářské plochy (VH)
				lesní plochy (LE)
				přírodní plochy (PP)
				přírodní plochy v zájmovém území Armády ČR (PPa)
				smíšené nezastavěné plochy (SN)
				smíšené nezastavěné plochy v zájmovém území Armády ČR (SNa)

Plochy dle významu: I. Stabilizované plochy
 II. Zastavitelné plochy
 III. Plochy přestavby
 IV. Plochy v krajinně s navrženou změnou využití

Veřejná infrastruktura		
stav	návrh	
		občanské vybavení
		občanské vybavení - sport
		občanské vybavení - hřišťov
		ochranná pásma dopravní infrastruktury
		protihluková opatření
		cyklistické stezky a trasy
		páteřní rozvody vodovodu
		páteřní rozvody kanalizace s čerpací stanicí
		přeložka plynovodu VTL s bezpečnostním pásmem
		navržené trafostanice s přírodním vzdušným vedením VN a ochranným pásmem
		navržené trafostanice s přírodním kabelovým vedením VN

Veřejnou infrastrukturou jsou dále plochy pod označením VP, VZ, DK, DP, DG, DV, TI.

Ochrana historických a architektonických hodnot		
stav	návrh	
		hodnotné budovy a objekty

Ochrana přírodních hodnot		
stav	návrh	
		významná zeleň liniová a plošná - navržená k ochraně

Územní systém ekologické stability		
stav	návrh	
		nadregionální biocentrum funkční (NRBC)
		nadregionální biokoridor funkční (NRBK)
		nadregionální biokoridor nefunkční (NRBK)
		regionální biocentrum funkční (RBC)
		regionální biokoridor funkční (RBK)
		lokální biocentrum funkční (LBC)
		lokální biocentrum nefunkční (LBC)
		lokální biokoridor funkční (LBK)
		lokální biokoridor nefunkční (LBK)
		interakční prvek (IP)

Protierozní opatření		
stav	návrh	
		protierozní prvky plošného charakteru proti vodní erozi (Ep)
		protierozní prvky liniového charakteru proti vodní erozi (Ei)
		protierozní prvky liniového charakteru proti větrné erozi (Ev)

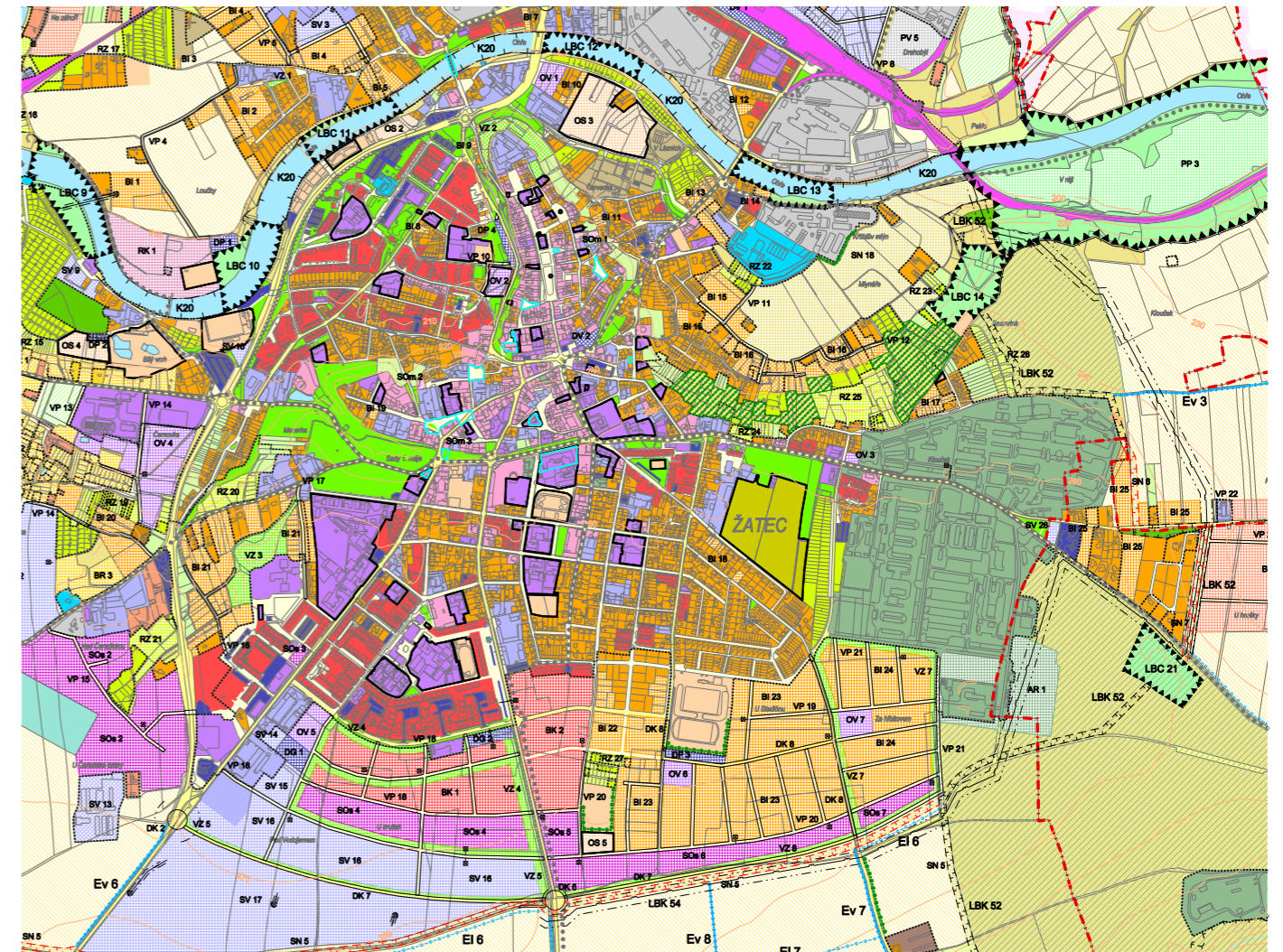
Veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření

Veřejně prospěšné stavby jsou reprezentovány výše uvedenými:

- návrhovými plochami veřejných prostranství a dopravní infrastruktury (VP, DK, DP, DG, DV)
- návrhovými plochami občanského vybavení charakteru veřejné infrastruktury (OV, OS)
- návrhovými protihlukovými opatřeními
- návrhovými liniovými prvky dopravní infrastruktury (cyklistické stezky a trasy)
- návrhovými liniovými prvky technické infrastruktury

Veřejně prospěšná opatření jsou reprezentována výše uvedenými:

- vymezenými prvky ÚSES (nadregionální, regionální a lokální biocentra a biokoridory)
- návrhovými plochami veřejného prostranství - zeleň (VZ)
- návrhovými plochami protierozních opatření (Ep, SN13, SN14, SN16, SN17, SN18)
- návrhovými liniovými prvky protierozních opatření (Ei, Ev)

Strengths

kulturní a historická jedinečnost chmelařské tradice-UNESCO
nedaleko od centra
architektonická, historická a umělecká hodnota některých objektů
jedinečnost historické patentované sířirny v objektu A36
mnoho různorodých aktivních spolků a organizací ve městě
možnost vjezdu do dvorů

Weaknesses

v blízkosti soukromé obytné budovy
špatný stav nosných konstrukcí
severní orientace objektů
velmi nahuštěná zástavba

Opportunities

volné sousední pozemky, možnost expanze
rozvoj města v dohledné době-UNESCO
postupný vznik dálnice D7, napojení na Prahu
záchrana zchátralých objektů
možnost propojení komplexu budov
vidina budoucích investic a peněžních toků v oblasti, turismus-UNESCO
zvyšující se poptávka po kulturním vyžití a ubytování-UNESCO

Threats

vymýcení běžných aktivit spjatých s denním životem, odsun obyvatel z centra-UNESCO
přílišný turistický ruch-UNESCO
zvýšená dopravní aktivita-UNESCO
nebezpečí zborcení objektů

UNESCO

Při zamýšlení se nad SWOT analýzou se stále točím dokola kolem budoucího potenciálního vlivu UNESCO. Dne 18.9.2023 byl Žatec a jeho chmelařská krajina zapsána na seznam světového dědictví. S tímto prestižním oceněním se pojí výhody jako zvýšená ochrana památek, odborná péče o památky, nové investiční příležitosti, snažší zisk dotačních titulů, nebo i zvýšená aktivita cestovního ruchu.

Obecně jezdí do míst na seznamu světového dědictví UNESCO mnoho turistů, což bývá největším kamenem úrazu. Město často není dimenzováno na takový nával osob. Kapacita ulic a dopravy nemusí dostačovat. Pro místní obyvatele se místo stává postupně nepříjemným k životu. Dochází k vylidňování a pronajímání nemovitostí na krátkodobé ubytování. Jedná se o naprosto přirozené chování nabídky a poptávky. Na nás však je, abychom stanovili vhodné regulace, abychom předešli tomu, že se z měst stávají města duchů a území nikoho. Vzniká mezinárodní prostředí s místními rudimenty a historií, které popírá lokální tradice. Otevřou se mezinárodní restaurace, hotely, občerstvení. V popředí je byznys, není zde pomalu ani obchod s potravinami a základním zbožím. Město je převálcováno a je zabíjena jeho původní identita.

Známe neblahé konkrétní příklady z vybydlených center malebných měst, kde turisté převálcovali běžný život. Například Hallstatt, Český Krumlov, nebo pražské Staré Město. Minulé léto jsem konkrétně Hallstatt navštívila. Malebné městečko na břehu jezera a úpatí solné hory. Vlaková stanice je na opačném konci jezera, městečkem probíhá jediná úzká hlavní cesta pro pěší. Pokud přijedete autem ve špatnou denní dobu, kroužíte kolem parkovišť s doufáním, že se některé místo uvolní. Mraky turistů z celého světa, autobusy ucpávají jediný hlavní dopravní uzel před vjezdem do tunelu a při tom nám dávají přednost na nebezpečném přechodu. Lidé, kteří ještě zůstali, mají v oknech nápisy s prosbami o klid. Všichni chtějí vidět tu malebnost a krásu, která se pod turistickou lavinou vytrácí a je překrývána globálním světem. Všichni si chtějí vyfotit známé panorama s kostelem, do kterého však paradoxně nikdo nevrací. Během několika minut jsem tam potkala pouze slovenské cyklisty. Hallstatt je dle mého názoru místo, které je k takto masivnímu turistickému ruchu absolutně nevhodné a největší ochranou by mu bylo, kdyby na seznamu UNESCO vůbec nebylo. Žatec je sice naprosto odlišného ražení, kapacit i měřítka, ale stinná stránka UNESCO si může kdykoliv najít nepodchycenou slabinu. Takovému scénáři bych ráda v Žatci předešla svým návrhem.

Umělkyně Kateřina Šedá se tématem zabývá ve svém projektu a následně i knize **UNESCO aneb divadélko pro turisty**. Do Českého Krumlova sehnala rodiny z celé České republiky, aby zde, v centru města, žili svůj život a zaznamenávali přitom postřehy i strasti z pobytu. Kniha mi byla inspirací při přemýšlení o nové roli Žatce a především k formulaci podnětu diplomové práce: **UNESCO a Žatec**?

Historie a vývoj chmelařství v Žatci

Počátek pěstování chmele na Žatecku sahá dle pramenů již do 10. století. Obyvatelé v žatecké oblasti dokázali již tehdy využít výhody místních podmínek zároveň na obchodní křižovatce a vodním toku. Žatecko se tak stalo významným exportérem chmele, který reagoval na poptávku nově vznikajících klášterních a měšťanských pivovarů ve střední Evropě.³

Jakost českého chmele byla vysoce hodnocena a chmelařství se stalo ve 12. a 14. století důležitou součástí zemědělské výroby. Přes Žatec vedly dvě významné obchodní stezky, Královská z Prahy do Norimberku a Severní solná z Prahy k Baltskému moři, což významně podporovalo obchod s cizozemskými nebo přímořskými hansovními městy.³

V 16. a 17. století s rozmachem pivovarnictví rostla i spotřeba chmele. Žatec se v této době stal střediskem znalostí o kultuře chmele pro pěstitele v zemích českých i okolních. V těžké době pobělohorské zbyla však přibližně jen pětina nebo čtvrtina rozlohy všech původních chmelnic.³

19. století znamenalo pro Žatec díky industrializaci velký rozkvět. Roku 1801 byl uveden do provozu nový Měšťanský pivovar, který byl postaven v místech bývalého královského hradu. Pivo se v něm vaří dodnes. Založením pivovaru vyvrcholila snaha měšťanů o vytvoření korporace majitelů domů s várečným právem.³

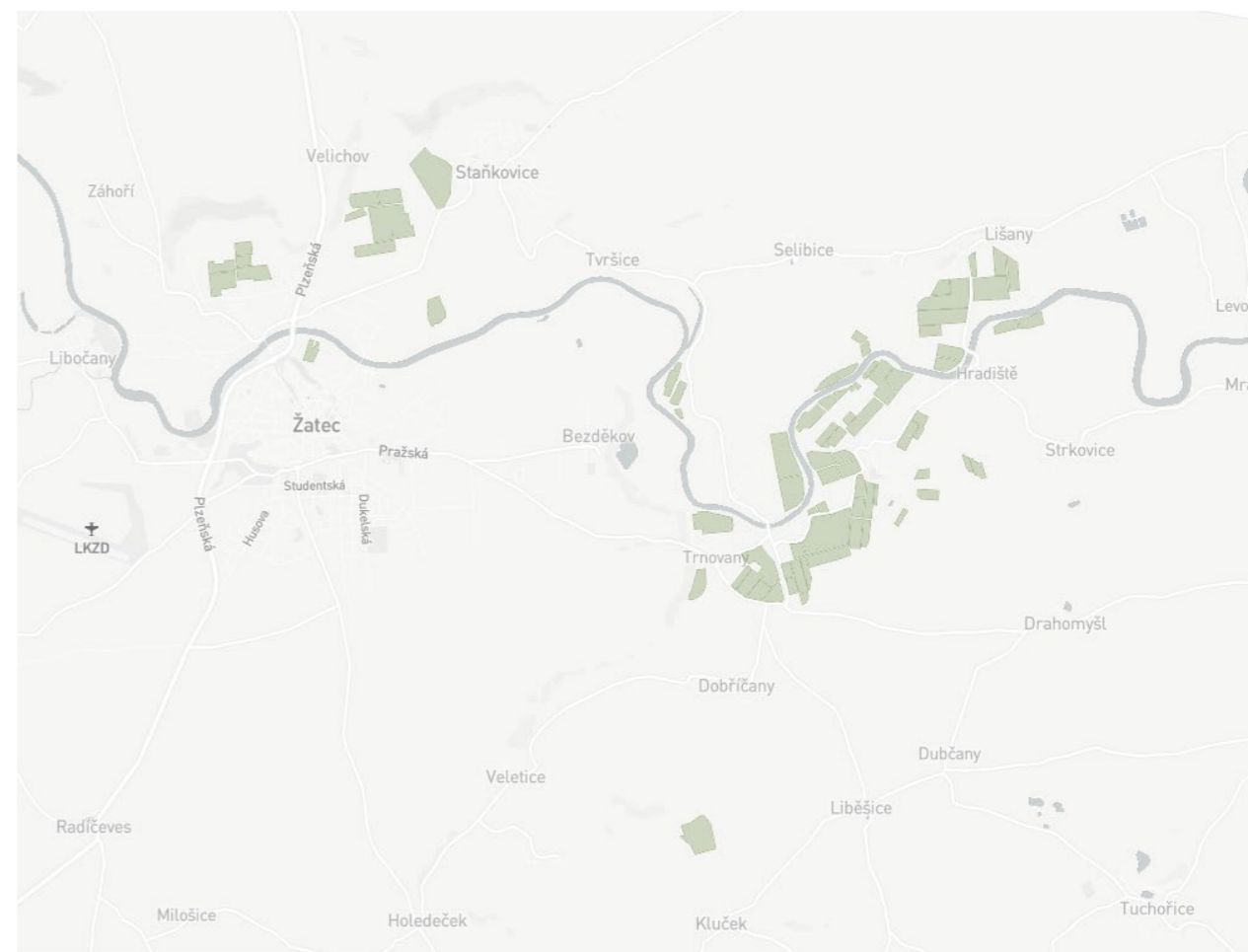
Sušení chmele probíhalo na podlahách využitelných prostor, například v podkroví, přirozeně ve stínu, aby slunce neodebíralo pivovarsky prospěšné látky. Pro odvod vodních par bylo ve střeších množství okének a vikýřů. Až do 2. poloviny 19. století se chmel sušil přirozeným teplem, na takzvaných lískách. Lísky byly obdélné konstrukce s dřevěným rámem a tkaninovým nebo síťovým dnem, které se zavěšovaly ke stropům stodol a na které se v tenké vrstvě ukládaly chmelové hlávky. Starší sklady chmele byly většinou jednoduché stavby, někdy s obydlím vlastníka. Při jejich výstavbě se používala běžná technika pro stavbu patrových městských domů.³

Konec 19. století a doba před 1. světovou válkou změnila vzhled Žatce i způsob života jeho obyvatel. Bylo postaveno několik desítek skladů a balíren a nad sirnými komorami vyrostly komíny pro odvádění výparů. Chmelařská technická architektura vtiskla některým částem města velmi specifický ráz. Život ve městě se přizpůsoboval rytmu pěstování, zpracování a obchodu s plodinou, která se nesmazatelně zapsala do osudů lidí, vzhledu přilehlé i vzdálenější krajiny i do žatecké architektury. Žatec byl v této době živým a hospodářsky významným centrem severozápadních Čech. Křižovaly se zde dvě důležité železniční spojnice, které nesporně přispěly k prudkému růstu průmyslu ve městě a pozitivně ovlivnily i dopravu a obchod s chmelem.³

Po 1. světové válce nebyla situace ideální, plocha chmelnic byla zredukována na polovinu a bylo třeba se zaměřit na obnovu chmelařské tradice, což se do světové hospodářské krize dařilo. Po Mnichovské dohodě roku 1938 připadl Německu i Žatec. Většina Čechů ze Žatce odešla již ve 30. letech z obav z budoucího vývoje, do ciziny odcházeli i bohatší místní Židé. Po 2. světové válce a odsunu německého obyvatelstva došlo ke zkonfiskování německých chmelařských objektů. V době socialismu se, díky vysoké poptávce po žateckém chmelu v zahraničí, produkce chmele zachovala.³ Mnoho sušáren a skladů však přestalo být využíváno a začalo chátrat.

Hranice Žatce a krajiny žateckého chmele⁴

Chmelnice na Žatecku⁴

chmel

Ve volné přírodě rosti chmel poblíž vodních toků a pnul se po dřevinách. Cílené pěstování chmele využívalo dřevěných tyčí jako chmelových podpor. Od začátku 19. století se vyvíjela konstrukce složená z drátů a kůlů nazývaná žatecká drátěnka (Obr. 11), která ovlivnila pěstování chmele ve světě. Rostlina se dvakrát ročně zavádí ručně na chmelovodiče, s takovou podporou chmel dosahuje výšky až 10 metrů.⁶ Tyto specifické konstrukce významně a jedinečně ovlivňují výraz krajiny. (Obr. 12)

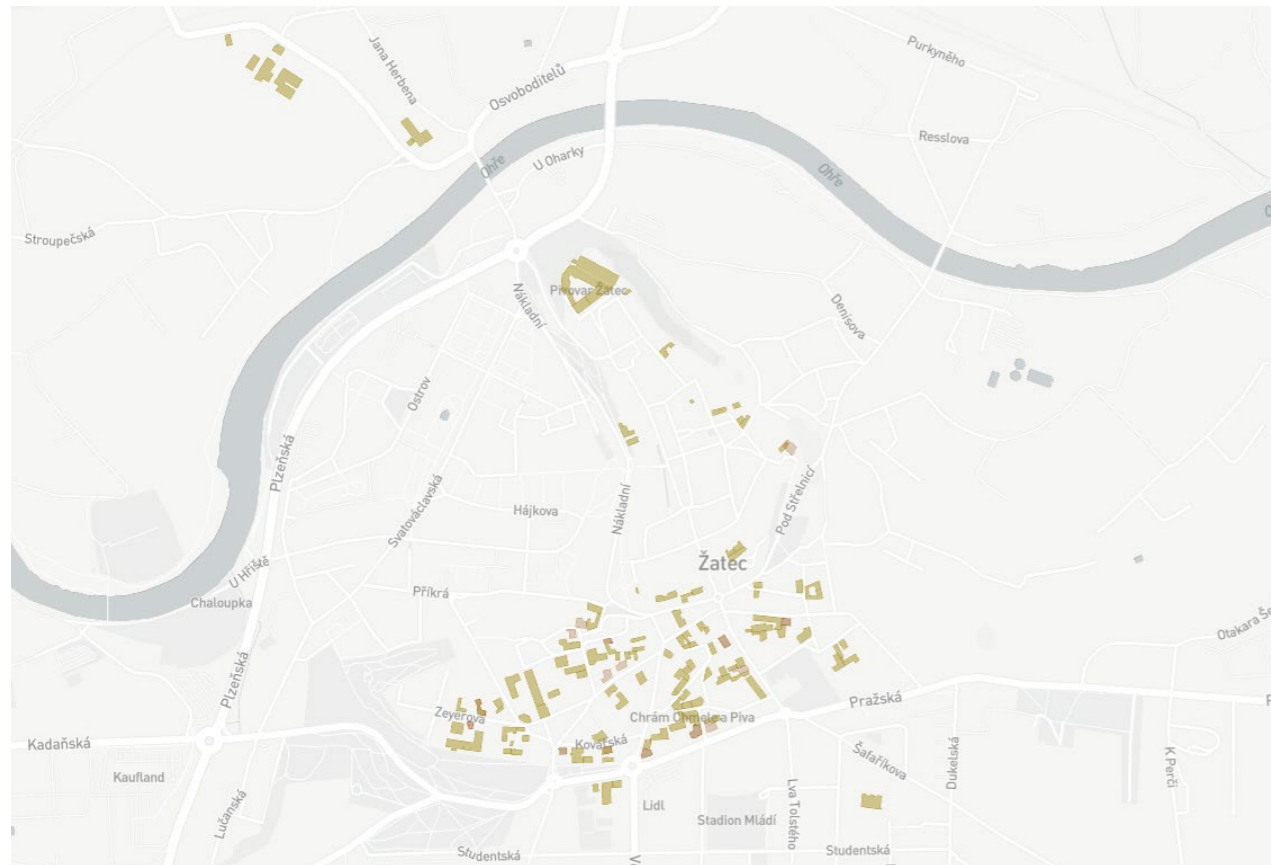
Obr. 11: Chmelnice v červenci

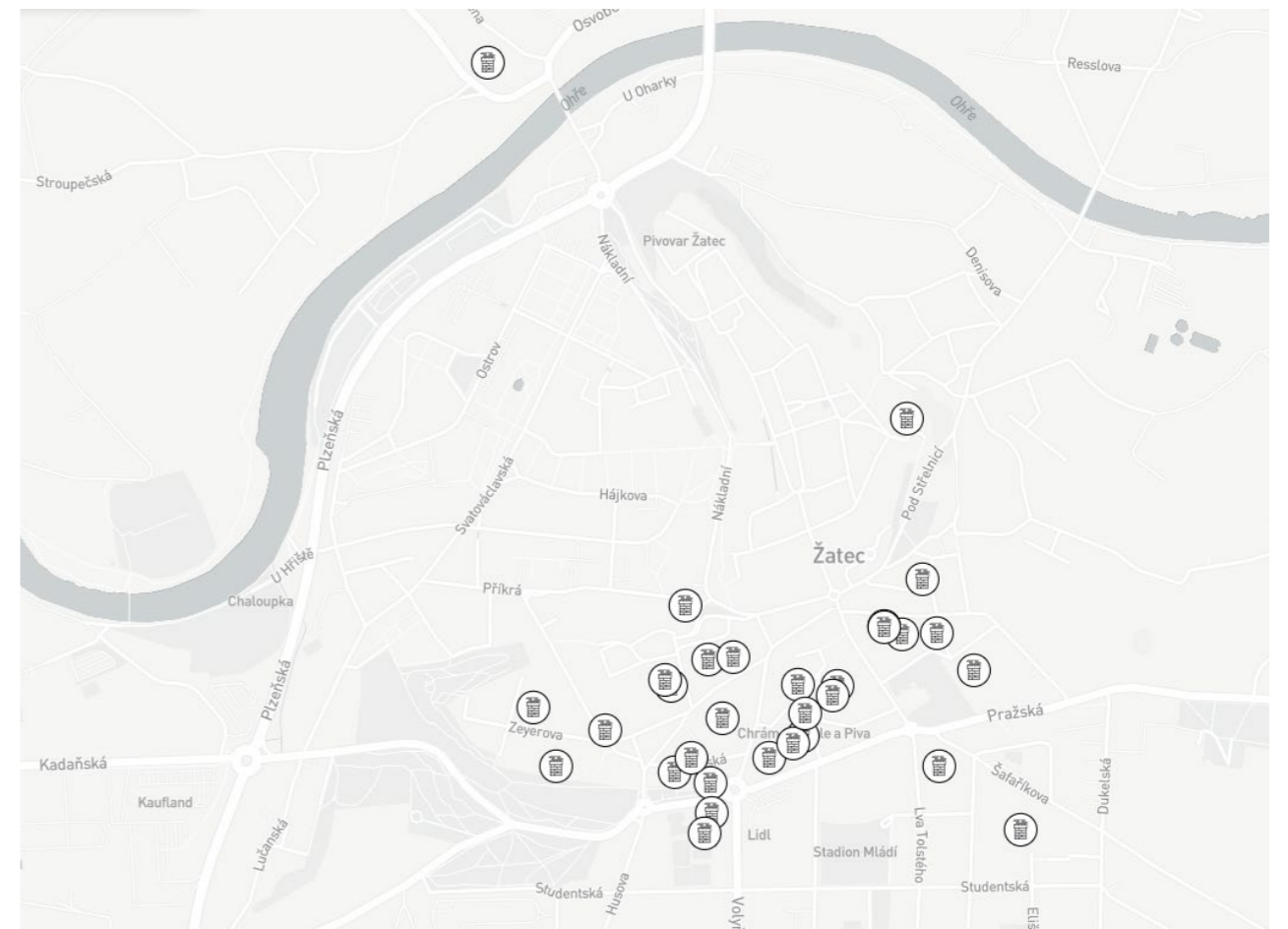
Obr. 12: Letecký pohled na zámek Stekník obklopený chmelnicemi

Půdy měšťanských domů, kde se sušil chmel⁴

Objekty spojené s chmelařstvím a vily⁴

Komíny sušáren chmele⁴

Typologie sušáren chmele

Doklady z přelomu 16. a 17. století zaznamenávají sušení chmele ve sladovnách. Ilustruje to renesanční sladovna v Masarykově ulici č. p. 356, dnešní Galerie Sladovna. V severním traktu sladovny je archeologickým výzkumem doložena i existence otopného zařízení, kde se naklíčené obilí sušilo pomocí horkého vzduchu. Je tedy velmi pravděpodobné, že i zde mohlo kromě zpracování sladu docházet k sušení chmele a dalších zemědělských produktů.³

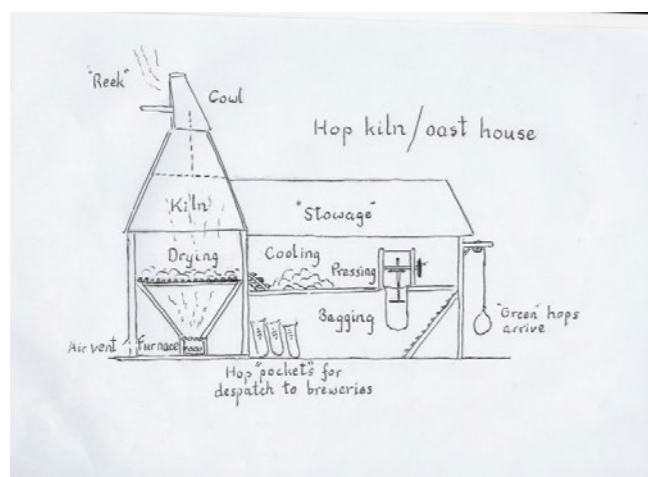
První sušárna na chmel s uměle oteplováním vzduchem v Čechách byla vystavěna v roce 1884 v Žatci pro obchodní chmelařskou firmu Engelbert Würdinger v dnešní Masarykově ulici č. p. 751.³ (Obr. 14) Vzhledem k tomu, že na konci 19. století vznikaly sušárny v Žatci mezi obytnými domy v městské zástavbě, svým zevnějškem a měřítkem fasády se tyto sušárny také tváří jako domy obytné.

Značná část sušáren chmele v Žatci má typologickou příznačnost tu, že rezidenční budova majitelů je úzce spjata s částí zpracovatelskou. Obytným domem, pokud je součástí městské homogenní zástavby, obvykle probíhá průjezd do dvora a zpřístupňuje sušárnu v zadní části pozemku. Obvodová konstrukce domů je vždy zděná z kamene nebo z cihel. Sírňá komora v sušárně je téměř vždy umístěna ve středu dispozice v místě, které je z hlediska užitku nejméně významným, tedy například směřujícím na sever, nebo v rohu, kde se stýkají dvě na sebe navazující křídla, či v místě neosvětleném a neosluněném. Někteří zpracovatelé měli solitérní vilu a sklad od obytné části oddělen, na pozemku objekty mohly stát vedle sebe nebo za sebou. Tuto situaci pozorujeme ve městě, kde je hustší zástavba, dražší pozemky a vyšší životní standard. Pokud se sušárna nacházela na vesnici, byla součástí hospodářské usedlosti, nebo solitérem, kdy majitelé bydleli třeba i jinde.

Sušárny chmele jinde ve světě, anglicky nazývané jako **hop kilns** nebo též **oast houses**, fungují na podobném principu, ovšem formu mají značně odlišnou. Na jihovýchodě Anglie, oblasti blízké k Evropě, se nachází oblast Kentu a Sussexu, která je úrodná pro chmel. Mnoho bývalých malých sušáren bylo přestavěno na drobné ubytování hostelového typu BB (bed and breakfast). Příznačné pro anglické sušárny je půdorysně kruhovitá sírňá komora s kuželovitou střechou a krátkým komínem, který usměrňuje kouř. Komora je nalepena na zbytek dispozice sušárny.

V Německu se chmel pěstuje především v Bavorsku, Württembersku a Bádensku.⁹ Repräsentantem s tradicí zpracování chmele může být bavorské město Spalt, chmel se sušil v půdních prostorech obytných městských domů, stejně jako v Žatci ve starém centru města. Vzhledem k tomu, že domy měly vícero půdních pater a byly vysoké, ovlivňují dodnes významně panorama celého města.⁸ (Obr. 20). Typická je pro ně dřevěná hrázděná konstrukce a několik půdních pater, kde byl chmel přirozenou cirkulací vzduchu sušen. (Obr. 18)

Rozmanité typologie chmelových objektů jsou jedinečné, stejně jako jiné typologie, díky jejich vazbě na konkrétní místo a čas, přírodní podmínky, pěstitelskou tradici i tradici stavební kultury.

Obr. 19: Schéma fungování anglické sušárny chmele

Typologické znaky v bodech

typologické znaky **žateckých** sušáren chmele:

- často vzhled obytných budov
- sírňá komora integrovaná jako součást budovy, obvykle jen 1 v nejméně výhodné části dispozice-severní strana/málo slunce/styk křídel budovy (toto paradoxně neplatí pro objekt A36, který dále zpracovávám v návrhové části, ovšem pro objekt A60 ano)
- zděná vnější konstrukce (kámen/cihla)
- vnitřní konstrukce nejčastěji dřevěná
- vysoký komín

typologické znaky **českých vesnických** sušáren chmele:

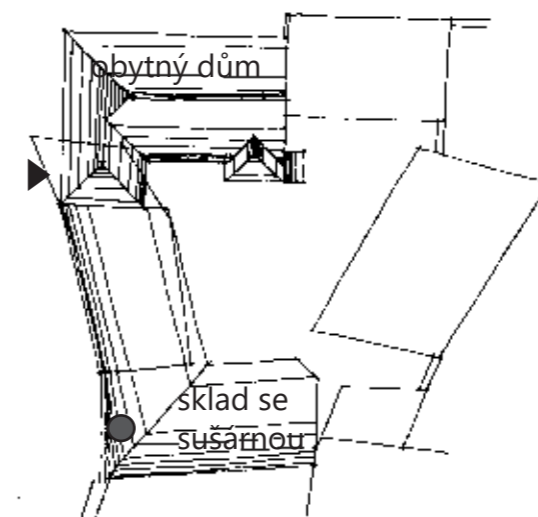
- vzhled hospodářské budovy
- malá okna
- zděná konstrukce

typologické znaky **anglických** sušáren chmele:

- sírňá komora není součástí dispozice
- komory jsou sdružené, často jich je více než 1
- kruhový půdorys sírňny s kuželovitou střechou
- krátký komín usměrňující směr kouře
- zděná konstrukce

typologické znaky **německých** sušáren chmele:

- obdélníkový půdorys
- dřevěná hrázděná konstrukce
- mnoho půdních pater pro skladování a sušení
- bez komínu, sušení systémem cirkulace vzduchu

Obr. 21: Nerudovo náměstí 380, vstup do dvora průjezdem, do ulice obytný dům, v zadní části pozemku je sklad

Obr. 14: První sušárna s uměle oteplovaným vzduchem v Žatci, Masarykova ulice č. p. 751 (ve dvoře domu)

Obr. 15: Vesnická sušárna chmele v Kolečovicích na Rakovnicku, postavena roku 1900, dnešní podoba z roku 1938

Obr. 16: Vesnická sušárna chmele v Odrlicích, Senice na Hané na Tršicku, 2. pol. 19.stol., jediná sušárna chmele z nepálených cihel v ČR

Obr. 17: Anglický tradiční typ sušárny chmele v Kentu, jihovýchod Anglie

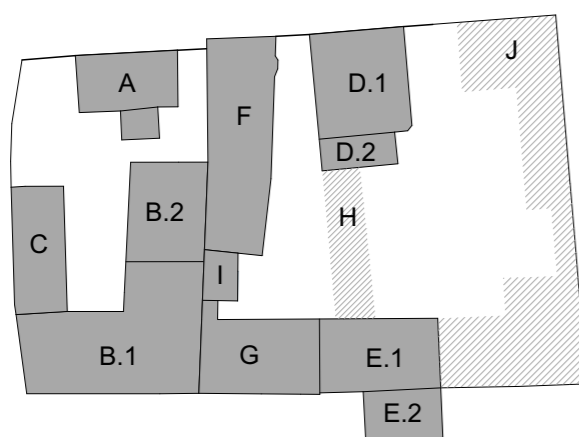
Obr. 18: Německá sušárna chmele nazývaná Hopfengut Mühlreisig z roku 1746 poblíž města Spalt

Obr. 20: Pohled na historickou zástavbu města Spalt

Analýza stávajících konstrukcí a mapových podkladů

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla zaměřit na komplex bývalých chmelových objektů v Klášterní ulici, které postupem času měnily svou velikost i majitele. Pro snazší pochopení stavebního vývoje poslouží následující schéma. Vzhledem k tomu, že objekty jsou ve velmi havarijním a nebezpečném stavu, ve své práci vycházím ze starých projektových podkladů a fotografií pořízených z návštěvy místa. Z tohoto důvodu muselo dojít mnohdy ke zjednodušení nebo odhadnutí stávajících konstrukcí. Vývoj objektů mi pomohla pochopit přínosná konzultace u docenta Michaela Rykla, odborníka na stavebněhistorický průzkum.

- A-obytný dům
- B-sklad se sušárnou
- C-stáje/chlív
- D-obytný dům
- E-sklad se sušárnou
- F-obytný dům
- G-sklad
- H-zřejmě nerealizovaný sklad
- I-přístavek se schodištěm
- J-místo, které bylo dříve zastavěno

Obr. 22: Kostel sv. Jakuba s hřbitovem

V době pohusitské byl kostel sv. Jakuba, který se nachází v blízkém sousedství řešeného území (v místě bývalé budovy J), hlavním městským pohřebištěm. Tento i další místní hřbitovy začaly však v polovině 19. století nedostačovat. Byl proto vyhrazen prostor pro pohřbívání nový, na jihovýchodě města podél dnešní Pražské ulice a na ostatních hřbitovech se tou dobou pohřbívání přestalo.¹³ Tato plocha bývalého hřbitova tak byla zastavěna.

A-obytný dům, C-stáje

Na indikační skice z roku 1843 je dům zobrazen jako obdélník s číslem popisným 264, které si zachoval dodnes (A.1). Zbytek pozemku náležícího k domu nese číslo 407. V roce 1894 vznikly pro tehdejšího majitele Josefa Hobela (viz. plán 1) plány ke stavebním úpravám domu a novostavbě stájí. V obytném domě bylo zbouráno staré dřevěné schodiště, které nahradil nový přístavek (A.2) se schodištěm a toaletou, přilepený na jižní fasádu domu. Zároveň byly postaveny nové komíny a upraveny některé vnitřní konstrukce.

Na stejném výkrese je i návrh novostavby stájí, které měly být v přízemí, v patře pak seník. V řezu je naznačena úprava návrhu střechy ze sedlové na pultovou. Mohlo to být z důvodu nesouhlasu sousedů, který mohl být motivován stékáním vody na jejich pozemek. Díky starším plánům z roku 1928, které byly vytvořeny pro nového majitele pana Reisse, jehož rodina zároveň vlastnila sousední nemovitosti, je ovšem dosti pravděpodobné, že tyto údajné stáje byly již od začátku postaveny jako byt v patře a stáj nebo zámečnická dílna v přízemí. Rovnou byl též možná objekt postaven vyšší, nebo minimálně později bylo vyvýšeno podkroví, což lze pozorovat na pozůstatku římsy a odlišnosti zdiva. Zřejmě bylo nutno legalizovat podobu stavby, již nový majitel nabyt. Toto tvrzení podporuje podoba oken, která nevypadají přestavovaně a pravděpodobně měly již zpočátku tuto podobu prozrazující obytnou funkci. Tato indicie může být však zavádějící, jelikož okna, která se tvářila jako patřící obytným prostorům, bývala mnohdy i okny do skladů, která později však mohla být dočasně pronajímána na bydlení. Jedná se o německou tradici sahající již do dob renesance.

B-sklady, sířrna a komín

Než byly zadní hospodářské objekty prodány Reissovy, vlastnila je rodina Josefa Pauluse, pro něhož byly v roce 1900 vytvořeny plány na vestavbu sírné komory a komínu (B.2). Do té doby sloužil objekt jako dvoupodlažní sklad (B.1) a přízemní vozová kůlna. Z toho lze předpokládat, že předchozí majitel Josef Hobel se zabýval spíše obchodováním než vlastním hospodařením. Z plánu z roku 1900 lze vydedukovat, že podle něho proběhla stavba sírné komory s komínem (B.2) a nástavba zadního skladu (B.1). Výška zadního skladu byla ve výkresech měněna buď na popud stavebního úřadu, nebo možná z praktického důvodu, aby úžlabí navazovalo hladce na střechu sírné komory. K nástavbě předního skladu (B.2) ovšem v této době nedošlo a proběhla až později dle plánů z roku 1906. Z těchto plánů lze však vyčíst, že původní sklad (B.2) byl zbourán a k sírné komoře byl postaven sklad kompletně nový, částečně podsklepený. Na tuto skutečnost poukazuje kromě výkresů i nepřerušovaná návaznost nového opukového zdiva. Ke sklepu bylo připraveno schodiště již z předchozí etapy při stavbě sírné komory. Okna přístavby skladu (B.5) byla postavena v pěti sloupcích, nikoliv v šesti a dotýčný projektant pravděpodobně bez návštěvy místa a ověření reálného stavu zakreslil dle předchozích plánů sírné komory jeden sloupec oken namísto sloupců dvou. Přístavba měla nad přízemím ještě tři klasická a čtvrté snížené patro, zakončené dřevocementovou střechou. Konce krokví měly být vyřezávané. Římsa oddělující přízemí od dalších podlažích nikdy nebyla zřejmě dle stavu obnaženého zdiva realizována.

Současný stav budovy je bohužel velmi špatný. Jsou odřezané zdravé trámy, kdy se můžeme domnívat, že majitel chtěl degradaci budovy uspišit a stihnout její část zpeněžit. V prostorném skladu (B.1) jsou nešikovně umístěny betonové sloupy. Většina všech řešených objektů má obnažené opukové a cihelné zdivo.

D-obytný dům

Na indikační skice z roku 1843 je dům zobrazen jako průčelní součást rostlé struktury s číslem popisným 263. Původní pozemek s parcelním číslem 406 byl rozdělen zřejmě na třetiny, kdy objekty na nejvýhodnější třetině (J), s parcelním číslem 406/1 patří dle situačního výkresu na plánech z roku 1904 rodině Josefa Oswalda, nejsou dodnes vůbec dochovány. Zůstalo jim však původní číslo popisné 263 a obytný dům Josefa Reisse (D.1) získal nové číslo popisné 810, které má dodnes.

Josef Reiss si v roce 1904 nechal zpracovat projektovou dokumentaci na přístavbu schodiště a úpravu fasády, kdy stará klasicistní fasáda měla dostat vzhled inspirovaný novorenesancí a novobarokem. Návrh fasády se však zdá být nesprávný nebo překreslený z jiného projektu, neboť v porovnání se současným stavem byl realizován pouze po nadokenní frontony a zbytek dekorací se pod římsu již nevešel.

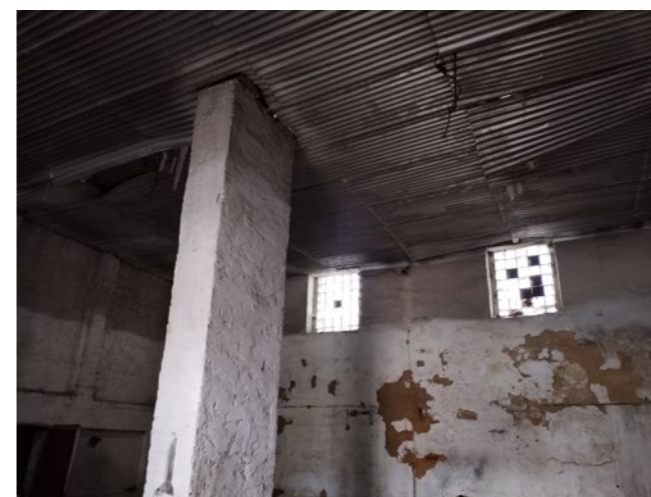
F-obytný dům

Sousední obytný dům s číslem popisným 1195 (F) je trochu záhadou, jelikož dle vzhledu by šla doba vzniku určit přibližně mezi roky 1908-1910, ovšem na žádném situačním výkresu plánů z let následujících není vyobrazen. Výkresová dokumentace této stavby chybí a vzhledem k tomu, že se jedná o stavbu obytnou s průčelím do ulice, není pravděpodobné, že by byla stavba provedena nelegálně. Číslo popisné kolem čísla 1100 dostaly ve městě i další stavby z doby secese, což značí, že byly očíslovány v podobné době. Dokumentace se tedy mohla zatoulat na stavebním úřadě, nebo třeba v následujících letech během 1. světové války někdo zapomněl zanést stavbu do katastru.

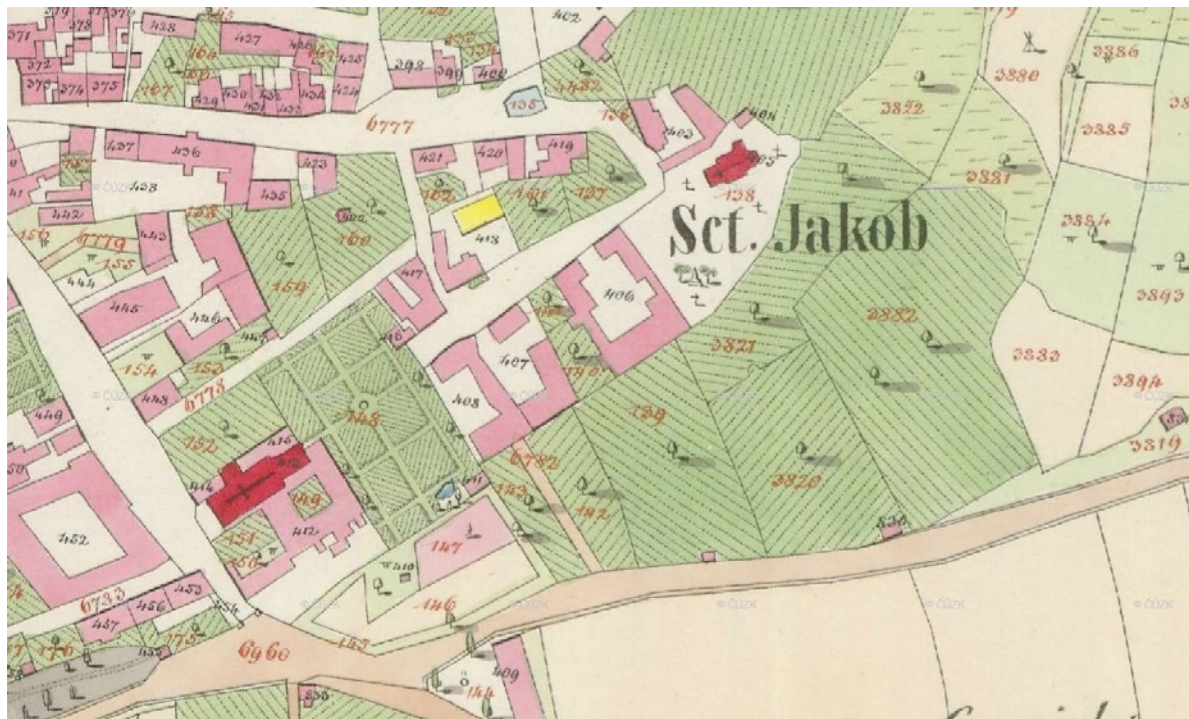
E-sušárna, G-sklad

Taktéž v roce 1904 byl vyhotoven plán na vestavbu chmelové sušárny do stávajícího objektu (E.1). Technologie dle rakouského patentu. Možná právě probíhala přestavba (G) dle situace na výkresu. Plán na stavbu stájí se skladem krmiva a sušárnou, taky zřejmě zpracovaný kolem roku 1904, nebyl pravděpodobně nikdy realizován (H). Co stálo na místě dle situací předtím, nevíme, výkresy nejsou dochovány. Projekt na sklad chmele (G) byl zřejmě z důvodu nutnosti legalizace nějaké stávající konstrukce, i když v žádných situacích doteď nebyla. Nevíme tedy přesně, kdy se stavělo. Zajímavým faktem může být, že popis Hopfen boden byl škrtnut a přepsán na Futter boden. Může to značit stav, kdy daně ze skladu krmiva, tedy seníku, jsou nižší než ze skladu chmele. Proto třeba stavebníci hledali různé daňové klíčky.

Patrně kolem roku 1921 došlo ke změně majetkových poměrů a nemovitosti zdědili synové Josefa Reisse, Moritz a David. Plán na stavební úpravy domu, přístavbu kanceláří (D.2) z roku 1921 byl vyhotoven pro oba tyto syny, Moritze a Davida Reissovy. Projekt na sklad chmele se sušárnou z roku 1924 (E1+E2), byl též pro bratry Reissovy. Na situaci ovšem stále chybí secesní vilka (F). U skladu a sušárny došlo k nastavení staré konstrukce novou hmotou, nebo rovnou postavili nové budovy v historizujícím stylu. Měli tak sjednocený estetický obraz celého nádvoří díky téměř totožným fasádám.

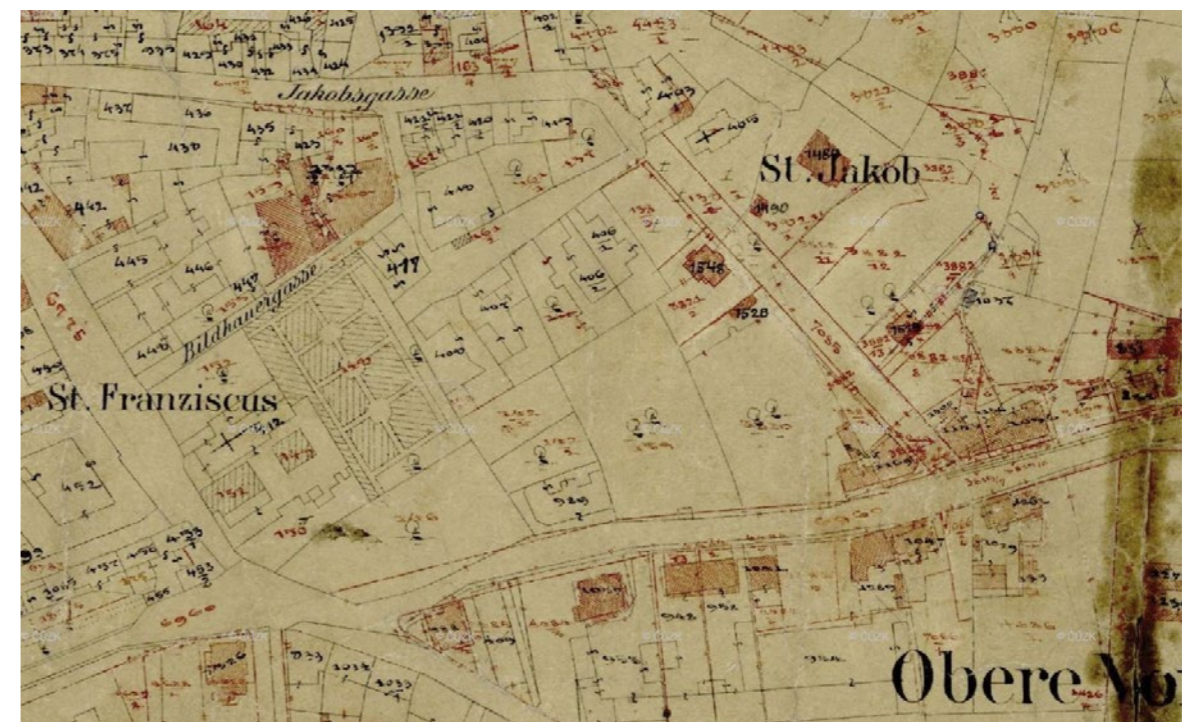
Císařské povinné otisky stabilního katastru z roku 1843⁵

Indikační skica z roku 1843⁵

Mapa stabilního katastru z roku 1843⁵

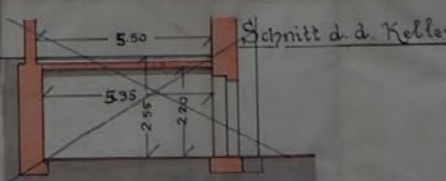
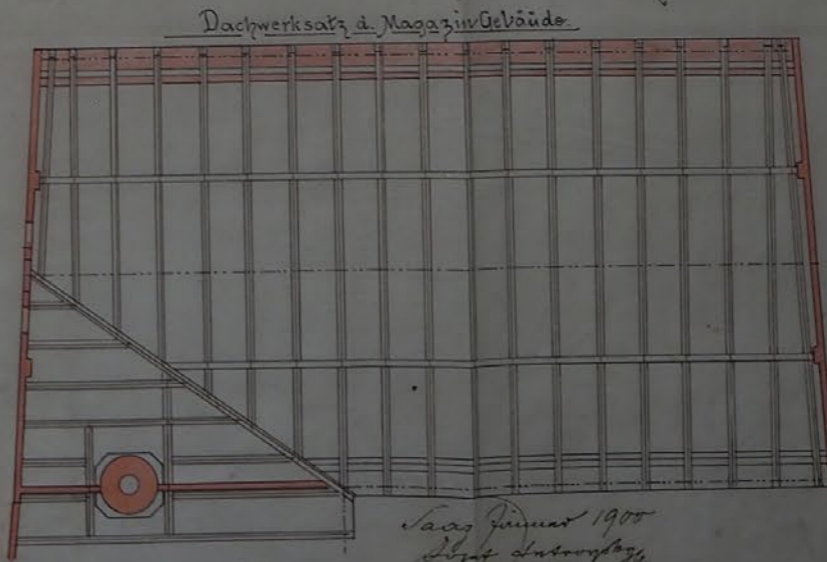
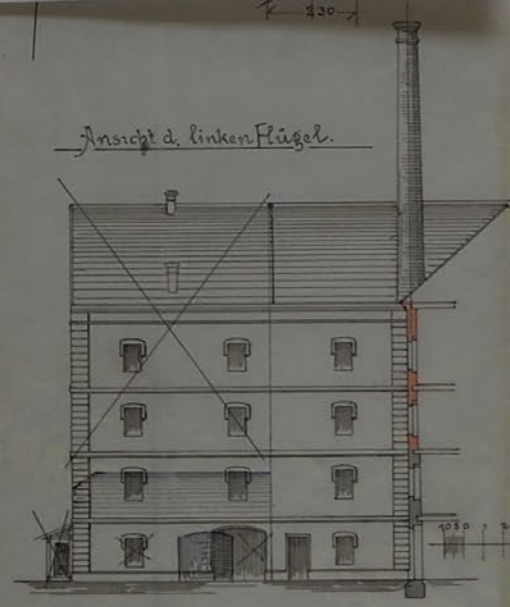
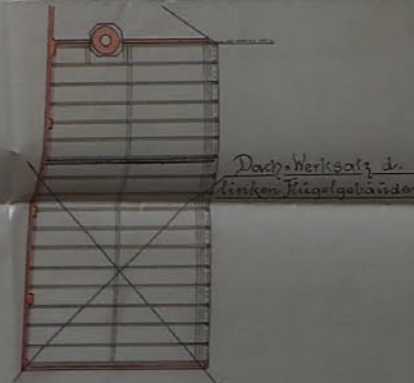
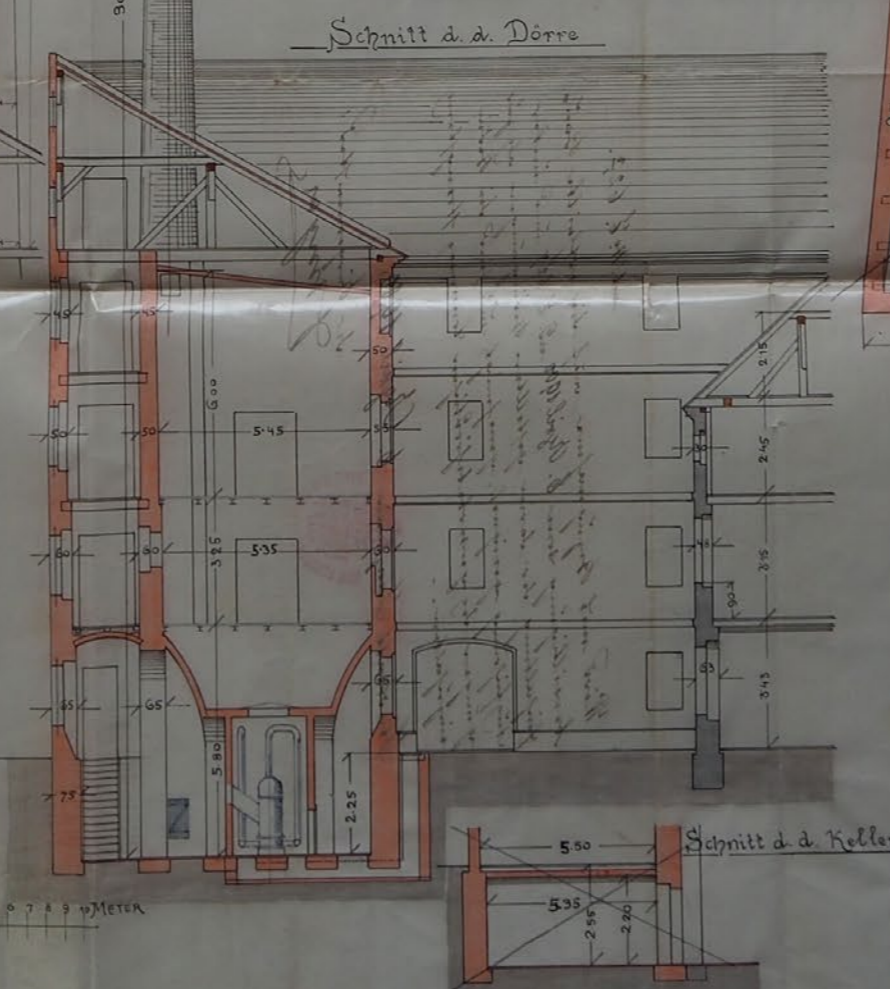
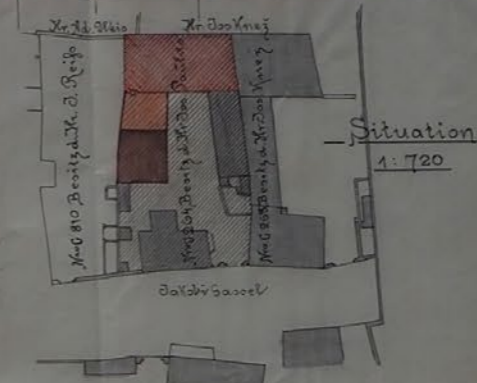
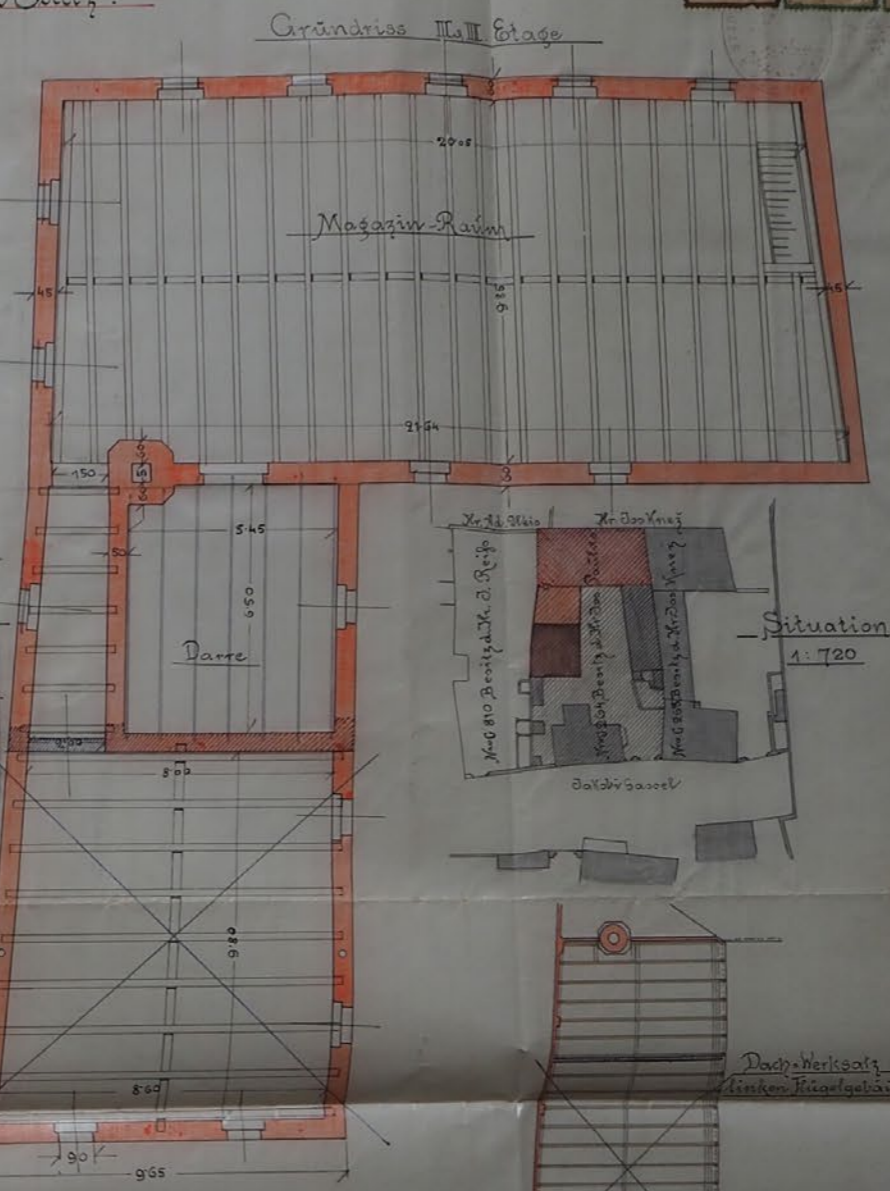
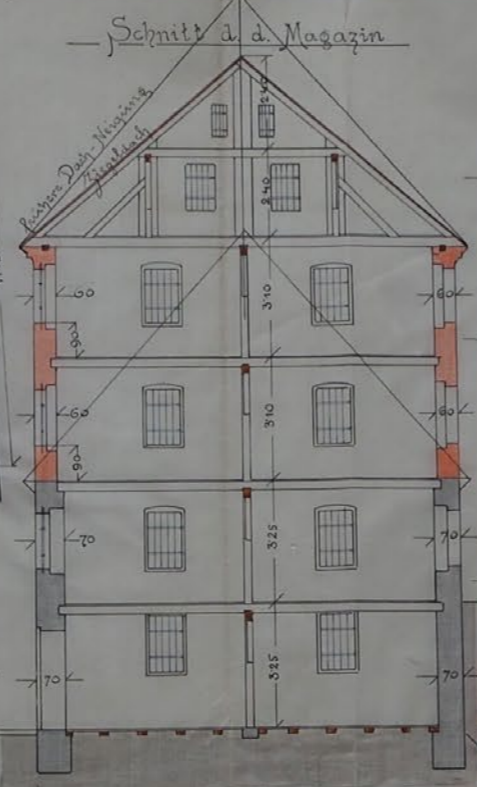
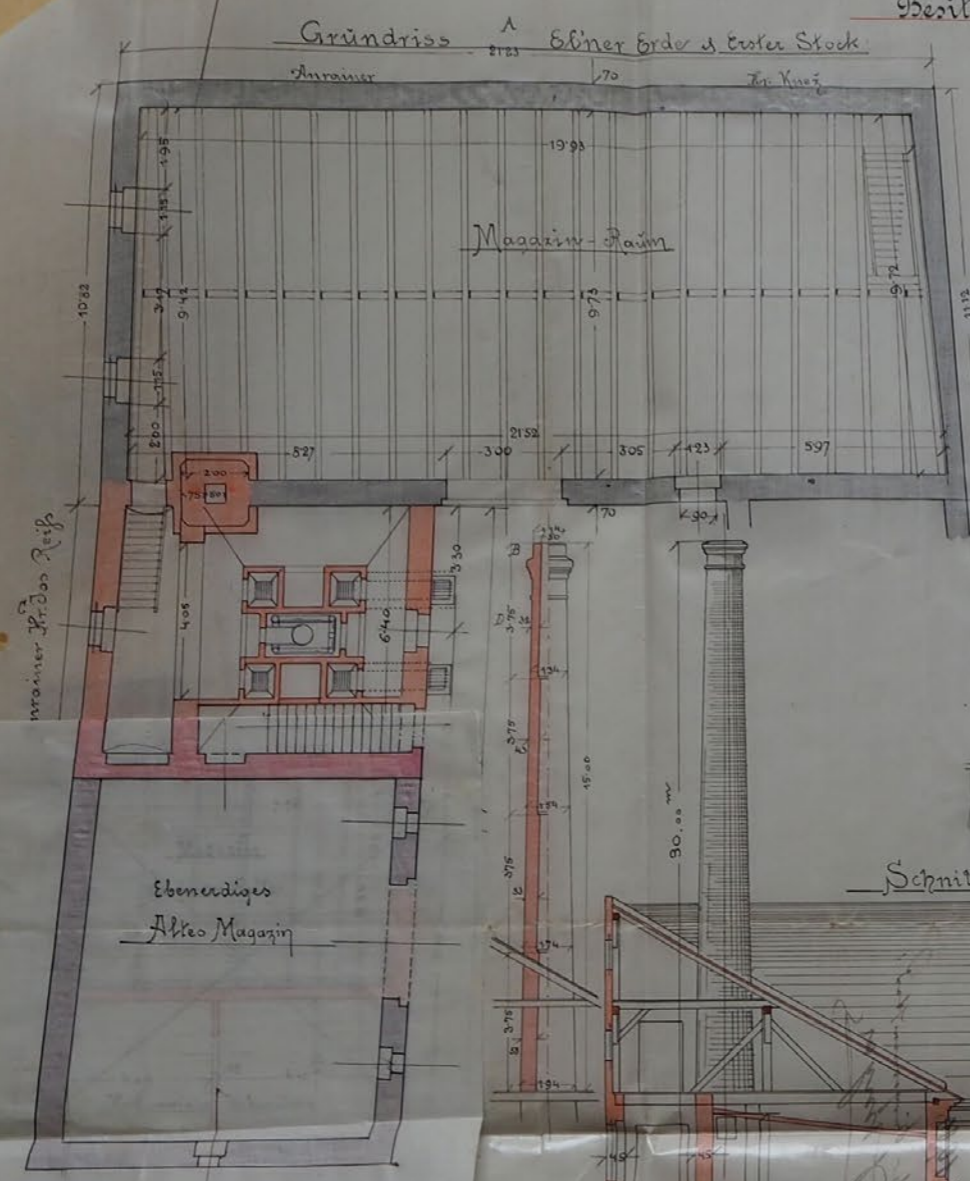

Katastrální mapy evidenční 1876-1936⁵

Bau-Plan

Erhöhung des bestehenden Magazins um 2 Stockwerke & Teilbau des Hofgebäude mit Dörz-Anlage zu dem Besitze des Herrn Josef Paulus Nr. 204 in Saaz.

Saaz, Januar 1905
Josef Paulus
Architekt

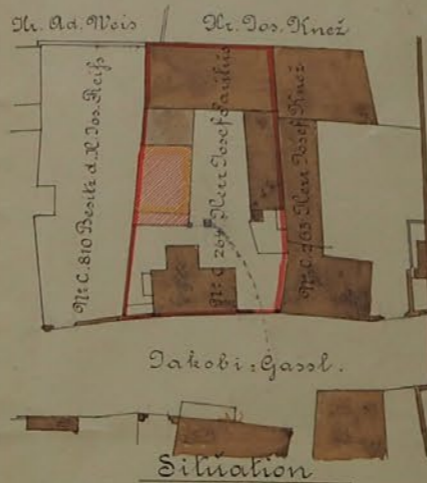
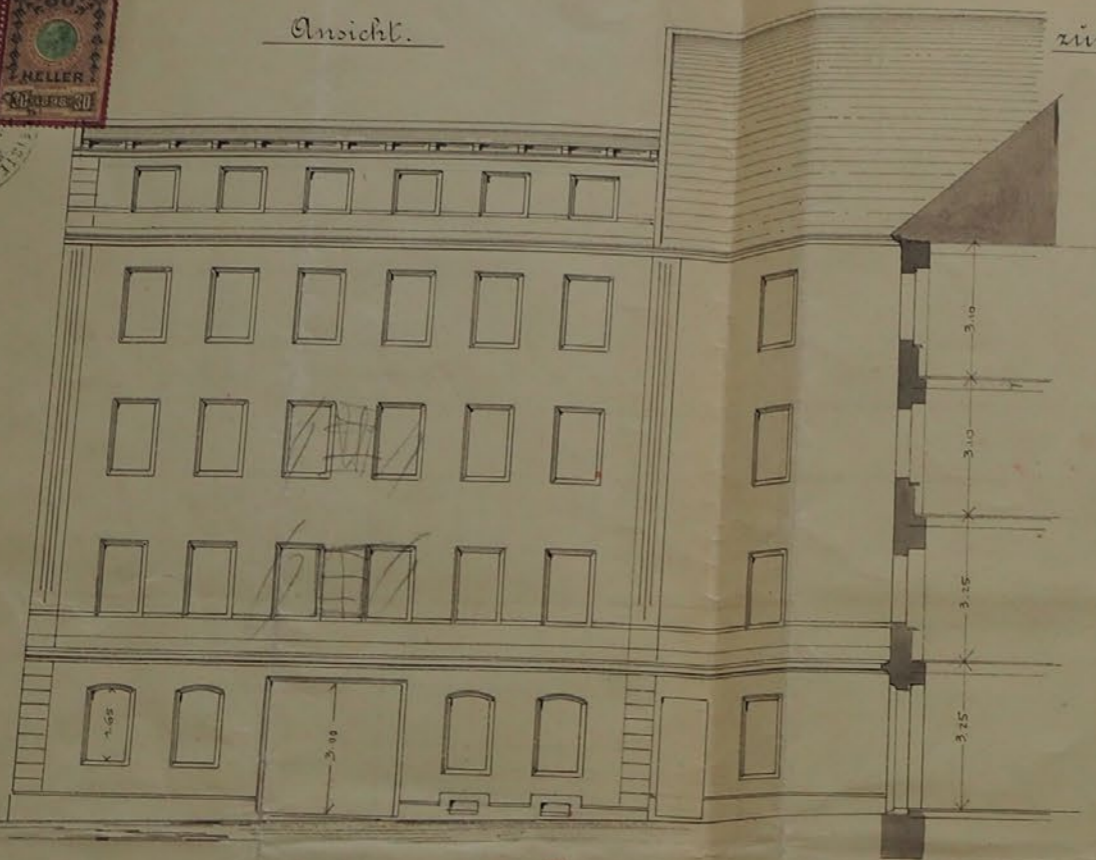

Handwritten notes on the left margin, including the name 'Josef Paulus' and other illegible text.

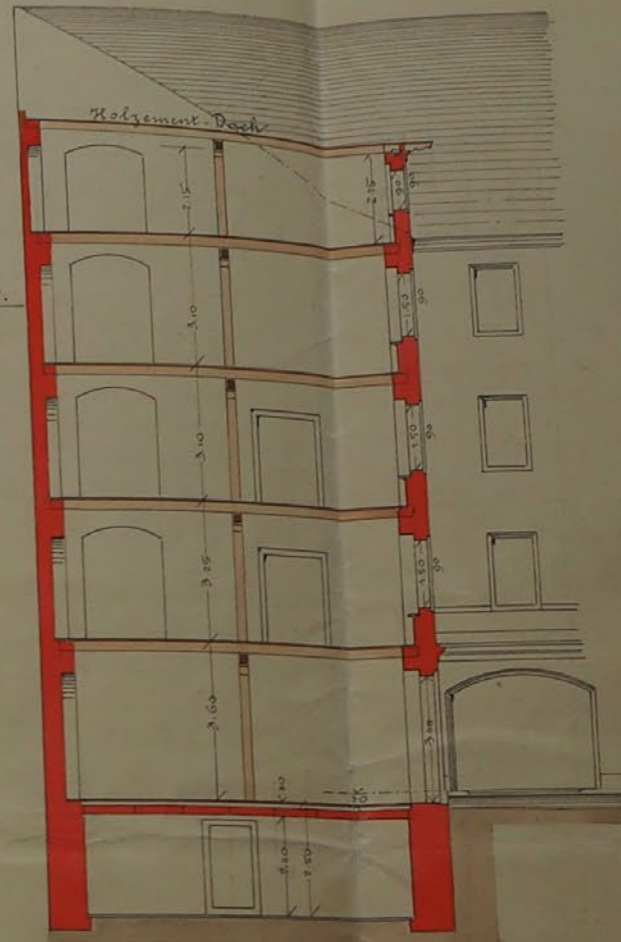
Bau-Plan

zum Vergrößerungs-Anbau an das bestehende Magazingebäude
des Herrn Josef Paulus, Saaz, N. C. 264.

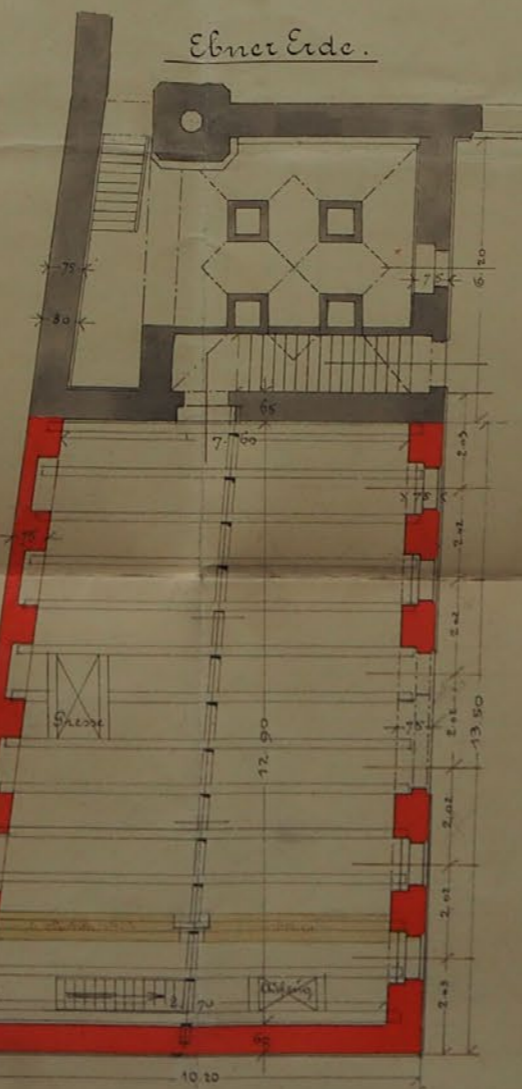
Ansicht.

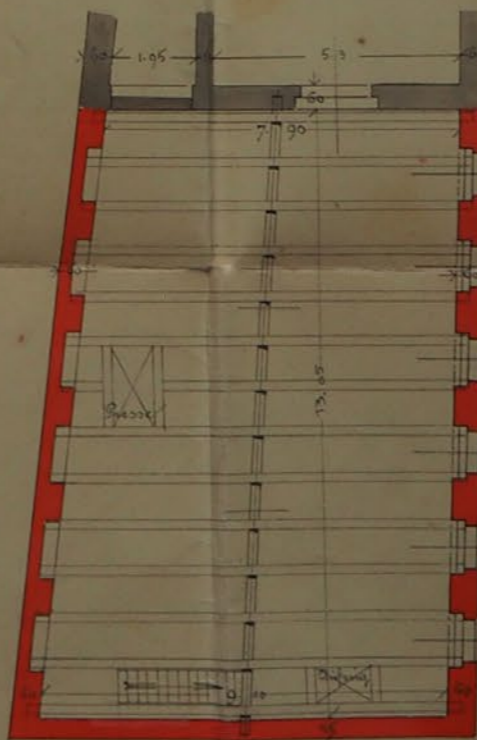
Profil.

Ebner Erde.

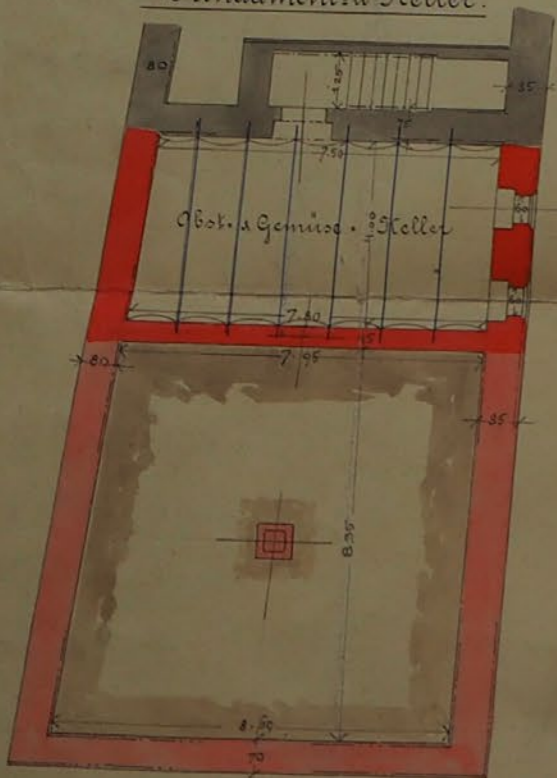
2te u. 3te Stockwerk.

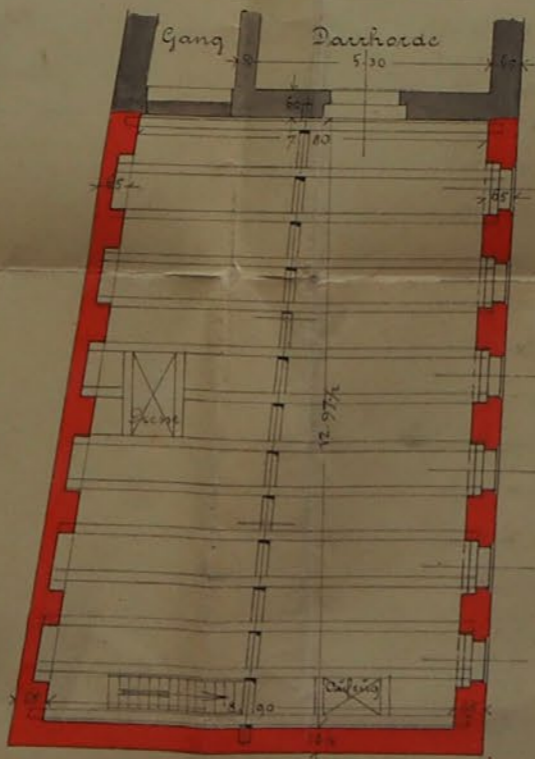
Dachraum u. Werkatz.

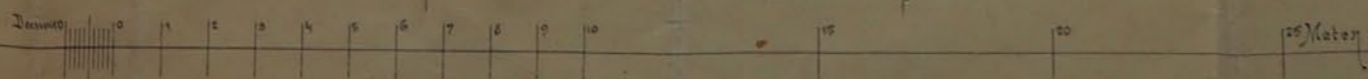
Fundament- u. Keller.

Erstes Stockwerk.

Saaz, März 1906
Josef Paulus
Architekt
Josef Paulus

40h.

PLAN.

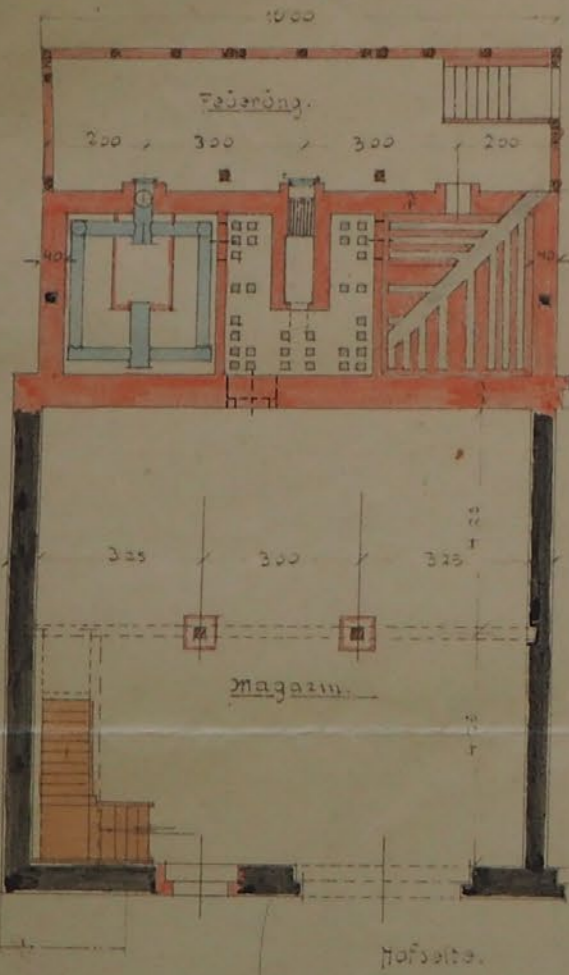
Zu dem Neubau einer Hopfendarre für die Herrn Josef Reiss' Söhne.

auf Parz. Nr. 139. - in Saaz.

Ansicht.

Grundriss.

Garten

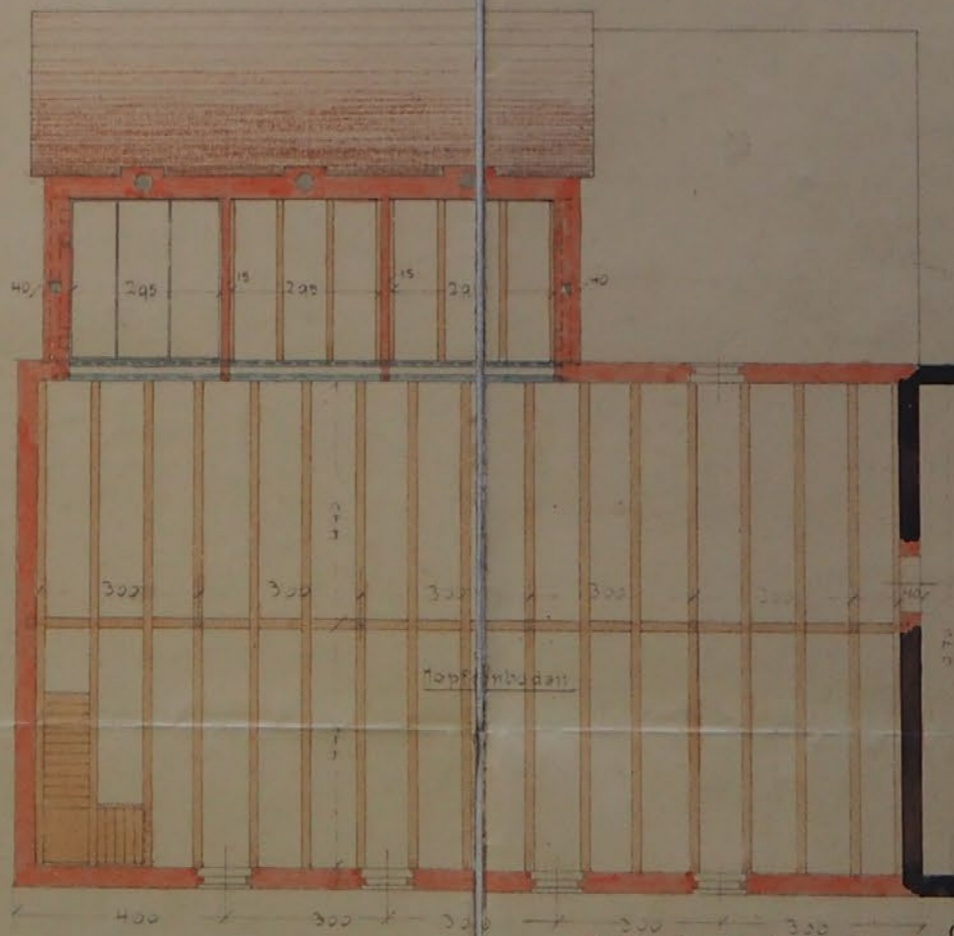
Pferdestall

Hofseite

Situation 1:720.

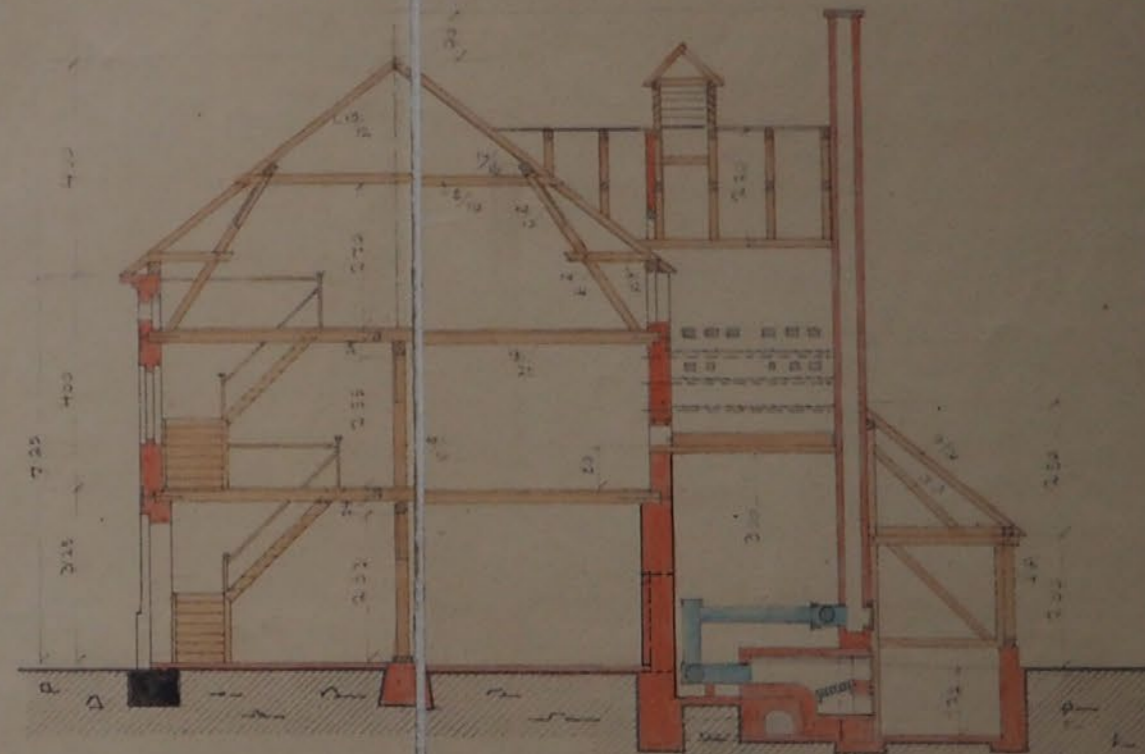

1. Stock.

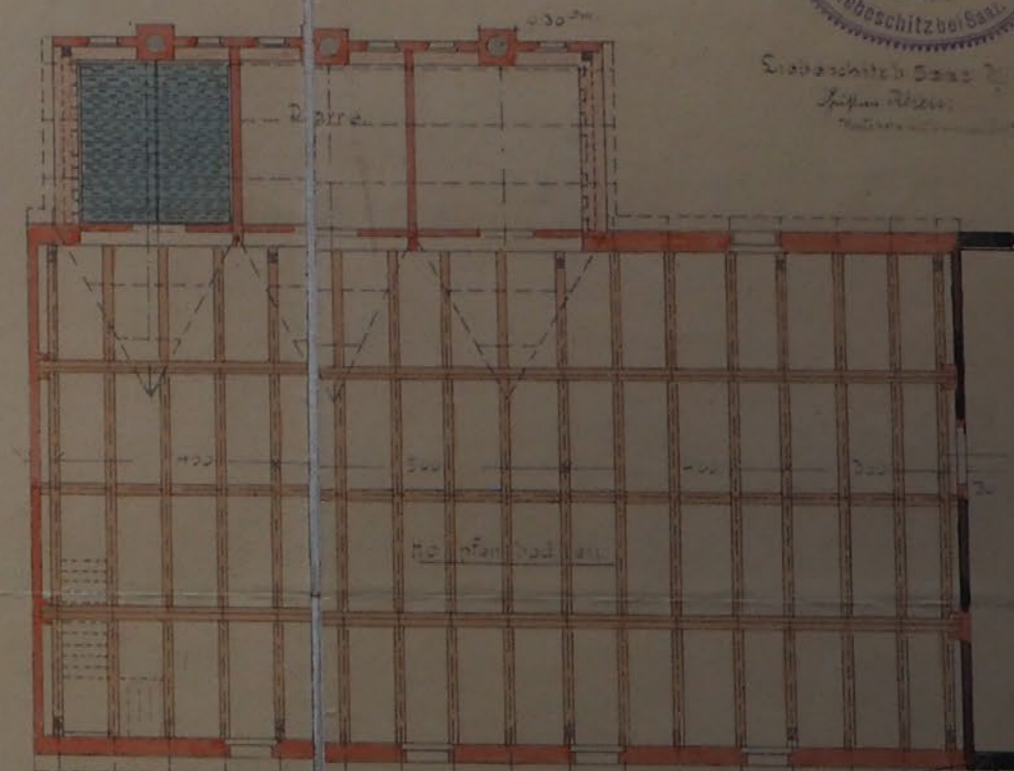

Hopfenboden

Querschnitt

Dachwerkssatz.

Stabschreiber Saaz
Anton Reiss
Hofseite

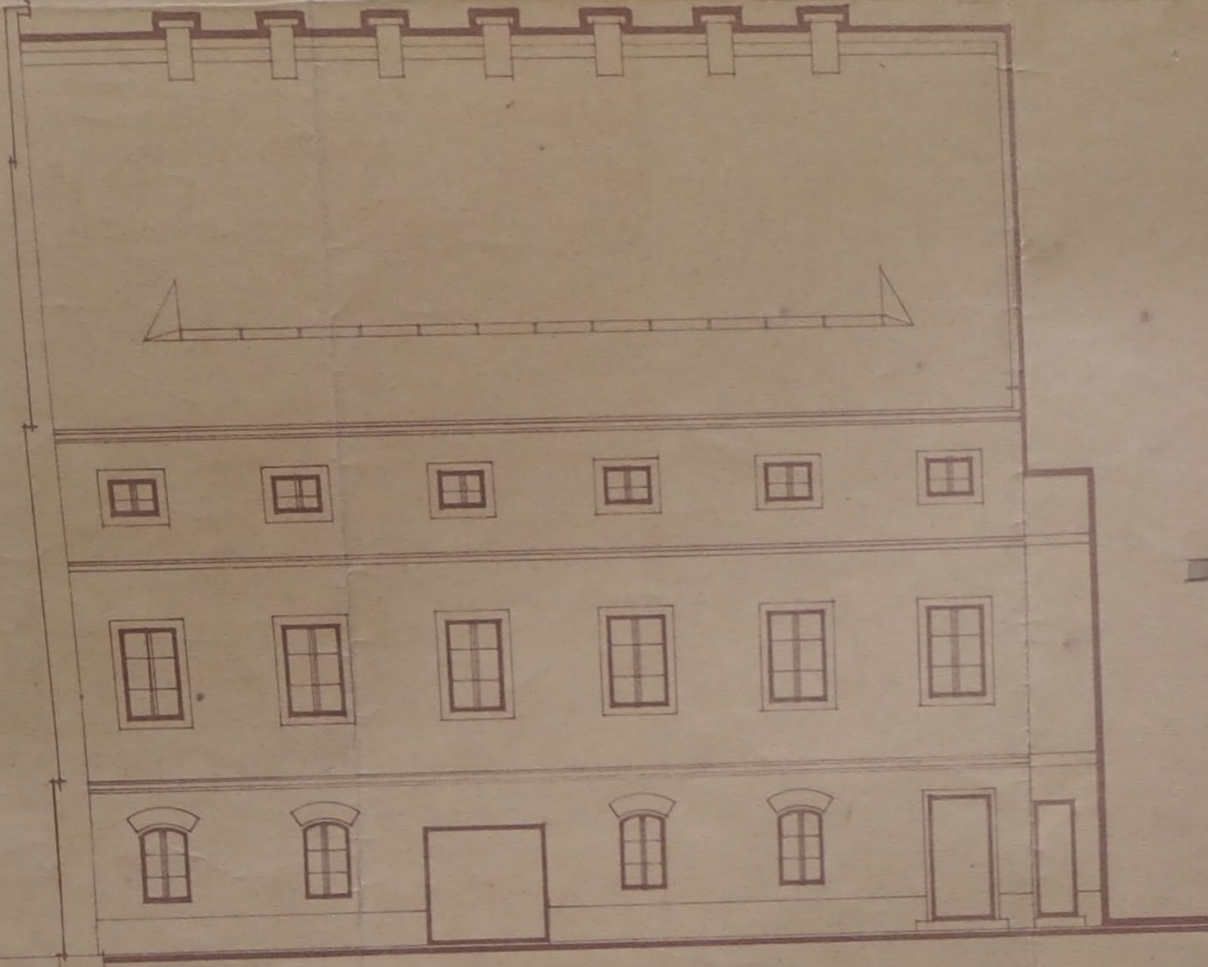
Der kommissionellen Verhandlung am 8. Mai 1924
vorgelegt.
Stadtbaumeister Saaz
O. Smita

Josef Reiss
Josef Reiss

1927

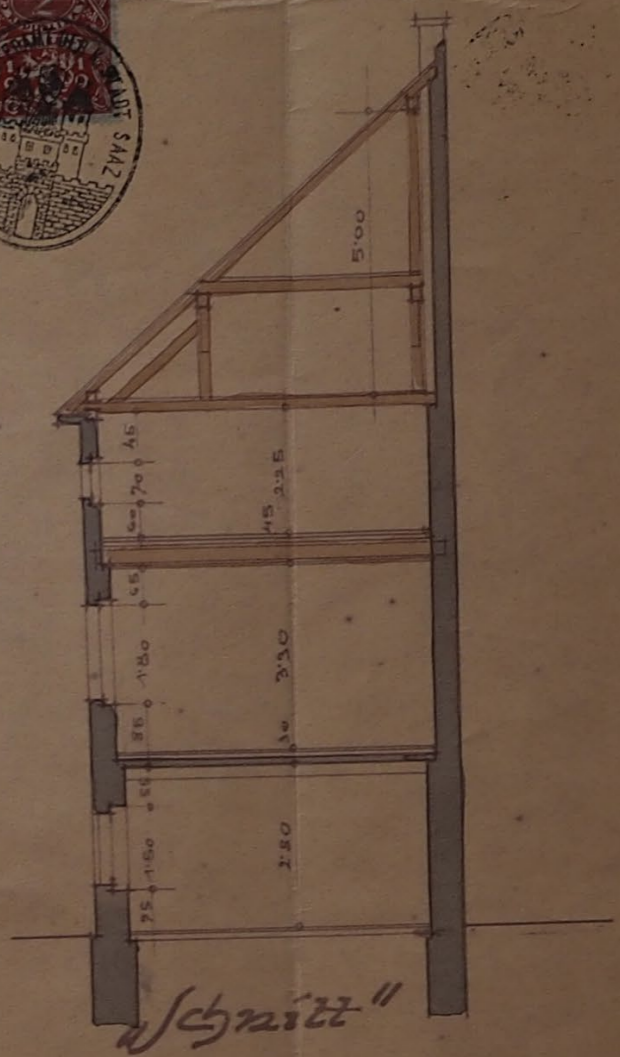
Plan über den Bestand der Schlosserwerkstätte beim Hause Nr. 264 in der Bildhauergasse, Besitz der Herren Gebrüder Reiss, Wirtschaftsbesitzer, Saaz.

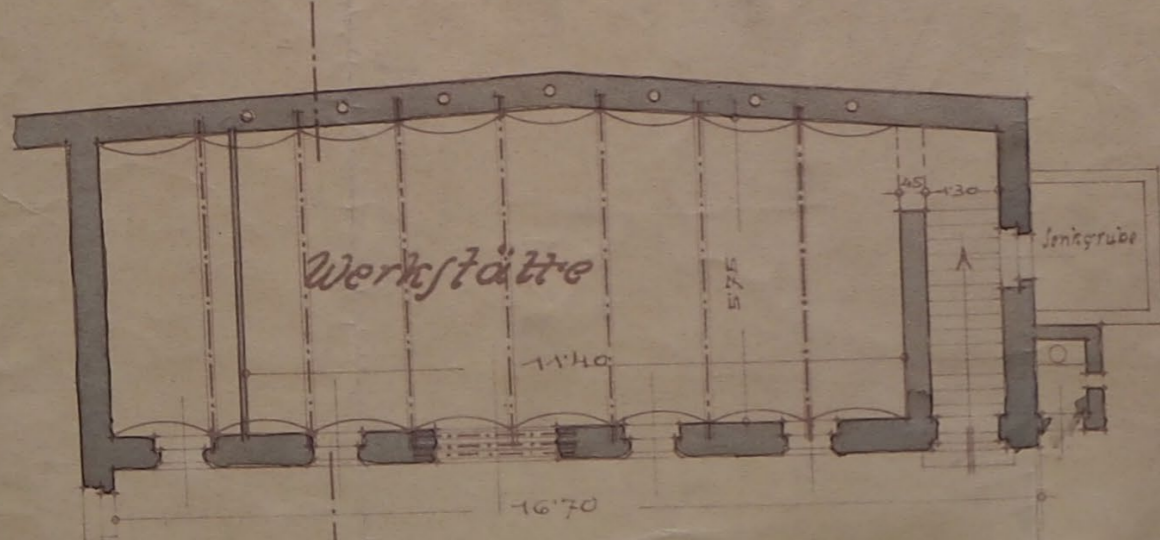
"Ansicht"

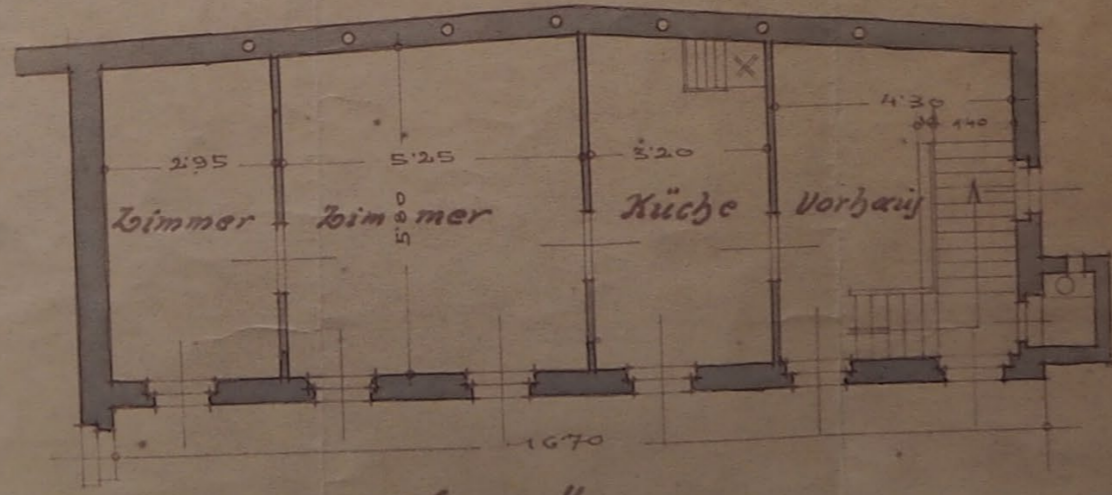
"Dachwerkatz"

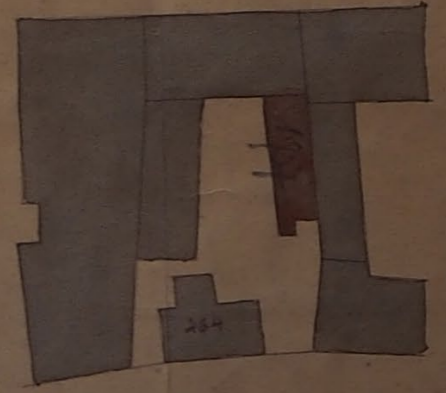
"Schnitt"

"Grundriss"

"I. Stock"

"Situation 1:1000"

Saaz, im Dezember 1928.

Gebrüder Reiss

Bauunternehmung FRANZ FARTAK
Architekt u. Maurermeister
Saaz.

Handwritten signature

číslo parcely 1937
ulice/náměstí: Klášterní

rok výstavby a stavebních úprav: 1893
stavebník: Josef Hobel, od r. 190
architekt/stavitel: Josef Petrovsky

památková ochrana, KP:

dnešní využití: z velké části zdevastovaný

přípustné využití dle ÚP: bydlení individuální

- komín
- siřírna/sušárna
- výkresová dokumentace

kategorizační velikost - jen sklad: S ~1840 m²

součástí je vila/dům dříve ano, dnes jiný m

velikost zastavěné plochy bez nových přístavků: 460

počet NP: 4

hloubka dispozice: 11 m

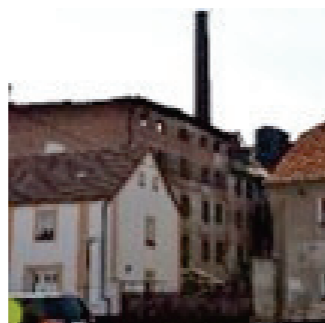
solitér/proluka: proluka

vnitřní konstrukce: dřevěná, betonová

stav nosné konstrukce: havarijní

dopravní obslužnost, parkování: ucházející DO, malá vlastní parkovací plocha

poznámky:

hodnotné prvky a součásti: sušárna a komín cihelné klenby v přízemí

vhodnost stávající funkce, potenciál a limity budoucího využití a úprav: velmi úzká sousedská vazba skladu a rodinného domu jiného majitele, možnost rozšíření prostorů sousední školy a dětského domova, je třeba zajistit objekt před zatékáním a další degradací

číslo parcely 810
ulice/náměstí: Klášterní

rok výstavby a stavebních úprav: 1904
stavebník: J. Reiss
architekt/stavitel: Alfred Womačka - 1904

památková ochrana, KP:

dnešní využití: zanedbaný, poničený

přípustné využití dle ÚP: sklad-smíšené výrobní plochy vila-bydlení

- komín
- siřírna/sušárna
- výkresová dokumentace

kategorizační velikost - jen sklad: S ~1220 m²

součástí je vila/dům dříve ano, dnes jiný m

velikost zastavěné plochy bez nových přístavků: 215 vila 405 sklad

počet NP: 2 vila 3 sklad

hloubka dispozice: 10 - 16 m

solitér/proluka: něco mezi

vnitřní konstrukce: dřevěná+ocel/litina

stav nosné konstrukce: špatný až havarijní

dopravní obslužnost, parkování: dobrá DO, vlastní parkovací plocha

poznámky:

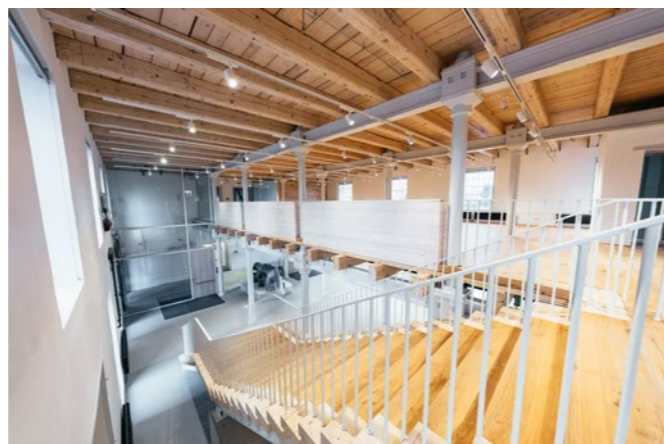

hodnotné prvky a součásti: zdobení oken cihlovými záklenky s klenáky, hvozď se třemi komorami a hrázděnou konstrukcí cihelné klenby v přízemí dřevěné konstrukce stropů v patrech

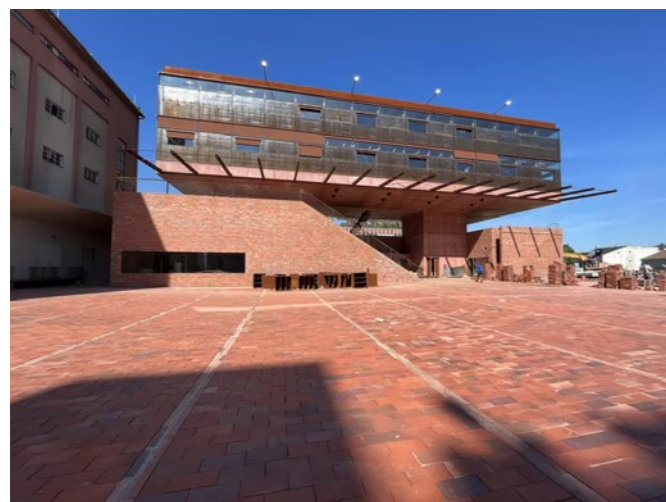
vhodnost stávající funkce, potenciál a limity budoucího využití a úprav: je třeba zajistit objekt před zatékáním a další degradací

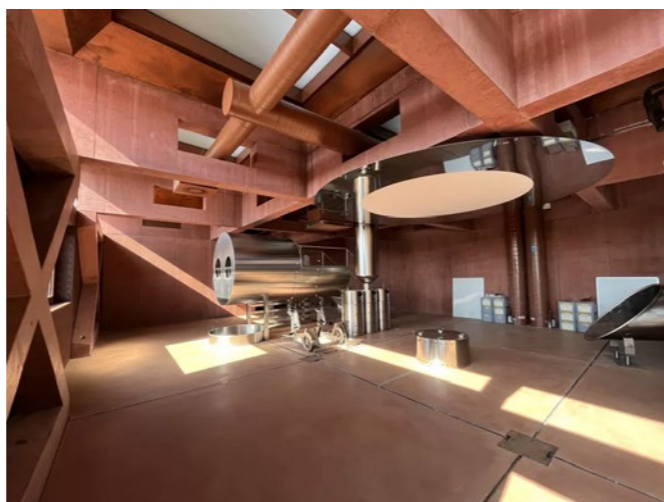
Obr. 23: Pohled na mlýny od řeky

Obr. 26: Interiér obnovené části

Obr. 24: Pohled na novou budovu z vnitřní dvorany

Obr. 25: Interiér obnovené části

Winternitzovy automatické mlýny, Pardubice (2023)

Areál automatických mlýnu navrhl v roce 1909 architekt Josef Gočár jako své první dílo. V roce 2023 byla dokončena jejich obnova a v současnosti vytváří v rámci města kulturně-společenskou čtvrť s galerií a vzdělávacím centrem. Na obnově se podílely české architektonické ateliéry.¹⁰ Exteriérovým propojovacím prvkem jsou odstíny červené barvy, které dostávají nové konstrukce do souladu s těmi původními.

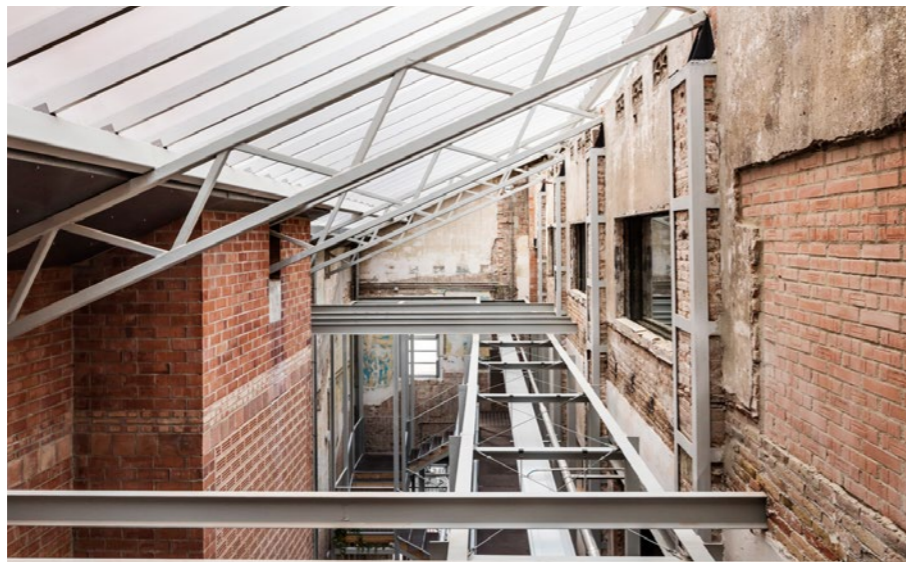
*Transat architekti (Gočárova galerie)
Šépka architekti (Sféra, GAMPA a veřejná prostranství)
Prokš Příklad architekti (Nadace AM / Silo)*

Obr. 27

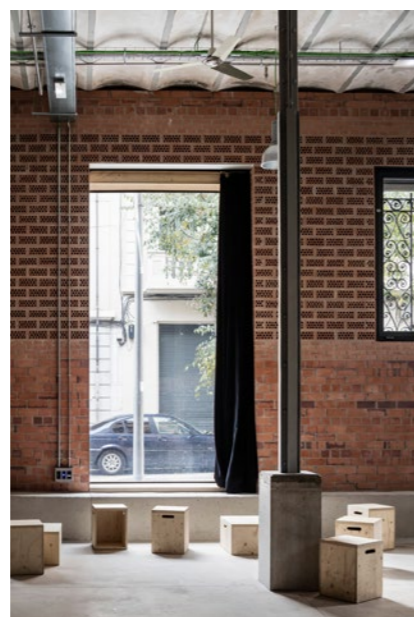
Obr. 28

Obr. 29

Obr. 30

Obr. 31

Občanské centrum Lleialtat Santsenca, Barcelona, Španělsko (2017)

Vytvoření centra vzniklo z potřeby sousedských organizací založit vlastní komunitní místo. Autoři projektu si vytyčili základní body: pochopit historickou hodnotu budovy, starého dělnického družstva, zachovat co lze a zvolit citlivý přístup. Stanovili si dále cíle jako využít výhody toho, co jde využít z původní stavby, definovat intervenční strategii, umožnit obnovit a zvýšit potenciální využití všech prostor, navázat intenzivní kontextuální dialog a vypracovat udržitelný návrh.¹¹ Z návrhu je cítit hledání symbiozy mezi starými a nově přidanými konstrukcemi.

HARQUITECTES

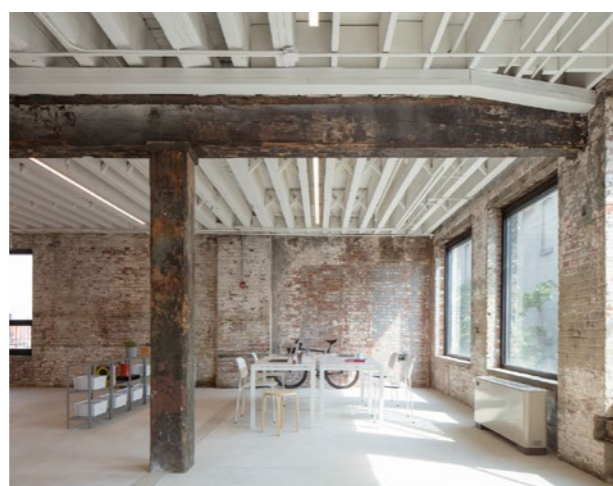
Obr. 32

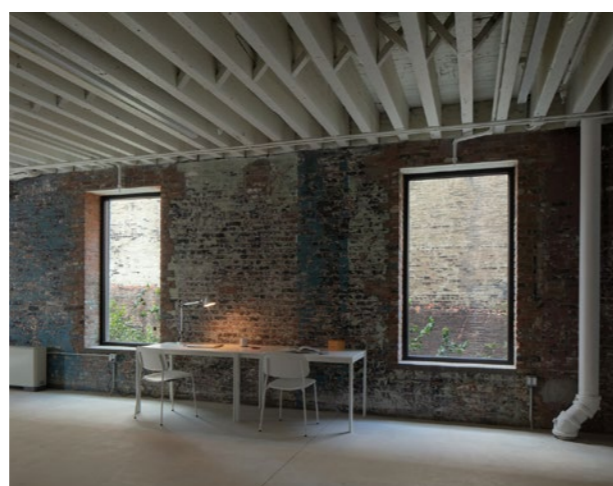
Obr. 33

Obr. 34

Obr. 35

Obr. 36

Pracovní prostor 77 Washington, USA (2020)

Projekt se skládá z renovace bývalé šestipatrové továrny na zdivo postavené ve 20. letech 20. století. Rekonstrukce ctí minulost lokality a zároveň vytváří variabilní, víceúčelové pracovní prostory. V sousedních jednopodlažních budovách se nachází umělecké a fotografické studio. Návrh se snažil, aby současné detaily minimálně kontrastovaly s patinou stávajících materiálů, důležité bylo zvýraznit historii komplexu.¹² Oceňuji zachování některých starých konstrukcí v jejich reálném stavu, kdy na návštěvníka dýchá historie a duch místa.

Worrell Yeung Architecture

Závěry a poznatky z analýz

Ve svém návrhu se pravděpodobně nebudu věnovat příliš komerčnímu využití objektů se zaměřením na budoucí cestovní ruch. Vyplývá to z mého zamyšlení nad problematikou spjatou se statusem UNESCO. Jsem přesvědčená o tom, že takováto místa vznikají snáz reakcí na poptávku a s vidinou potenciálního finančního výnosu. V Žatci je naopak mnoho spolků a dle dat statistického úřadu i nedostatek sociálních služeb a bydlení pro seniory.

Vzhledem k havarijnímu stavu konstrukcí budov bude třeba přemýšlet o ztužujících vnitřních konstrukcích. Tedy v případě, že budeme chtít zachovat jejich obálky. Vzhledem k tomu, že obálky budov jako hodnotné shledávám, především objekt A36 kvůli jeho zdobením na fasádách, budu se o to chtít pokusit. Také přemýšlím nad neuzavíráním se pouze na stávající vymezené plochy, ale o expandování a otevření objektů více směry.

Výzkumné otázky vyvstávající po analýze

Jak začlenit budovy do organismu města?

Jak docílit toho, aby sušárna mohla zůstat sušárnou?

Jaký zvolit přístup pro citlivou obnovu starých budov?

Jak zabránit tomu, aby turismus a status UNESCO v budoucnu vyhnal z centra místní obyvatele?

2. Návrhová část

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Petra Kučerová

datum narození: 23.09.1997

akademický rok / semestr: ZS 2023/2024

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15114 Ústav památkové péče

vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Tomáš Efler

téma diplomové práce: Revitalizace chmelařských objektů u kláštera v Žatci

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Architektonická studie nového využití bývalých sušáren chmele včetně přilehlých objektů a nejbližšího okolí. Cílem je začlenit dnes již nevyužívané objekty nacházející se v havarijním stavu zpět do fungování města s vhodným využitím s ohledem na aktuální skutečnost zapsání Žatecka na seznam světového dědictví UNESCO.

2/ stavební program

Diplomní práce bude navazovat na předešlý diplomní seminář, jehož cílem bylo shromáždit, zanalyzovat a utřídit informace o městě Žatec, samotných řešených objektech v Klášterní ulici a popsat typologické varianty žateckých sušáren chmele. Stavební program bude navržen s ohledem na skutečnost, že město Žatec a jeho krajina je nově součástí seznamu UNESCO, bude reagovat na aktuální potřeby a problémy města, bude zahrnovat nové využití objektů pro bydlení, administrativu a prostory pro kulturu. Návrh bude koncipován s ohledem na vznikající metodiku, která kategorizuje žatecké sušárny dle jejich možností využití stávajících dispozic, konstrukcí, dimenzí a zachování jejich kulturních, historických a technicko - uměleckých hodnot.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Průvodní a souhrnná technická zpráva

Situace návrhu 1:500-1:1000

Půdorysy, charakteristické řezy, pohledy 1:50-1:200

Vizualizace interiéru a exteriéru

Koncepce stavebně-konstrukčního a technického řešení

Ukázky detailů vybraných segmentů stavby (1:5-1:20)

Měřítko výkresů budou blíže specifikována v průběhu semestru po dohodě s vedoucím DP

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Portfolio 2x

Plachta

Fyzický model (měřítko bude upřesněno po dohodě s vedoucím DP)

Digitální nosič s plachtou a portfolioem ve formátu PDF

Datum a podpis studenta

22.9.2023

Datum a podpis vedoucího DP

22.9.2023

Datum a podpis děkana FA ČVUT

13-11-2023

registrováno studijním oddělením dne

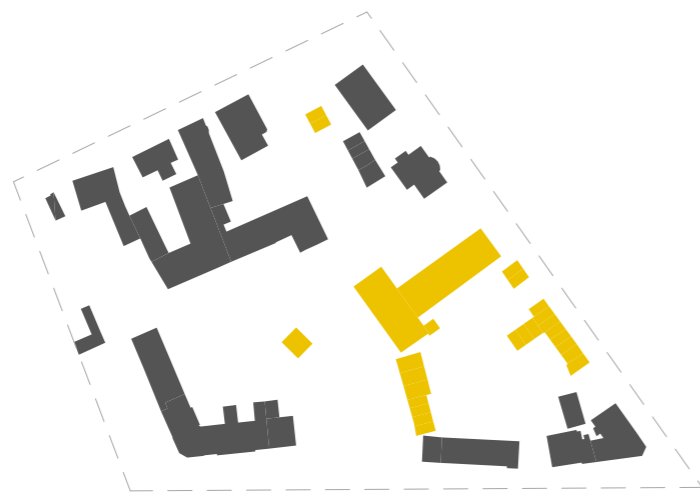
25/9/23

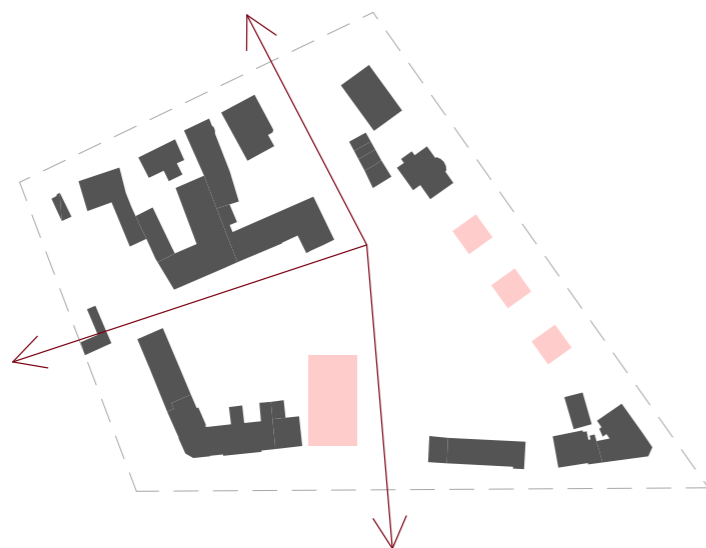

Ortofoto mapa Pražského předměstí s chmelařskými objekty a vyznačeným řešeným územím⁴

Původní schéma bloku

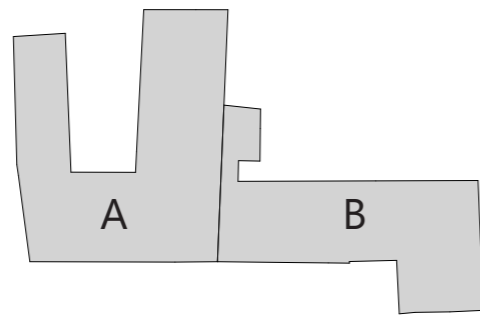
Nové schéma bloku s vyznačenou prostupností

AUTORSKÁ PRŮVODNÍ ZPRÁVA

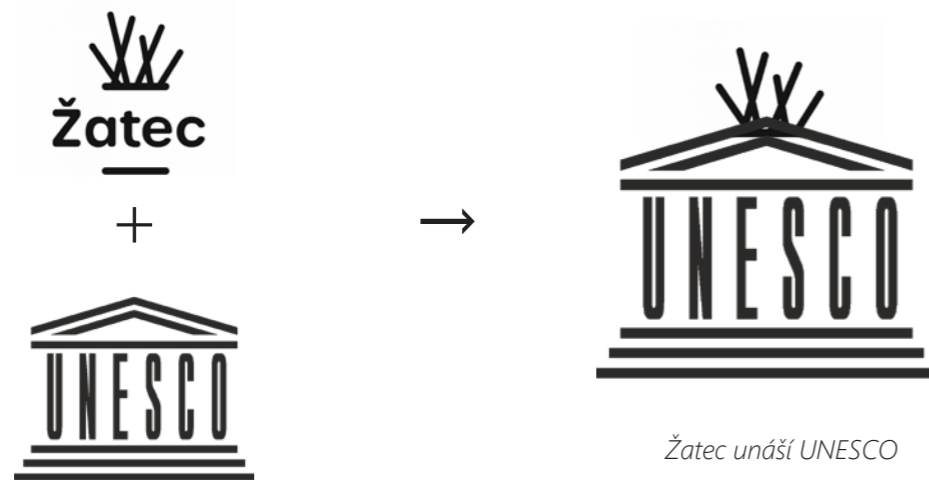
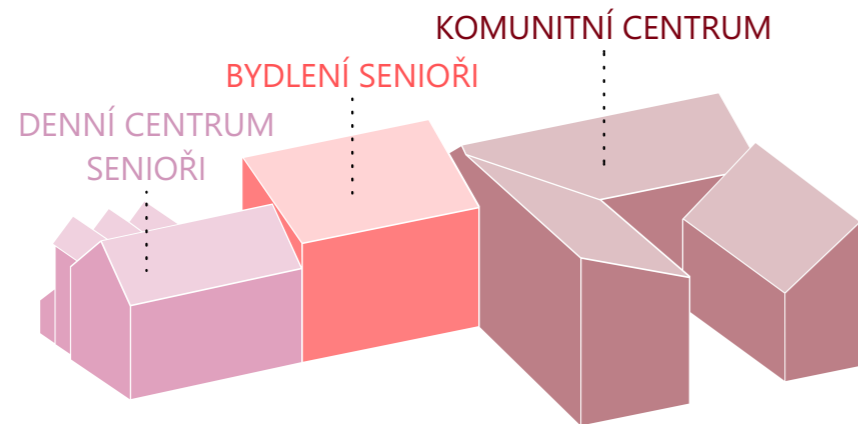
Bývalé chmelařské objekty, jejichž revitalizaci se v této práci věnuji, jsou součástí organické zástavby města, která právě v jejich blízkosti postupně přechází do pravidelnější novější zástavby v podobě soliterních vil a panelových bytových domů. Naopak na straně opačné blok sousedí s kapucínským klášterem a jeho zahradou. V bezprostřední blízkosti objektů se nachází domy pro individuální bydlení, základní škola a dětský domov. Sklad s kanceláři a vozový park elektromontážní firmy bourám a nahrazuji individuálním bydlením v podobě rodinných vilek. Základní školu a dětský domov chci obohatit o nově vzniklou tělocvičnu, která vnímám, že v místě chybí. Funkční náplň bývalých chmelařských objektů jsem vymýšlela s ohledem na zmíněnou základní školu a dětský domov, s touhou na ně plynule navázat a již fungující objekty tím v místě podpořit. Myslet jsem chtěla i na seniory, pro něž není kapacita bydlení v Žatci dostatečná. Spojení dětí a seniorů má dobrý potenciál koexistovat vedle sebe a vytvářet tak jedinečné mezilidské vazby, jejichž propojení podpořím novými funkcemi v objektech.

Urbanistickou strukturu uzavřeného bloku otevírám, blok je nyní průchozí skrz a má nově vzniklý přístup do klášterní zahrady. Ve středu těchto tří směrů vytvářím komínovou kašnu, jejíž okolí bude vhodné pro setkávání, procházky i odpočinek. Školní zahrada je uzavřená, aby měla možnost fungovat odděleně. Zároveň je ale průchozí a děti tak mají snadný přístup do objektu A (viz schéma níže). Předpokládám, že nově vzniklé objekty bude zastřešovat šikmá střecha, která je pro téměř celý blok příznačná a nepůjde tvarově proti chmelařským objektům a starší zástavbě. Kromě koncepčních tvarových změn v bloku do hmoty stávajících řešených budov nezasahuji. Respektuji tvar, který dostávám k řešení, a vymyslím mu adekvátní náplň bez expandování již tak dost nahuštěné zástavby. Chci dokázat, že budovy, které jsou v dezolátním stavu a které i samotní žatečtí ochránci tamního dědictví téměř klasifikovali na odpis, mají šanci být zachráněny. Mohou významně pozvednout a posílit dotčenou část města.

Cenné nebourat, ale zachránit.

Rozdělení objektů na poloviny A a B pro větší přehlednost

KONCEPT

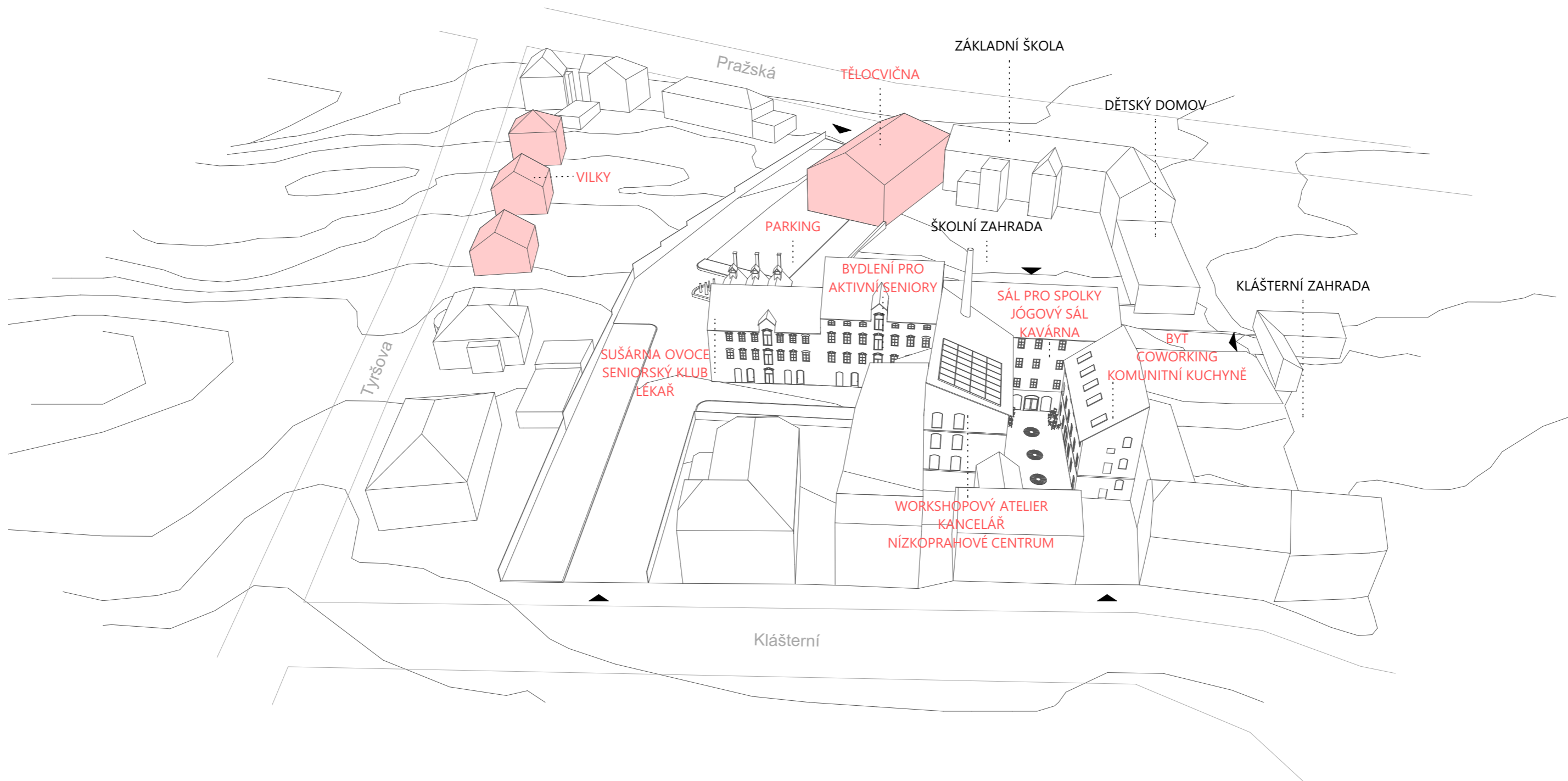
Uprostřed v přízemí poloviny A vzniká velká kavárna s ochozem, do které se dostaneme ze dvora i z vyšší úrovně od zahrady. Je středobodem a srdcem celého objektu. Nad kavárnou je jógový sál a nad ním prostor pro žatecké spolky, kterých je ve městě mnoho. Mohou ho využívat pro běžnou činnost, nebo i pro výjimečnější události v případě, že jejich domovské zázemí není dostačující nebo adekvátní. Ve větším křídle objektu A je přes dvě patra nízkoprahový klub, dole má uvolněnější hernu, na ochozu studovnu. Vzniká tak bezpečné zázemí pro trávení volného času dětí, které nemají ve svých rodinách ideální podmínky, nebo jen chtějí mít prostor, kde se scházejí s kamarády. Jeden nízkoprahový klub již na opačném konci města je, má však kapacitu pouze pro 20 uživatelů. Nad nízkoprahovým klubem je kancelář, která zajišťuje zázemí pro personál podílející na chodu celé budovy a jejich provozů. V posledním patře je pod střechou prosklený ateliér pro pořádání workshopů nebo výtvarných kurzů. V menším křídle je v přízemí komunitní kuchyně, může částečně zaměstnávat znevýhodněné starší děti nebo seniory a jejich výtvořky mohou být na prodej v kavárně. Nad kuchyní je coworking, tedy klidné místo na kancelářskou práci pro kohokoliv z města. V posledním patře je pod střechou vzdušný byt. Může sloužit i jako dočasné bydlení pro dospělé děti, které právě opustí dětský domov.

Škola, dětský domov i nízkoprahový klub může využívat jógový sál a workshopový ateliér pro nejrůznější aktivity spojené s jejich činností. Celý objekt A lze nazvat komunitním centrem, neboť sdružuje činnosti, které podporují dobré fungování místní žatecké komunity.

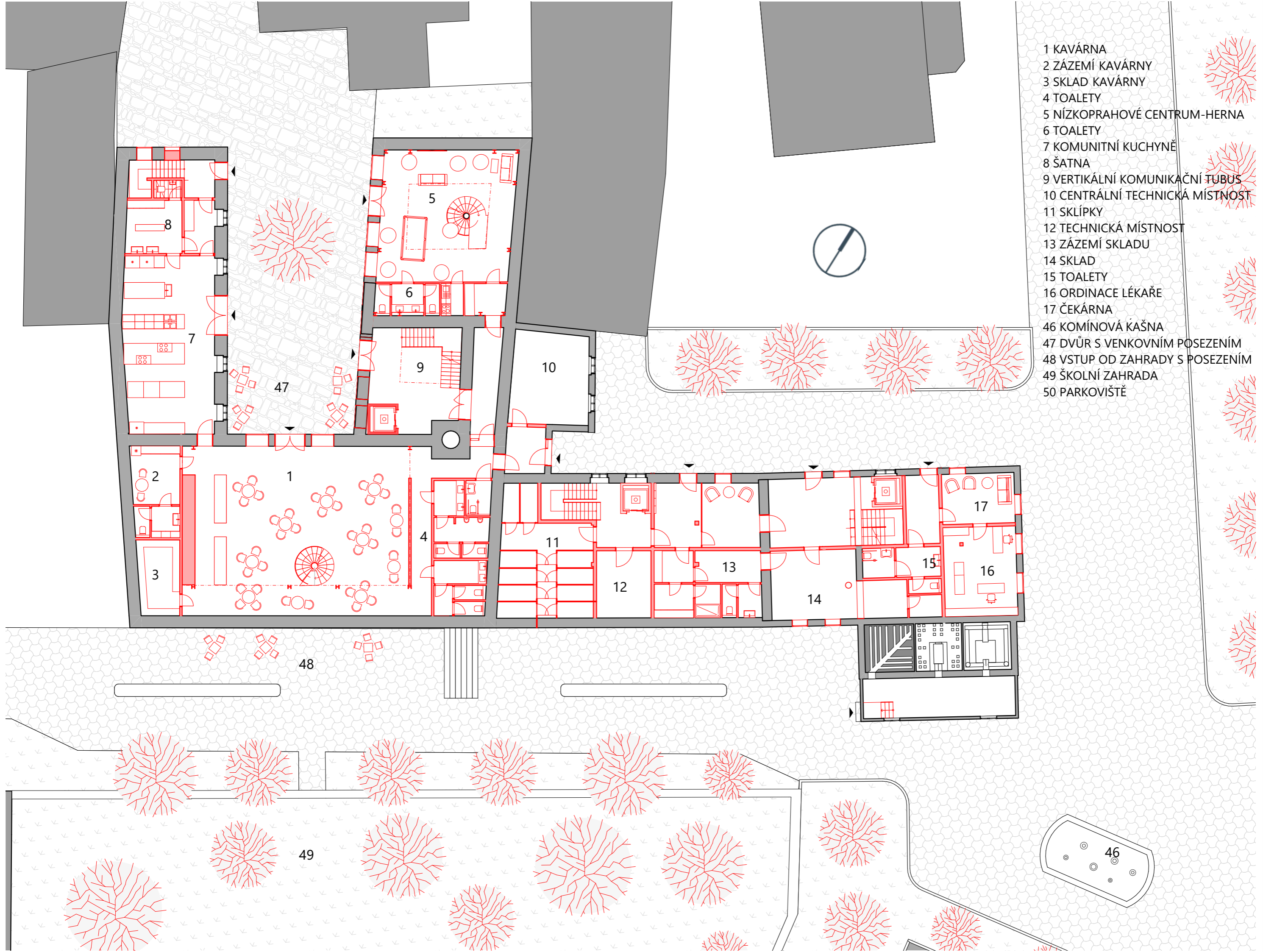
Objekt B tvoří z poloviny 9 menších městských nájemních bytů pro aktivní seniory. V přízemí jsou skladovací prostory, které jsou napojené na polovinu druhou. V druhé polovině je vytvořeno denní centrum pro seniory, v přízemí je ordinace lékaře, v patře sídlí seniorský klub a v posledním podlaží pod střechou je sušárna ovoce, tedy oprášená funkce chmelové sušárny a potenciál budování vlastního seniorského projektu. Sušárna využívá pro sušení pouze vrchní část hvozdů. Usušené ovoce je možno následně shazovat tubusem do skladu v přízemí.

Pro funkce, které se budou zaměřovat na zkvalitňování života místních obyvatel, jsem se rozhodla po úvaze, kdy jsem přemýšlela, zda se ve svém projektu nevěnovat typologii, která by přímo reagovala na skutečnost, že je Žatec a krajina žateckého chmele od září roku 2023 zapsána na seznamu světového dědictví UNESCO. Lze v této souvislosti v řádu několika let předpokládat velký rozvoj turismu v této oblasti. Pokud se však chceme vyvarovat některým jeho negativním dopadům a vylidňování z center měst, jako se tomu stalo například v Českém Krumlově nebo rakouském Hallstattu, aktivní podpora místních obyvatel a důraz na kvalitu jejich života je základním předpokladem pro pozitivní vývoj města v letech dalších. Ač se na první pohled může zdát, že skutečnost zápisu města na seznam UNESCO nereflektují, je tomu přesně naopak.

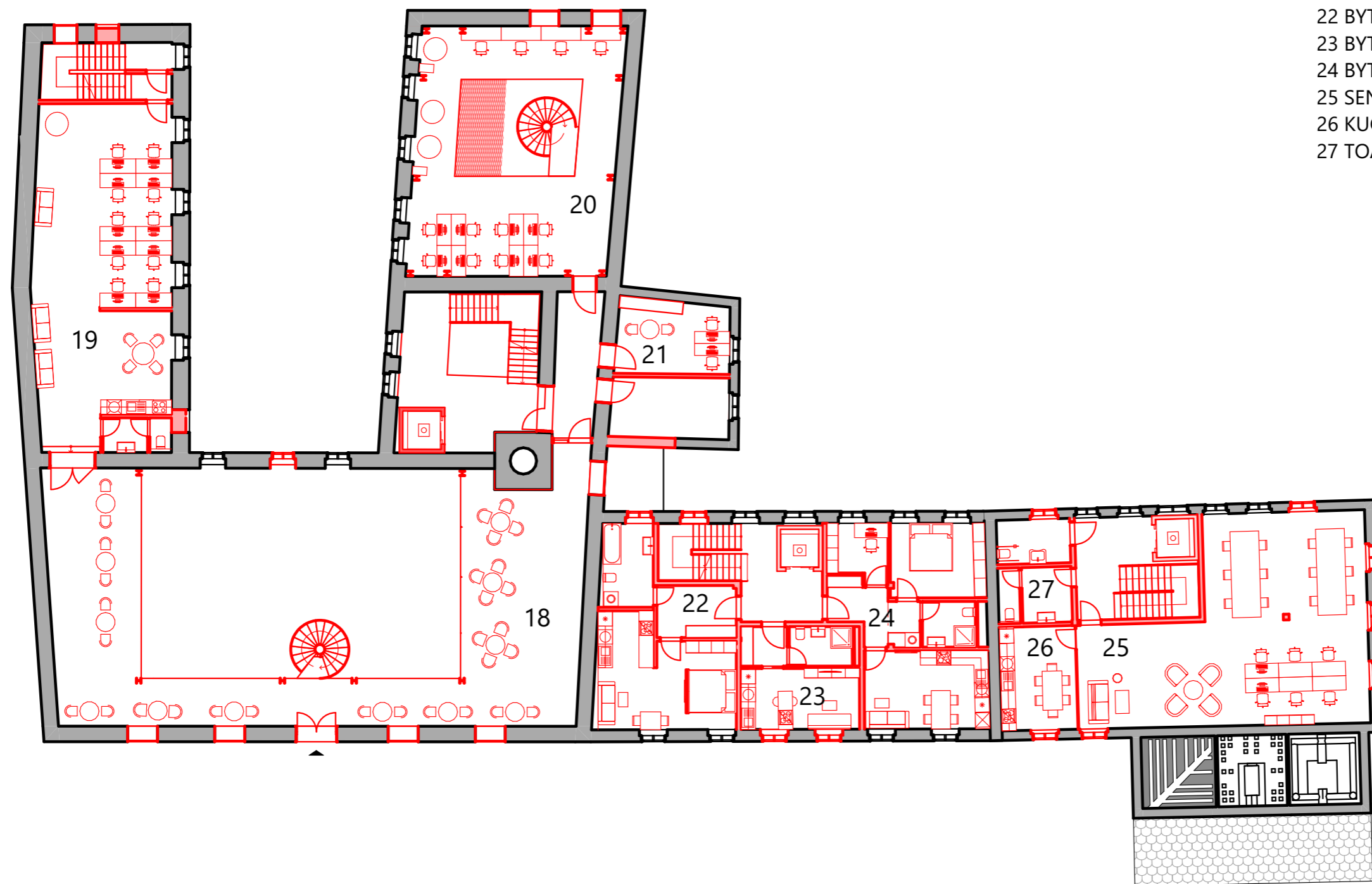
Aby Žatec do budoucna UNESL UNESCO.

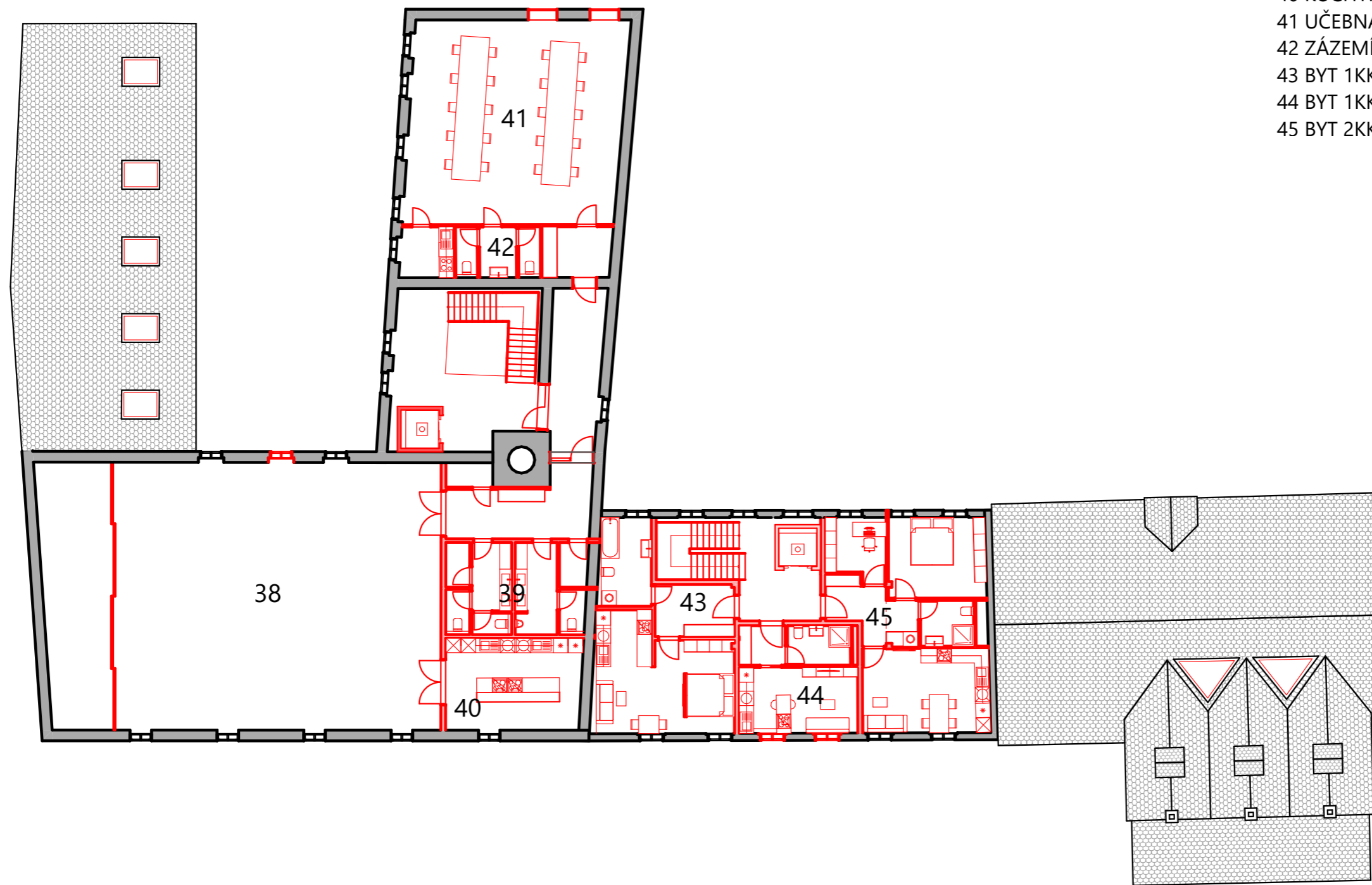
- 1 KAVÁRNA
- 2 ZÁZEMÍ KAVÁRNY
- 3 SKLAD KAVÁRNY
- 4 TOALETY
- 5 NÍZKOPRAHOVÉ CENTRUM-HERNA
- 6 TOALETY
- 7 KOMUNITNÍ KUCHYNĚ
- 8 ŠATNA
- 9 VERTIKÁLNÍ KOMUNIKAČNÍ TUBUS
- 10 CENTRÁLNÍ TECHNICKÁ MÍSTNOST
- 11 SKLÍPKY
- 12 TECHNICKÁ MÍSTNOST
- 13 ZÁZEMÍ SKLADU
- 14 SKLAD
- 15 TOALETY
- 16 ORDINACE LÉKAŘE
- 17 ČEKÁRNA
- 46 KOMÍNOVÁ KAŠNA
- 47 DVŮR S VENKOVNÍM POSEZENÍM
- 48 VSTUP OD ZAHRADY S POSEZENÍM
- 49 ŠKOLNÍ ZAHRADA
- 50 PARKOVIŠTĚ

- 18 OCHOZ KAVÁRNY
- 19 COWORKING
- 20 NÍZKOPRAHOVÝ KLUB-STUDOVNA
- 21 VELÍN SPRÁVCE OBJEKTU
- 22 BYT 1KK
- 23 BYT 1KK
- 24 BYT 2KK
- 25 SENIORSKÝ KLUB
- 26 KUCHYNĚ
- 27 TOALETY

- 28 JÓGOVÝ SÁL
- 29 ŠATNY
- 30 KANCELÁŘ
- 31 ZÁZEMÍ KANCELÁŘE
- 32 BYT
- 33 BYT 1KK
- 34 BYT 1KK
- 35 BYT 2KK
- 36 SUŠÁRNA OVOVCE
- 37 ŠATNA

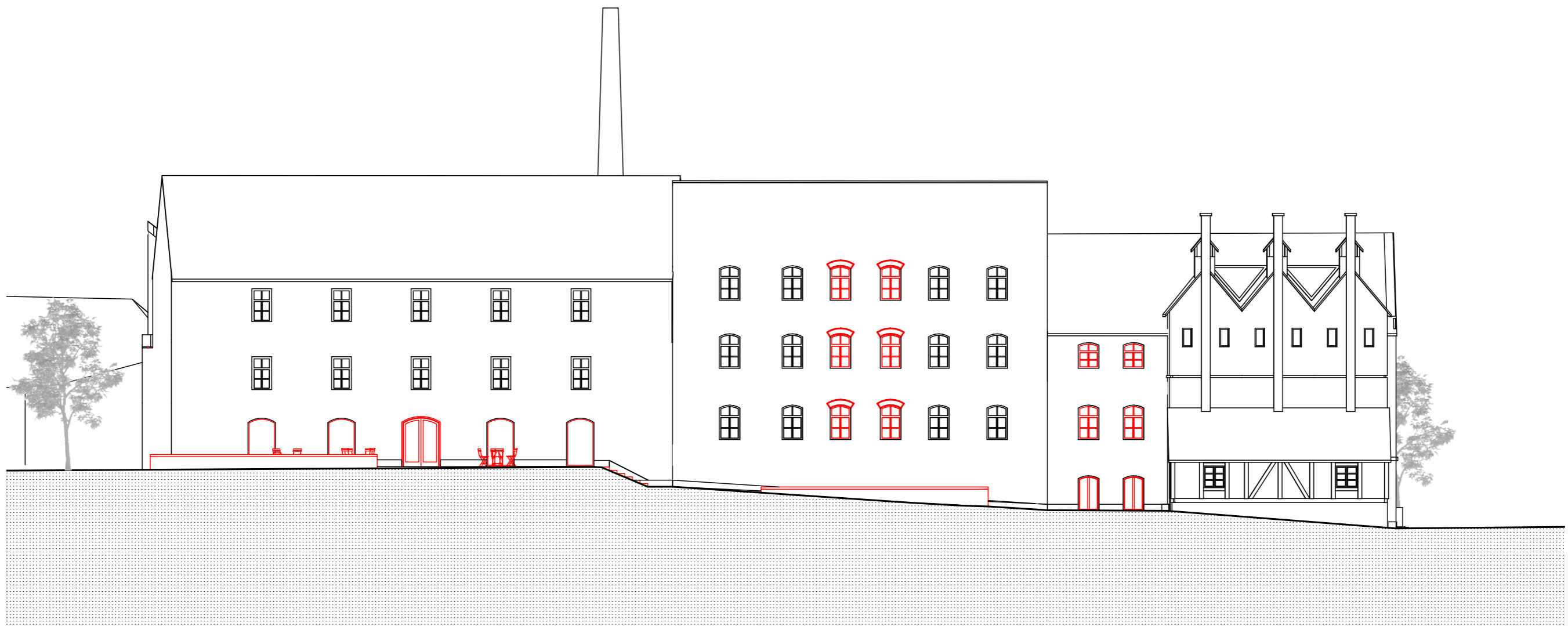
- 38 PROSTOR PRO SPOLKY
- 39 TOALETY
- 40 KUCHYNĚ
- 41 UČEBNA PRO WORKSHOPY
- 42 ZÁZEMÍ UČEBNY
- 43 BYT 1KK
- 44 BYT 1KK
- 45 BYT 2KK

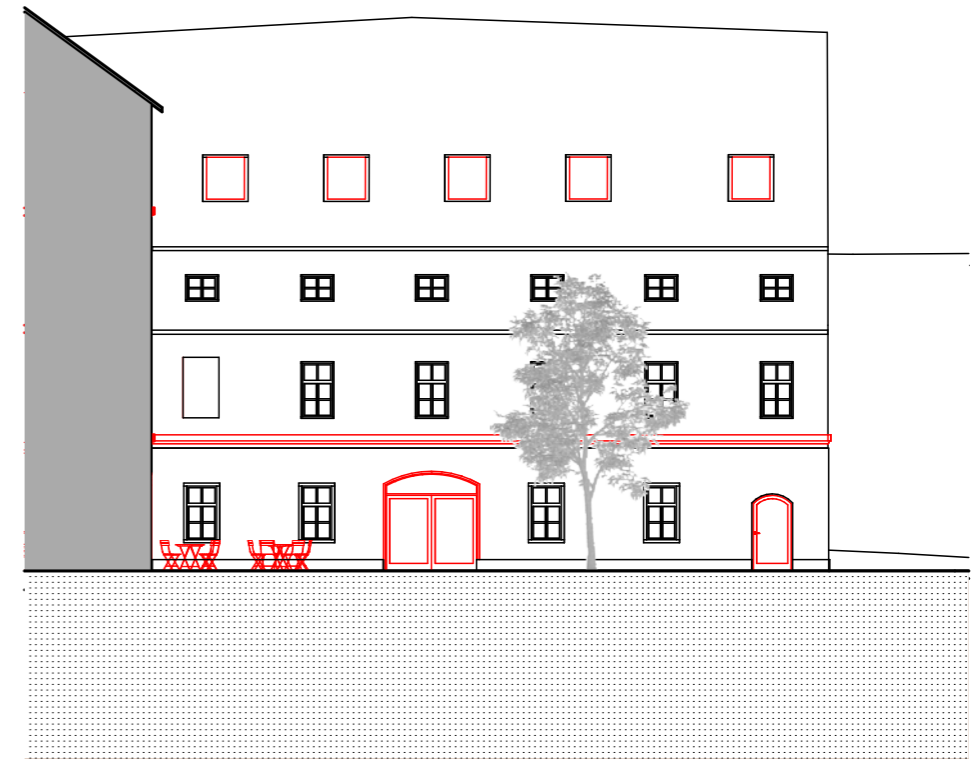
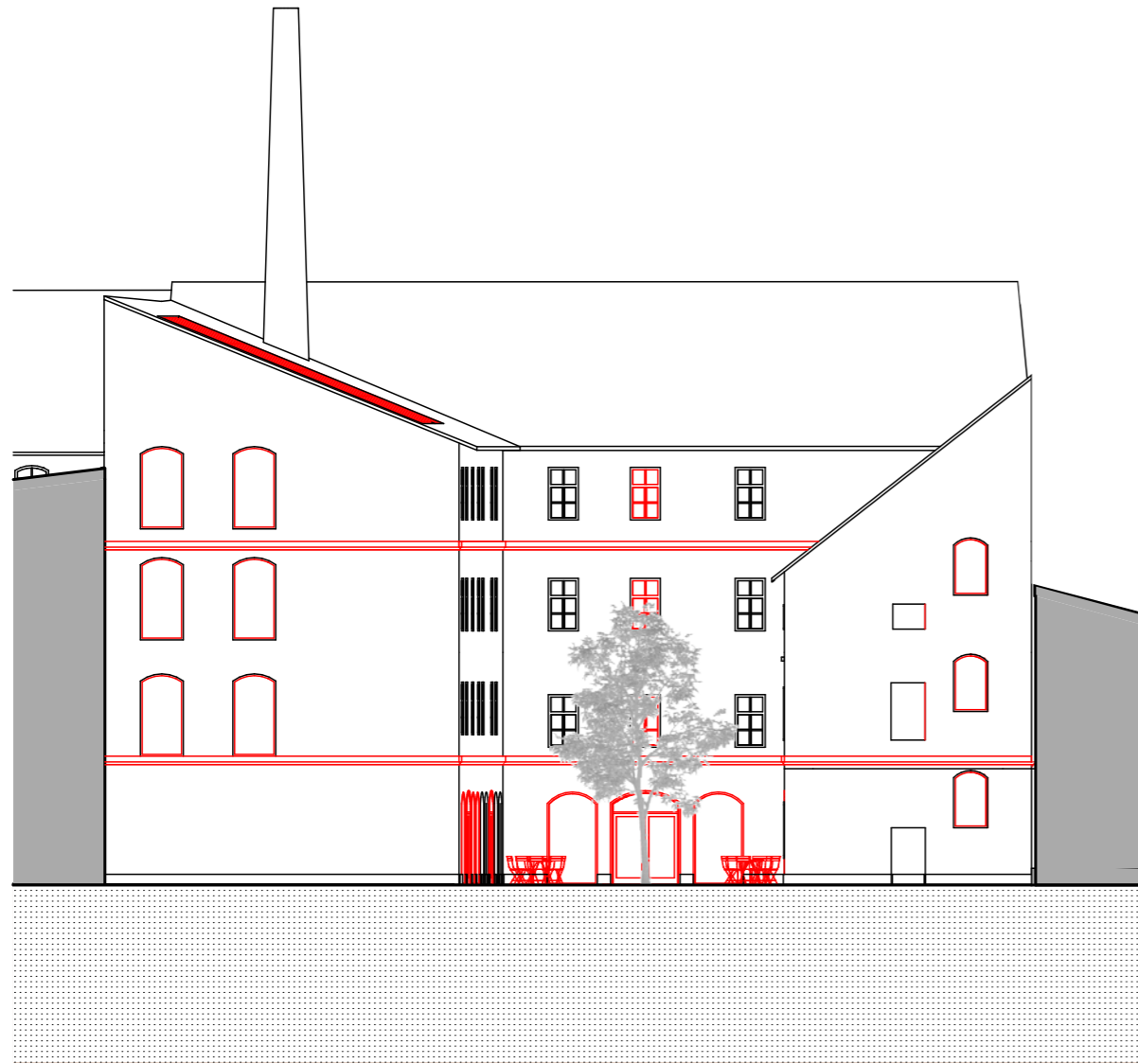

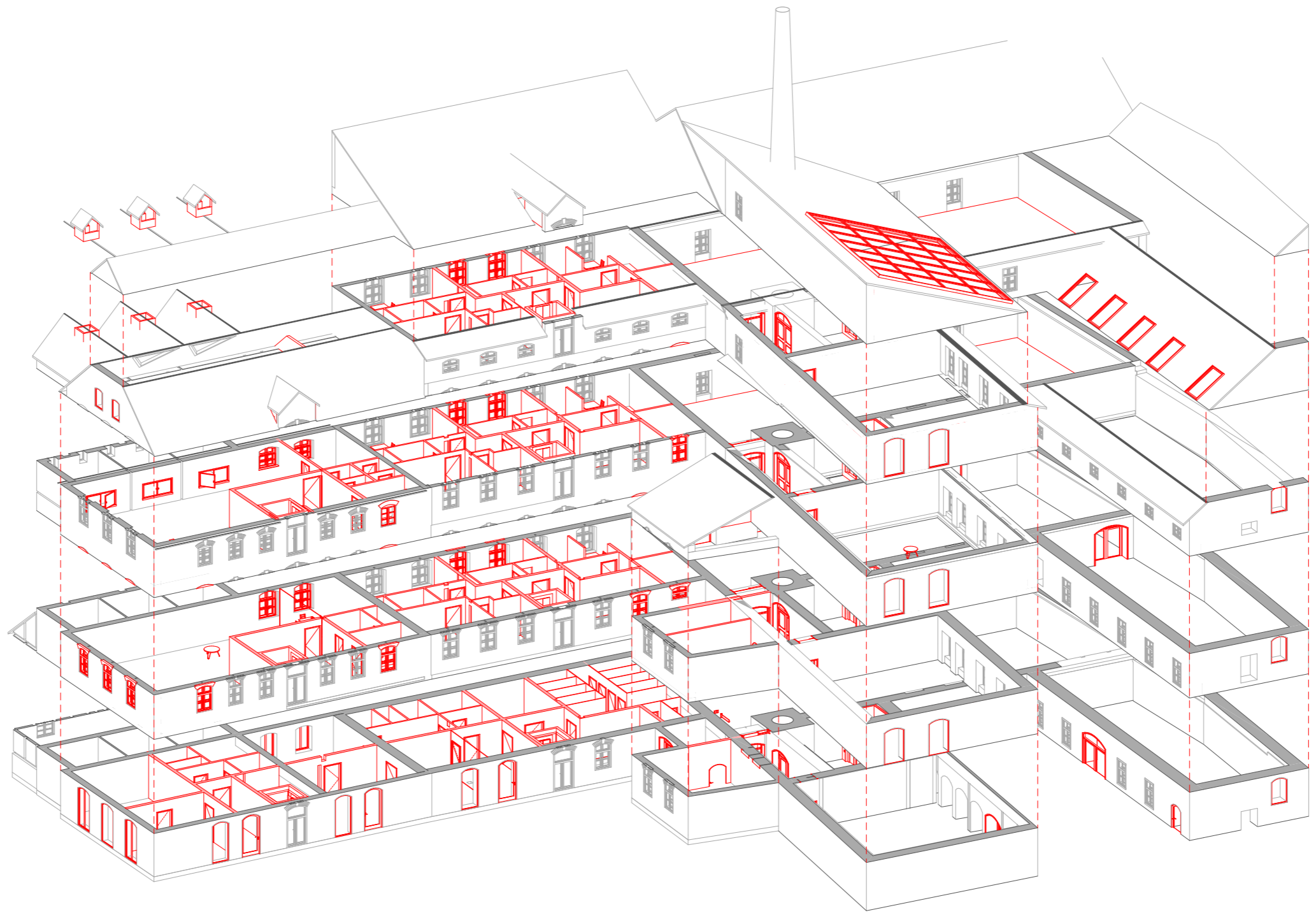

Zadní pohled na sušárnu s komínovou kašnou

*Přední pohled na sušárnu a bytový dům pro seniory
při vstupu od Klášterní ulice*

Přední pohled do dvora

Zadní pohled od parkoviště

Zadní průhled od průchodu z klášterní zahrady

Nadhledová perspektiva

Interiér kavárny

Interiér nízkoprahového centra

Interiér podkrovní sušárny ovoce

Detailní záběr na přední fasádu sušárny

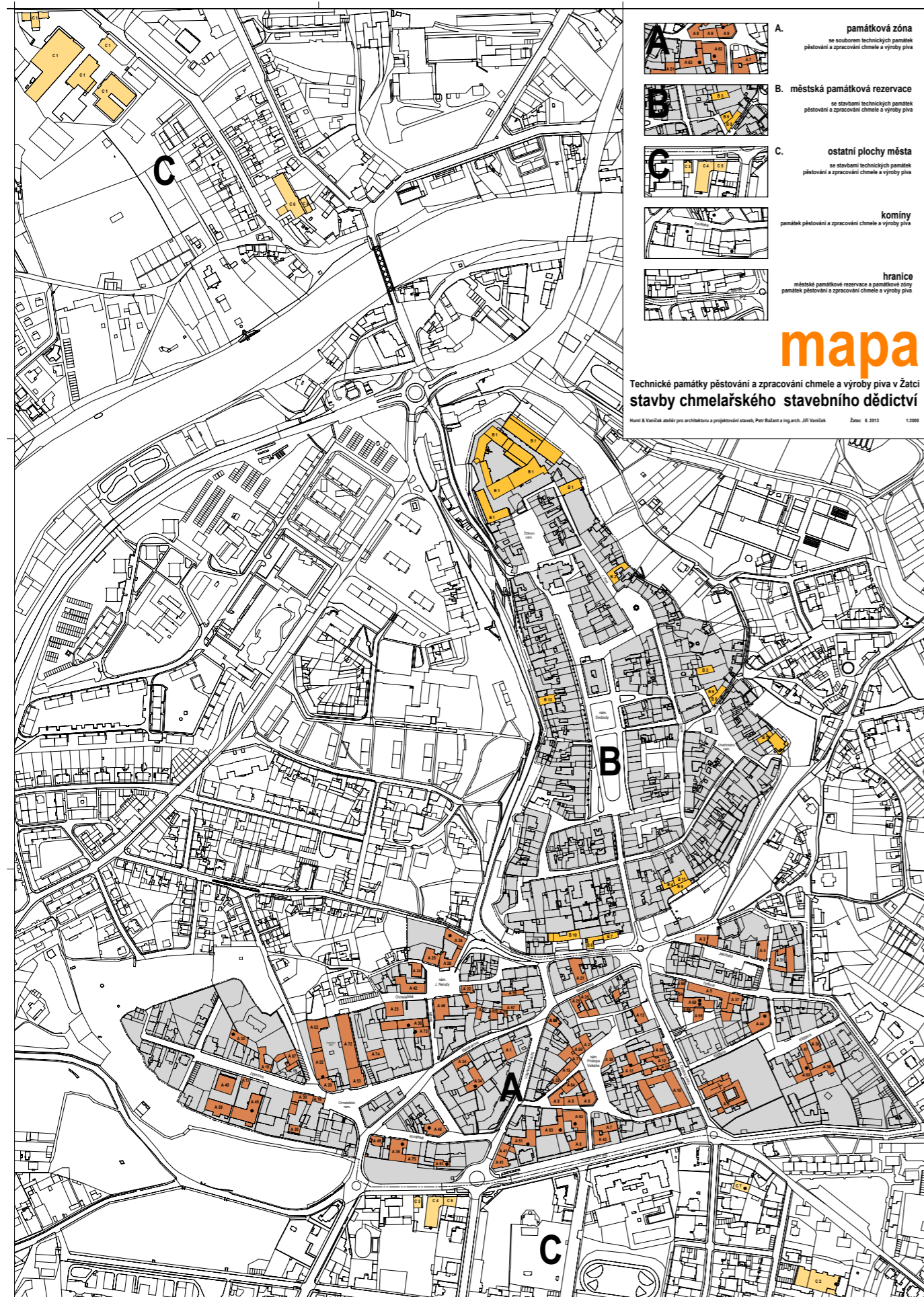

ODŮVODNĚNÍ NÁVRHU

V Žatci je bez mála stovka objektů, které byly v dobách minulých spjaty se zpracováním chmele. Kdybychom měli ambici, aby každý tento bývalý sklad nebo sušárna byly z exteriéru zajímavou a jedinečnou budovou s moderními prvky, velmi pravděpodobně bychom zastínili již existující historickou vrstvu, která tvoří ono urbanistické a historické unikum, díky němuž je Žatecko místem světového významu. Neglorifikuji tím však úplně všechny dřívější stavební úpravy všech objektů, nýbrž ty opodstatněné, nesoucí v sobě spjatost s historií zpracování chmele a s hodnotu též řemeslnou. Přístupovat k této vrstvě stavebního dědictví bez rozmyslu a s touhou prezentovat moderní konstrukce by mohlo být až ignorantské. Z celého předměstí by se mohl snadno stát architektonický disneyland nebo pomníček tvorby mnoha architektů i nearchitektů.

Ve svém návrhu se snažím k exteriéru přistupovat co nejvíce citlivě. Obnovuji signifikantní historické vrstvy-komín, sušárnu, segmentové záklenky. Vzeřzení podporuji přidáním segmentových záklenků nových, jednodušších. Ctím tvar historických oken. Exteriérové materiály a povrchové úpravy volím v souladu se stávajícími konstrukcemi. Historické opukové zdivo prezentuji pouze v parteru objektu A.

Místo pro nové prvky a kreativitu se naskytá v interiéru. Vnitřní konstrukce je z důvodu dezolátního stavu nutno volit nové a ztužující. V případě nízkoprahového centra a výš dokonce samonosnými. V objektu B je konstrukce i interiér tvořen dřevem. Menší křídlo objektu A též. Zbytek je konstruován z oceli. Interiér kavárny má charakter moderního prostředí s rustikálními cortenovými ocelovými prvky, které atmosféru uzemňují. Větší křídlo s nízkoprahovým centrem a s provozy nad ním se odlišuje ocelí s pozinkováním, která by mohla mít vzletnou, až futuristickou náladu.

Obr. 38: Mapa staveb chmelařského stavebního dědictví

Exteriér umírněný, interiér překvapivý.

KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ

Stávající obvodové zdivo zůstane zachováno. Jeho zateplení proběhne od druhého patra z vnitřní strany konstrukce pomocí kalcium silikátových desek. Bude tak použit princip paropropustné difuzně otevřené kapilárně aktivní izolace. Exteriérové omítky budou vápenné, abychom zachovali prodyšnost historického zdiva. Prezantované opukové zdivo ošetřují pačokem, vápenocementovým nátěrem, v parteru objektu A.

Nosné vnitřní konstrukce budou tvořeny ocelí nebo dřevem. Ocel bude použita v kavárně, jógovém sále, prostoru pro spolky, v nízkoprahovém centru, kancelářích a v atelieru pro workshopy.

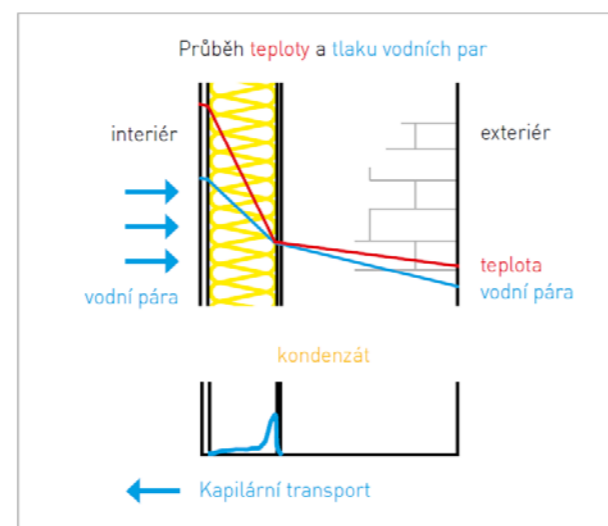
Střešní konstrukce, která je použitelná, bude zachována, vyztužena a opravena. V místech, kde střecha chybí, nebo je v havarijním stavu, bude vybudována kompletně nová v podobě tradičního dřevěného krovu. V některých místech bude podkroví prosvětleno střešními okny nebo světlíky. Výjimkou je zastřešení nad workshopovým atelierem, kde je zasklena většina střechy systémem ocelového světlíku. Všechny střechy budou mít krytinu z pálených tašek, tvar bobrovky, která je na střechách původní.

Stávající okenní otvory zůstanou převážně zachovány. Na mnoha místech budou vytvořeny okna, dveře a průchody nové. Stávající dřevěná špaletová okna budou nahrazena replikami s kvalitnějšími tepelněizolačními vlastnostmi. Pokud bude otvor nový, bude mít světlejší barvu dřeva okenních rámu, dekor záklenku bude jednodušší, jednobarevný a bez středového klenáku. Dveře a neotevíravé zasklení v přízemí bude tvořeno jedním profilem s tepelněizolačním trojsklem. Několik otvorů v menším křídle objektu A zazdívám. Stěna však nebude doplněna v celé šíři, na venkovní straně vzniknou niky, které budou bývalé otvory připomínat.

pozice výtahu v místě, kde se dříve tahaly venkem žoky s chmelem

Princip paropropustné, kapilárně aktivní izolace

Obr. 37: Princip paropropustné, kapilárně aktivní izolace

POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍ ŘEŠENÍ

Vertikální komunikace jsou řešeny chráněnými únikovými cestami se schodištěm a výtahem, kromě nejmenšího objektu, menšího křídla A, které má pouze schodiště. Vnitřní nosné konstrukce ze dřeva i oceli budou cíleně předimenzovány. Krizové místo s vyšší požární výškou a užitím oceli je workshopový atelier a prostor pro spolky. Provedla jsem předběžný orientační výpočet za užití nahodilého požárního zatížení. Ocel bude opatřena protipožárním nátěrem a i se dřevem budou splňovat požární odolnost 45 minut.

TECHNICKÁ ZAŘÍZENÍ BUDOVY

Energii pro vytápění a chlazení bude celý komplex získávat z tepelných čerpadel země-voda, jejichž vrty se nachází pod zpevněnými povrchy v okolí objektů. Rozvody budou ústít do centrální technické místnosti, která se nachází v přízemí přístavku u objektu B. Nad technickou místností je místnost pro správce a údržbu komplexu. Vzduchotechnické jednotky budou rozmístěny v jednotlivých provozních celcích a dimenzovány podle jednotlivých provozů. Dešťová voda bude zachytávána a vsakována na pozemku pomocí podzemních retenčních nádrží. Střešní okna v bytě i světlíky v sušárně a workshopovém atelieru budou opatřeny vnitřní stínicí technikou.

Jak začlenit budovy do organismu města?

Navázat na okolní stabilní stávající funkce, základní školu a dětský domov. Spojením seniorských aktivit a vyžitím pro děti vznikne posílení a upevnění již fungujících vazeb v místě, nové interakce mezi starými a mladými.

Jak docílit toho, aby sušárna mohla zůstat sušárnou?
Může probíhat sušení něčeho jiného, například ovoce.

Jaký zvolit přístup pro citlivou obnovu starých budov?
Nevyčnivat, zůstat respektující, vymýšlet chytrá a jednoduchá řešení.

Jak zabránit tomu, aby turismus a status UNESCO v budoucnu vyhnal z centra místní obyvatele?
Je potřeba se zaměřovat na místní komunitu a vytvářet jí uspokojující zázemí, podporovat občanskou vybavenost v místě.

ZÁVĚR A REFLEXE

Zpětně bych ráda věnovala více času a péče zpracování analytické části, která by mohla být rozsáhlejší a graficky ucelenější. Téma analýz dokáže být ovšem téměř nekonečné a mnohdy jsem měla pocit, že se utápím v záplavě informací, z nichž nevím, kterou si poznamenat dříve. Přemýšlím také o zkontaktování základní školy a dětského domova, abych získala zpětnou vazbu od lidí, kteří se v místě denně pohybují a které by můj projekt ovlivnil. Především by mě zajímal názor dětí, který zatím neprochází přes pragmatický filtr dospělých.

V tuto chvíli jsem s návrhem ztotožněna, avšak samotnou mě zajímá, jak se mi bude zpětně názor na můj diplomní projekt s přibývajícimi zkušenostmi a věkem měnit. Budovy, které jsem si pro práci vybrala, jsou sice ve skutečnosti v havarijním stavu, ale hřeje mne u srdce, že dokud ještě stojí, mohla jsem je opečovat a vdechnout jim nový život alespoň v teoretické rovině. A nepřestanu jim fandit v boji o přežití!

Nepřestávám jim fandit!

ZDROJE

- ¹ Žatec: Historie počtu obyvatel obce Žatec. *Mistopisy.cz: Místopisný průvodce po České republice* [online]. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9210/zatec/pocet-obyvatel/>
- ² Chmelařské muzeum Žatec: Oblasti pěstování chmele [online]. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <http://www.chmelarskemuzeum.cz/cz/oblasti-pestovani-chmele-v-cr.htm>
- ³ Chmelařské muzeum Žatec: Historie a vývoj chmelařství v Žatci [online]. [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <http://www.chmelarskemuzeum.cz/cz/historie-pestovani.htm>
- ⁴ Interaktivní mapa Žatce a krajiny žateckého chmele [online]. 2022 [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: <https://www.mapazatec.cz/>
- ⁵ ČÚZK. Archiv ČÚZK [online]. [cit. 2023-09-10]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- ⁶ VANÍČEK, Jiří; BAŽANT, Petr a VALEŠ, Vladimír. Památky pěstování a zpracování chmele a výroby piva v Žatci. 2. rozšířené vydání. Žatec, 2018.
- ⁷ Územní plán Žatec. Online. 2008. Dostupné z: https://www.mesto-zatec.cz/evt_file.php?file=3746&original=A2a_Hlavni%20vykres.pdf. [cit. 2023-09-24].
- ⁸ Spalter Hopfenarchitektur. Online. Spalter Bier. Dostupné z: <https://spalter-bier.de/hopfenstark/hopfenarchitektur/>. [cit. 2023-09-24].
- ⁹ CAJTHAML, Marek. 26. NĚMECKÉ CHMELOVÉ ZNÁMKY. Online. Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci. 2007. Dostupné z: <https://www.muzeumzatec.cz/26.-nemecke-chmelove-znamky.html>. [cit. 2023-09-24].
- ¹⁰ KRYNEK, Ondřej. Automatické mlýny v Pardubicích se po velké rekonstrukci a konverzi kompletně otevřely veřejnosti. Online. In: Designmag. 2023. Dostupné z: <https://www.designmag.cz/architektura/114862-automaticke-mlyny-v-pardubicich-se-po-velke-rekonstrukci-a-konverzi-kompletne-otevrel-verejnosti.html>. [cit. 2023-10-09].
- ¹¹ SANTIBAÑEZ, Danae. Civic Centre Lleialtat Santsenca 1214 / HARQUITECTES. Online. In: Archdaily. 2017. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/889515/civic-centre-lleialtat-santsenca-1214-harquitectes>. [cit. 2023-10-12].
- ¹² PINTOS, Paula. 77 Washington Workspace / Worrell Yeung Architecture. Online. In: Archdaily. 2020. Dostupné z: https://www.archdaily.com/945987/77-washington-workspace-worrell-yeung-architecture?ad_source=search&ad_medium=projects_tab. [cit. 2023-10-12].
- ¹³ Kostel sv. Jakuba Většího. Online. In: Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci. Dostupné z: <https://www.muzeumzatec.cz/kostel-sv-jakuba-vetsiho.html>. [cit. 2023-10-30].
- ¹⁴ Český statistický úřad. Statistická ročenka Ústeckého kraje. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/190876467/33008523.pdf/ffccd55a-2240-4ab6-8c02-36fb-d24abed7?version=1.3&fbclid=IwAR3ikBTMSnyb9SL6PKgo5IemaeWkGYTP-Opt3raPOxG-8T4RQa7IPIVgk1-8>. [cit. 2024-01-12].

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1: KUČEROVÁ, Petra. Chmelařské oblasti v ČR, na základě mapy z odkazu http://www.chmelarskemuzeum.cz/foto/fB_1516267443.jpg [online]. [cit. 2023-04-21]
- Obr. 2: ANON. Žatec z nadhledu. Online. In: Mesto-zatec.cz. Dostupné z: <https://www.mesto-zatec.cz/mesto/aktualne/mesto-zatec-je-opet-krajiskym-vitezem-souteze-o-historicke-mesto-3406cs.html>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 3: ANON. Les komínů. Online. In: <https://www.mesto-zatec.cz/>. Dostupné z: <https://www.mesto-zatec.cz/seniori/mesto/aktualne/zatec-a-krajina-zateckeho-chmele-3162cs.html>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 4: ANON. Náměstí Svobody. Online. In: Kudyznudy.cz. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/hotel-a-restaurace-u-hada-v-zatci>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 5: ANON. Dreherův pivovar. Online. In: Mesto-zatec.cz. Dostupné z: <https://www.mesto-zatec.cz/mesto/fotogalerie/fotogalerie-107cs.html>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 6: ANON. Areál Chrámu chmele a piva. Online. In: . Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/chram-chmele-a-piva-kde-jinde-nez-v-zatci>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 7: ANON. Státní zámek Stekník. Online. In: Národní památkový ústav. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/novinky/100229-zatec-a-zatecka-chmelarska-krajina-na-seznamu-svetoveho-dedictvi-unesco>. [cit. 2023-10-06].
- Obr. 8, 9, 10, 13: Studenti atelieru Efler v LS 2022/2023. In: Presentation-Analysis of Žatec-Urban scale
- Obr. 11: Chmelnice Mezicestí v červenci. Online. In: Zemědělské družstvo Kokory. Dostupné z: https://www.zdkokory.cz/foto_chmel/foto-chmelnic-v-prubehu-vegetace-4776180-3. [cit. 2023-09-22].
- Obr. 12: Letecký pohled na zámek Stekník obklopený chmelnicemi. Online. In: Žatec a krajina žateckého chmele. Dostupné z: <https://www.zatec-and-the-landscape-of-saaz-hops.com/cs/atribut/kulturni-krajina>. [cit. 2023-09-22].
- Obr. 14: HÁJKOVÁ, Lenka a Kateřina NEUMANNOVÁ. Dům č. p. 751, pohled od severovýchodu. In: Památkový katalog [online]. [cit. 2023-09-15]. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=367565
- Obr. 15: Sušárna chmele v Kolečovicích. In: Mikroregion Kněževsko [online]. [cit. 2023-09-15]. Dostupné z: <https://www.knezevesko.cz/turistika/susarna-chmele/>
- Obr. 16: BRYCHTA, Jan. Sušárna chmele Senice. In: Hanácká aktivní společnost [online]. 2018 [cit. 2023-09-15]. Dostupné z: <https://aktivsenice.cz/susarna-chmele/>
- Obr. 17: OAST HOUSE ARCHIVE. Oast House. In: Geograph.org.uk [online]. 2009 [cit. 2023-09-17]. Dostupné z: <https://www.geograph.org.uk/photo/1240415>
- Obr. 18: WERNER. Hopfengut Mühlreisig. Online. In: Komoot.de. 2020. Dostupné z: <https://www.komoot.de/highlight/1814264>. [cit. 2023-09-24].
- Obr. 19: GRATTAN, Patrick. Online. In: Oast and hop kiln history. 2015. Dostupné z: <http://oastand->

hopkilnhistory.com/oastsandhopkilns/the-process-of-hop-drying/. [cit. 2023-09-24].

Obr. 20: Online. In: Spalt.de. Dostupné z: <https://www.spalt.de/de-de/willkommen/>. [cit. 2023-09-24].

Obr. 21: Anon

Obr. 22: ANON. Kostel sv. Jakuba s hřbitovem: historická fotografie. Online. In: Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci. Dostupné z: <https://www.muzeumzatec.cz/kostel-sv-jakuba-vetsiho.html>. [cit. 2023-10-30].

Obr. 23: MEDKOVÁ, Magdaléna. Online. In: Aktuálně.cz. 2023. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/bydleni/architektura/meli-si-koupit-hezky-byt-manzele-otevrel-gocarovy-mlyny-opr/r~1ef2271861ef11eea9eeac1f6b220ee8/r~104ed3ec629811eeba5b0cc47ab5f122/>. [cit. 2023-10-09].

Obr. 24, 25: SFÉRA PARDUBICE. Interiér vzdělávacího střediska Sféra. Online. In: Seznam zprávy. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-automaticke-mlyny-pardubice-gocar-rekonstrukce-237509>. [cit. 2023-10-09].

Obr. 26: KRÁL, Michal. Interiér Gočárovy galerie. Online. In: Seznam zprávy. 2023. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-automaticke-mlyny-pardubice-gocar-rekonstrukce-237509>. [cit. 2023-10-09].

Obr. 27, 28, 29, 30, 31: GOULA, Adrià. Civic Centre Lleialtat Santsenca 1214. Online. In: Archdaily. 2017. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/889515/civic-centre-lleialtat-santsenca-1214-architecture>. [cit. 2023-10-11].

Obr. 32, 33, 34, 35, 36: KUBOTA, Naho. 77 Washington Workspace / Worrell Yeung Architecture. Online. In: Archdaily. 2020. Dostupné z: https://www.archdaily.com/945987/77-washington-workspace-worrell-yeung-architecture?ad_source=search&ad_medium=projects_tab. [cit. 2023-10-12].

Obr. 37: Multipor minerální tepelná izolace: Vnitřní zateplení stěn. Online. In: Xella.cz. 7/2023n. I. Dostupné z: https://storefrontapi.commerce.xella.com/medias/sys_master/images/ha5/h1b/9171881132062/Multipor_vnitri_zatepleni_sten_a_stropu_CZ_2023/Multipor-vnitri-zatepleni-sten-a-stropu-CZ-2023.pdf. [cit. 2023-12-17].

Obr. 38: BAŽANT, Petr a VANÍČEK, Jiří. Mapa staveb chmelařského stavebního dědictví. 1:2000. 2013.

